ปัญหาทางกฎหมายในการร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

สุมิตร เวชวิมล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2552

DPU

Legal Issues on Request for Final Receivership Process accord to the Emergency Decree on Thai Asset Management Corporation B.E. 2544 (2001)

SUMITR WEJVIMOL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2009

DPU

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาทางกฎหมายในการร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544
ชื่อผู้เขียน สุมิตร เวชวิมล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) ขึ้นตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ให้เป็นหน่วยงานของรัฐที่จะทำหน้าที่แก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้สถาบันการเงินของรัฐและเอกชน ซึ่งได้ประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง และลูกหนี้ของสถาบันการเงินไม่สามารถชำระสินเชื่อที่ตนมีกับสถาบันการเงินได้ โดยพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้ให้อำนาจแก่ บสท.ในลักษณะที่กว้างขวาง โดยบัญญัติให้ บสท.มีอำนาจดำเนินการกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน ซึ่งไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเร่งแก้ปัญหาเพื่อรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว

จากการศึกษาและการดำเนินการตาม พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ของ บสท. นั้น พบว่า การยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยไม่ต้องไต่สวน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้บัญญัติไว้ในลักษณะกว้าง ไม่ชัดเจนทำให้มีปัญหาในการบังคับใช้ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลายตามพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2583 ซึ่งชัดเจนและเป็นวิธีปฏิบัติที่ใช้กันมานานจึงทำให้คู่ความหรือผู้มีส่วนได้เสียได้ใช้มาตรการต่างๆ ในทางกฎหมายเพื่อโต้แย้งหรือคัดค้านการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของ บสท. ประกอบกับศาลเองได้เห็นว่า ถึงแม้ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 จะบัญญัติในลักษณะเป็นการบังคับให้ศาลต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องทำการไต่สวน แต่ศาลเป็นอำนาจตุลาการที่อิสสระจากการใช้ดุลยพินิจ เพื่อความเป็นธรรม ศาลจึงมีอำนาจที่จะสั่งไต่สวนก่อนที่จะมีคำสั่งในการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ซึ่งสาเหตุต่างๆ เหล่านี้ เป็นอุปสรรคที่สำคัญ ที่ทำให้การดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด โดยไม่ต้องไต่สวน อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ของบสท.

เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ทำให้การแก้ไขปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจของชาติต้องเป็นไปอย่างล่าช้า ตลอดจนทำให้การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการแก้ไขสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร

ดังนั้น เพื่อให้การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของบสท.เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงเห็นว่าควรที่จะได้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์ ในบทบัญญัติของพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องการให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ อันเป็นหลักการสำคัญของการร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด โดยการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศและพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาพัฒนา เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ฉะนั้น จึงเห็นสมควรที่จะทำการแก้ไขและเพิ่มเติมพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ในประเด็นดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้การดำเนินการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

Thesis Title Legal Issues on Request for Final Receivership Process accord to the Emergency Decree on Thai Asset Management Corporation B.E. 2544 (2001)

Author Sumitr Wejvimol

Thesis Advisor Associate Professor Dr. Bhum Chokemao

Department Law

Academic Year 2008

ABSTRACT

Thai Asset Management Corporation (TAMC) under the Emergency Decree was established under the Emergency Decree on Thai Asset Management Corporation B.E. 2544 (2001) as the government agency. Its responsibilities are to solve bad debt of debtors of both public and private financial institutions. Such debtors faced severe difficulty in the financial crisis and failed to repay their loans borrowed from financial institutions. The Emergency Decree on Thai Asset Management Corporation B.E. 2544 granted wide scope of the authority to TAMC. TAMC has the authority to enforce debtors or guarantors not collaborating with the resolution process by filing a petition with the court requesting a final receivership order of assets of debtors or guarantors. This authority is to speed up problem solving in order to preserve the security of the country's economy.

From the study on and implementation according to the Emergency Decree on Thai Asset Management Corporation B.E. 2544 (2001) of TAMC, it was found that the filing process without investigation, which was a part of the process under the Emergency Decree, was conducted slowly and inefficiently. Since the provisions of the Emergency Decree on Thai Asset Management Corporation B.E. 2544 (2001) was widely and unclearly specified resulting in enforcement problems compared to that of bankruptcy laws under the Bankruptcy Act B.E. 2483 (1940).This Act was clearly issued and has been enforced for long time periods. Parties or stakeholders used legal measures to dispute or object the final receivership request of TAMC. Moreover, the court believed that, even the Emergency Decree on Thai Asset Management Corporation B.E. 2544 (2001) is issued to enforce the court to order the final receivership of assets of debtors or guarantors without investigation, it had independent judicial power, to ensure

the fairness, so it orders to conduct the investigation before the final receivership. The aforementioned reasons are major obstacles delaying a request on a final receivership order without investigation which is a part of the debt restructuring process of TAMC. The delay affects the resolution on non-performing loans (NPL) problems. Therefore, the country's economy has been restored slowly and the law enforcement regarding NPL resolution has not accomplished as expected.

Therefore, to ensure the fastness and efficiency of a request on a final receivership order which is a part of the NPL resolution process of TAMC, additional provisions of the Emergency Decree on Thai Asset Management Corporation B.E. 2544 (2001) should be clearly issued, especially the collaboration in the debt restructuring which is the main principle of the request on a final receivership order. International laws and the Bankruptcy Act B.E. 2483 (1940) should be studied and compared in order to enhance reliability and strict enforcement. The Emergency Decree on Thai Asset Management Corporation B.E. 2544 (2001) should be amended and added in the aforementioned issues. This is to ensure the fastness and efficiency of the request on a final receivership order.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ เป็นอย่างสูงที่เมตตาสละเวลาอันมีค่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการศึกษา ตลอดจนให้คำปรึกษาต่างๆ ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตั้งแต่การเสนอหัวข้อค้นคว้า ข้อมูล ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอปัญหาให้ชัดเจน ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ชีพ จุลมนต์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา และท่านอาจารย์วิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ รองปลัดกระทรวงยุติธรรม กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ตลอดจนตั้งข้อสังเกตในประเด็นปัญหาสำคัญๆ ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย โดยเฉพาะฝ่ายกฎหมายและคดี ซึ่งเป็นแหล่งที่ทำงานของผู้เขียน ให้ผู้เขียนได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่ได้ดำเนินการตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 รวมทั้งได้กรุณาเอื้อเฟื้อให้ข้อมูลในการจัดทำ และขอขอบคุณผู้แต่งหนังสือทุกๆ ท่าน ที่ผู้เขียนได้นำข้อมูลมาใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ท้ายสุดผู้เขียนขอกราบเท้าบิดามารดา ผู้ให้ชีวิตและทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้เขียน และขอกราบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่าน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้เขียน หากวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้มีประโยชน์ต่อการศึกษาอยู่บ้าง ผู้เขียนขอมอบความดีเหล่านี้ เป็นกตเวทิตาแก่ท่านเหล่านี้ ส่วนข้อบกพร่องทั้งหมด ผู้เขียนขอน้อมรับและขออภัยมา ณ โอกาสนี้

สุมิตร เวชวิมล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฆ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทที่	
1. บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
2. แนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย	**6**
2.1 แนวความคิด	6
2.2 แนวคิดกฎหมายล้มละลาย	7
2.3 ระบบล้มละลาย	9
2.4 ลักษณะของกฎหมายล้มละลาย	10
2.5 ประโยชน์ของกฎหมายล้มละลาย	11
2.6 หลักและทฤษฎีของกฎหมายล้มละลาย	12
2.7 วิวัฒนาการของกฎหมายล้มละลายในต่างประเทศ	13
2.8 แนวคิดและหลักการของกฎหมายล้มละลายในต่างประเทศ	15
2.8.1 กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา	15
2.8.2 กระบวนการล้มละลายตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา	19
2.8.3 กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ	27
2.8.4 กระบวนการล้มละลายตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ	30
2.8.5 กฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์	36
2.8.6 กฎหมายล้มละลายของประเทศมาเลเซีย	38
2.8.7 กระบวนการล้มละลายตามกฎหมายของประเทศมาเลเซีย	38
2.9 ประวัติกฎหมายล้มละลายในประเทศไทย	43

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.10 การจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยและ
หน่วยงานบริหารสินทรัพย์ในต่างประเทศ..... 49
2.10.1 บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย..... 49
2.10.2 บรรษัทบริหารสินทรัพย์ในต่างประเทศ..... 54
1) ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี…..... 54
2) ประเทศอินโดนีเซีย…..... 55
3) ประเทศมาเลเซีย 55
3. การฟ้องล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483
และการยื่นคำร้องขอให้ศาลมี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตาม
พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544..... 57
3.1 หลักเกณฑ์การฟ้องล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483..... 57
3.1.1 เจ้าหนี้ทั่วไป..... 57
1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว..... 58
2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียว
หรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทหรือ
ลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียว
หรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท..... 59
3) หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้นั้น
จะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม..... 59
3.1.2 เจ้าหนี้มีประกัน..... 62
1) ไม่เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สิน
ของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน..... 63
2) ต้องกล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายจะยอมสละ
หลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคา
หลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้ว
เงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวน
ไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทหรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคล
เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท 63

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.1.3 การฟ้องลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลให้ล้มละลาย
(มาตรา 88, มาตรา 89)..... 65
3.2 หลักเกณฑ์ของการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ
กับกระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย..... 68
3.3 หลักเกณฑ์ การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด
ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544
มาตรา 58 วรรคท้าย..... 69
3.3.1 ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท.
ในการปรับโครงสร้างหนี้……..……..... 71
3.3.2 ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันต้องอยู่ในฐานะที่ปรับโครงสร้างหนี้ได้ 72
3.3.3 การยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน..... 73
3.3.4 จำนวนหนี้ที่อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้ 73
3.3.5 ปัญหาการดำเนินกระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย..... 73
3.4 กระบวนพิจารณาในการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่ง
พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกันในชั้นศาล……..... 74
3.4.1 การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์
เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน…….…… 74
3.4.2 ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา.....… 75
3.4.3 การพิจารณาพิพากษา..... 77
3.4.4 ผลของการมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด..... 78
4. วิเคราะห์ปัญหาในการยื่นคำร้องให้ศาลพิทักษ์ทรัพย์
ตามมาตรา 58 วรรคท้าย ตามพระราชกำหนดบรรษัท
บริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 เปรียบเทียบ
พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483..... 80
4.1 ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดอำนาจศาล 80
4.2 ปัญหาในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์
เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันโดยไม่ต้องไต่สวน..... 83

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.3 ผลของการปรับโครงสร้างหนี้ตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนด
บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 83
4.3.1 กรณีที่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันให้ความร่วมมือกับ บสท.
ในการปรับโครงสร้าง หนี้..... 83
4.3.2 การหลุดพ้นจากหนี้ของผู้ค้ำประกัน..... 84
4.3.3 การหลุดพ้นจากหนี้ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน..... 84
4.3.4 ปัญหาของการขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด
ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย
มาตรา 58 วรรคท้าย..... 84
4.4 ปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือกับ บสท.ในการปรับโครงสร้างหนี้…..... 85
4.5 ปัญหาเกี่ยวกับฐานะของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน
ที่อยู่ในฐานะที่สามารถดำเนินการได้..... 86
4.6 ปัญหาการยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน…..... 87
4.7 ปัญหาจำนวนหนี้ที่อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้..... 87
4.8 ปัญหาการดำเนินกระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย…..... 88
4.9 ปัญหาในการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยไม่ต้องไต่สวน…..... 88
4.10 ปัญหาในการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของ บสท..... 96
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ..... 100
5.1 บทสรุป..... 101
5.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดอำนาจศาลประเด็น
การสั่งคำร้องขอพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและส่งหมายเรียก
และสำเนาคำร้องแก่คู่ความ..... 101
5.1.2 ประเด็นเรื่องการให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้..... 103
1) การให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้..... 103
2) ปัญหาเกี่ยวกับฐานะของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน
ที่อยู่ในฐานะที่สามารถดำเนินการได้..... 104
3) ปัญหาเกี่ยวกับยักย้ายถ่ายเทหรือ
ปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน..... 105

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.2 ข้อเสนอแนะประเด็นอำนาจศาล..... 106

5.3 ข้อเสนอแนะประเด็นการให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้..... 106

บรรณานุกรม..... 109

ภาคผนวก..... 113

ประวัติผู้เขียน..... 146

DPU

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยประสบวิกฤตการณ์ทางการเงิน ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในสภาวะซบเซา และถดถอย ลูกหนี้จำนวนมากไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทำให้กลายเป็นหนี้ด้อยคุณภาพ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของภาคสถาบันการเงิน และภาคธุรกิจอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นปัญหาของประเทศชาติในที่สุด

ปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นปัญหาที่รัฐบาลและส่วนงานที่เกี่ยวข้องตระหนักดีว่าเป็นปัญหาระดับชาติ ที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะถ้าหากปล่อยให้เนิ่นช้าออกไป ฐานะการดำเนินเงินของสถาบันการเงินก็จะเสื่อมถอยลงไป ส่งผลกระทบต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุนี้ ทำให้เกิดแนวคิดในการจัดตั้งองค์กรบริหารสินทรัพย์แห่งชาติขึ้น

ด้วยเหตุนี้ จึงมีการประกาศใช้พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ขึ้น และจัดตั้ง บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย หรือ บสท.

บรรษัท บริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) ก่อตั้งขึ้นตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ทำหน้าที่เร่งรัดการแก้ปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยทำหน้าที่ในการการรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพจากสถาบันการเงิน และบริษัทบริหารสินทรัพย์ทั้งภาครัฐ และเอกชน และนำมาบริหารจัดการตามวิธีที่กำหนด เพื่อลดปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน อีกทั้งเพื่อช่วยให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในสถานะที่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งย่อมจะส่งผลให้ปัญหาทางเศรษฐกิจคลี่คลายลงได้บางส่วนด้วย ซึ่งในการดำเนินงานของ บสท. จึงต้องรีบด่วน โดยใช้มาตรการทางกฎหมายตามอำนาจของ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ 2544

อย่างไรก็ตามการดำเนินการของ บสท. นั้น มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวบางเรื่องมีลักษณะเป็นการให้อำนาจแก่บสท. ในลักษณะที่กว้างขวางมาก และบางกรณีก็มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้ เจ้าหนี้ และบุคคลภายนอก มากเกินควร ซึ่งความเป็นจริงแล้ว การแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพดังกล่าว จะต้องอาศัยความร่วมมือจากลูกหนี้และเจ้าหนี้ การดำเนินงานของ บสท. ดังกล่าวจึงมีปัญหาในการดำเนินงาน อันเกิดจากการขัดแย้งกับกฎหมายหลัก เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายล้มละลาย ตลอดจน

ปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานในชั้นศาล และชั้นเจ้าพนักงานบังคับคดี และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ดังนั้น สิ่งที่จะต้องพิจารณา คือ การดำเนินงานตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 นั้น สามารถเอื้อให้การแก้ไขสินทรัพย์ด้อยคุณภาพสามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และก่อให้เกิดความร่วมมือจากลูกหนี้และเจ้าหนี้หรือไม่ นอกจากนี้ การที่พระราชกำหนดบรรษัทบริหาร สินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ให้อำนาจแก่ บสท. ในลักษณะที่กว้างขวางนี้ อาจทำให้ไม่สามารถแก้ไขสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่เกิดขึ้นได้สะดวกและบรรลุจุดประสงค์ของการจัดตั้ง บสท. ได้ ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ซึ่งพบว่า ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหาร สินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ในส่วนของ กระบวนการในบทลงโทษ ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ซึ่งไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการให้ บสท. นำทรัพย์หลักประกันของลูกหนี้ ออกจำหน่ายขายทอดตลาดได้โดยไม่ต้องฟ้องศาลหรือการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน นั้น ยังไม่ชัดเจน อันอาจทำให้การการแก้ไขสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ อาจไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งๆ ที่ บสท. ก็เป็นองค์กรที่มีลักษณะเหมือนกับองค์กรต่างๆ ที่ได้จัดตั้งเพื่อแก้ไขสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของรัฐบาลในแต่ละยุค เช่น บรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน หรือ บบส.

ซึ่งอาจมองได้ว่า การตรากฎหมายดังกล่าว มิได้พิจารณาให้รอบคอบ ไม่ได้มองภาพรวมและไม่ได้คำนึงถึงจุดเริ่มต้นและผลสุดท้าย อาจเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าแต่ละคราว โดยเฉพาะการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันโดยไม่ต้องไต่สวนนั้น ในเนื้อหาไม่มีการกล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการ ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร มีเพียงการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ โดยไม่ต้องไต่สวนคำร้อง ซึ่งต่างจากการยื่นฟ้องล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ . 2483 ที่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน

นอกจากนี้แล้ว เพื่อความสะดวกในการแก้ไขสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของบสท. ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 จึงได้บัญญัติการยกเว้นกฎหมายอื่นๆ ไว้โดยชัดแจ้ง แต่ในส่วนของการยกเว้นพระราชบัญญัติล้มละลายนั้น ไม่ได้มีการกำหนดยกเว้นในเรื่องของข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าด้วยการมีหนี้สินล้นพ้นตัว จึงมีข้อสังเกตว่า ในส่วนของการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันนั้น จะต้องใช้บทบัญญัติของ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ . 2483 มาบังคับใช้ว่าบุคคลใดมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือสมควรถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือไม่

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงมีความสนใจในปัญหาที่เกิดขึ้น จึงสมควรที่จะทำการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวเพื่อที่จะเสนอทางออกหรือหาแนวทางที่เหมาะสมในการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิด ของกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศและกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยตลอดจนการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ตามแนวทางกฎหมายของต่างประเทศและบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

1.2.2 เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องล้มละลายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยล้มละลาย พ.ศ. 2483 และศึกษาหลักเกณฑ์การดำเนินการให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องไต่สวนตามมาตรา 58 วรรคท้าย แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น จากการยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้ผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องไต่สวนตามมาตรา 58 วรรคท้าย แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

1.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องของการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน ตามมาตรา 58 วรรคท้าย แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจมีในภายหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการแก้ไขข้อพิพาทต่อไป

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

แม้ว่าวัตถุประสงค์ของการยื่นคำร้อง ต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน ซึ่งเป็นบทบังคับของการปรับโครงสร้างหนี้โดยการดำเนินการของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ซึ่งกระทำโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 จะมีจุดมุ่งหมายที่ดี เพื่อให้ลูกหนี้ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือลูกหนี้ที่สุจริตให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ และเพื่อช่วยฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินและเศรษฐกิจที่ดีของประเทศ แต่กฎหมายดังกล่าวก็มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่ชัดเจน โดยพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้ให้อำนาจแก่ บสท.ในลักษณะที่กว้างขวาง โดยบัญญัติให้ บสท.มีอำนาจดำเนินการกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน ซึ่งไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกันโดยไม่ต้องไต่สวน อันอาจมีผลให้การดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ตาม พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดผลได้ในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการออกกฎหมายดังกล่าว ดังนั้นเพื่อให้การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เห็นว่าควรที่จะได้

เพิ่มเติมหลักเกณฑ์ ในบทบัญญัติของพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ไว้อย่างชัดเจน จึงสมควรที่จะทำการแก้ไขและเพิ่มเติมพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 เพื่อให้การดำเนินการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ มุ่งเน้นต่อการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและแนวทางการฟ้องล้มละลายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยล้มละลาย พ.ศ. 2483 และกฎหมายเฉพาะคือพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 หมวด 4 ส่วนที่ 1 เรื่องการปรับโครงสร้างหนี้ ว่าด้วยการปรับโครงสร้างหนี้ มาตรา 58 วรรคท้าย และศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการล้มละลายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยล้มละลาย พ.ศ. 2483 รวมทั้งกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับโครงสร้างหนี้ด้อยคุณภาพ กฎหมายล้มละลายของประเทศต่างๆ ตลอดจนศึกษาคดีความและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิธีการที่ใช้ในการค้นคว้าและวิจัยจะเป็นการวิจัยแบบเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาจากตัวบท ตำรากฎหมาย บทความ และเอกสารวิชาการ เอกสารสัมมนาต่างๆ โดยเฉพาะคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน ตามมาตรา 58 วรรคท้าย แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์ประกอบกัน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบแนวคิดของกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ ตลอดจนแนวคิดและหลักเกณฑ์การล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยล้มละลาย พ.ศ. 2483 รวมทั้งแนวคิดในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของต่างประเทศและบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

1.6.2 ทำให้ทราบแนวทางการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

1.6.3 ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และมาตรการที่ไม่ชัดเจนของบทบัญญัติในเรื่องการ ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนตาม

พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 และทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้กฎหมายดังกล่าว

1.6.4 ทำให้ทราบแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องที่มี ในการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน ตามมาตรา 58 วรรคท้าย แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 และนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขการปรับโครงสร้างหนี้ และวิธีปฏิบัติในการดำเนินการยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันในภายหน้า เพื่อให้การปรับโครงสร้างหนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อประโยชน์ของการปรับปรุงพัฒนากฎหมายในเรื่องดังกล่าวให้สมบูรณ์ต่อไป

DPU

บทที่ 2
แนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย

2.1 แนวความคิด[1]

ในระบบทุนนิยมเสรี ธุรกิจมีเกิดแล้วก็มีตายเป็นสภาพปกติ การเลิกกิจการของบริษัทจำนวนมาก มีสาเหตุมาจากบริษัทไม่สามารถชำระเงินแก่เจ้าหนี้ได้ ถ้าบริษัทนั้นอยู่ในระบบตลาดเสรีและไม่สามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมนั้นๆ ได้ การเลิกกิจการของบริษัทถือเป็นเรื่องปกติ เพราะในขณะหนึ่งขณะใดธุรกิจหรืออุตสาหกรรมจะมีรายใหม่เข้ามา และรายเก่าออกไปอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าธุรกิจหรืออุตสาหกรรมนั้นมีการแข่งขันสูง

เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้ ถือว่าลูกหนี้ผิดนัด ในสภาพปกติทั่วๆ ไป ถ้าเจ้าหนี้และลูกหนี้ไม่สามารถตกลงกันเองได้ เจ้าหนี้มีช่องทางบังคับให้ลูกหนี้ชำระเงินและถ้ามีหลักประกันการชำระหนี้ก็อาจจะฟ้องให้ศาลบังคับจำนองและถ้าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้ อาจนำไปสู่กระบวนการและผลลัพธ์ 2 ขั้นตอนที่สำคัญ ในทางวิชาการเราเรียกว่าเป็นการให้บริษัทเลิกกิจการ (liquidation)มีการขายทรัพย์สินหรืออาจจะให้ผู้สนใจมาซื้อบริษัทไปในฐานะองค์กรที่มีความต่อเนื่อง (going concern) กระบวนการนี้อาจรวมไปถึงการที่เจ้าหนี้อาจฟ้องให้ลูกหนี้อยู่สถานะล้มละลาย (bunkruptcy) ในระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่เวลาบริษัทมีปัญหาทางการเงิน ไม่สามารถชำระหนี้ได้ที่เรียกว่า financial distress และมีจำนวนมากหรือเป็นทั้งระบบ เช่น ปัญหาที่เกิดกับบริษัทในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ระบบเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยให้เจ้าหนี้สามารถบังคับชำระหนี้ และไม่คุ้มที่จะนำลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย อีกทั้งบริษัทจำนวนมากแม้จะมีปัญหาทางการเงิน บริษัทจำนวนมากยังมีมูลค่าเศรษฐกิจในระยะยาว เจ้าหนี้และลูกหนี้ในแทบทุกประเทศ จึงมักเลือกวิธีการหาข้อตกลงร่วมกันที่จะให้กิจการที่มีปัญหาทางการเงินได้รับการฟื้นฟู ให้สามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จัดตั้งองค์กรขึ้นเพื่อทำการ การปรับโครงสร้างหนี้หรือปรับโครงสร้างกิจการใหม่ เพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้

---

[1] รายงานฉบับสมบูรณ์เสนอศาลล้มละลายกลาง. (2545) **บทบาทของกฎหมายล้มละลาย**. หน้า 5-6.

นอกจากนี้ กระบวนการทางกฎหมายในการแก้ปัญหา ความไม่สามารถชำระเงินของลูกหนี้ในทุกประเทศ มีการจัดตั้งองค์กรศาลเพื่อการนี้โดยเฉพาะ รวมทั้งการมีกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเจาะจงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่สังคมเจตจำนงเนื้อหาและกระบวนการทางกฎหมาย มีเหตุผลและที่มาในเชิงปรัชญาและวิธีการที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ และผลที่จะมีต่อระบบเศรษฐกิจมหภาค รวมทั้งความยุติธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นสำคัญ การที่เจ้าหนี้อาจมีจำนวนมากราย และการที่เจ้าหนี้แต่ละรายมีเงื่อนไขและความสัมพันธ์กับลูกหนี้ที่แตกต่างกัน เช่น เจ้าหนี้มีหลักประกันกับเจ้าหนี้ไม่มีหลักประกันที่ดี ทำให้เกิดความแตกต่างในบุริมสิทธิต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ ถ้าไม่มีกฎหมายเฉพาะมากำหนดกติกาเรื่องสิทธิของแต่ละฝ่ายเจ้าหนี้แต่ละราย เมื่อรู้ว่าลูกหนี้จะไม่สามารถชำระหนี้ได้หรืออยู่ภาวะมีหนี้สินล้นพ้นตัว (insolvency) ก็จะมีแรงจูงใจให้แต่ละคนรีบไปฟ้องบังคับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันหรือฟ้องศาลเพื่อชำระหนี้ ใครดำเนินการก่อนก็จะได้เงินไปก่อน มีความเป็นได้สูงที่การกระทำเช่นนี้ จะไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในทางเศรษฐกิจ มูลค่าสินทรัพย์ของบริษัทอาจจะตกลงมาก หรือถ้ากิจการของบริษัทจริงๆ มีอนาคต มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สูง ถ้าเจ้าหนี้ทุกคนร่วมมือกันฟื้นฟูกิจการบริษัท มากกว่าการใช้วิธีฟ้องบังคับชำระหนี้ในทางแพ่ง มูลค่าของบริษัทและการที่เจ้าหนี้ทุกรายจะได้หนี้คืนมา น่าจะมีค่าสูงกว่าการที่ปล่อยให้เจ้าหนี้แต่ละรายดำเนินการฟ้องร้องทางกฎหมายเพื่อเอาหนี้คืนจากลูกหนี้ ปัญหาของการที่มีเจ้าหนี้จำนวนมากมีสิทธิในกองทรัพย์สินร่วมกัน เป็นปัญหาทางวิชาการเรียกว่า “การมีกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สิน” (common pool problem) ตรรกะของกฎหมายฟื้นฟูกิจการหรือกฎหมายล้มละลาย ก็คือการใช้อำนาจรัฐออกแบบกลไกหรือสถาบันทางสังคมให้มีการแก้ปัญหา (collectiveaction) กฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ปัญหาการที่พฤติกรรมของแต่ละคนที่มุ่งแสวงหาความพอใจหรือความมั่งคั่งสูงสุดสำหรับตนเองบางครั้ง อาจทำให้ผลรวมของแต่ละคนได้รับน้อยกว่าถ้าหากแต่ละคนร่วมมือกัน

2.2 แนวคิดกฎหมายล้มละลาย [2]

เมื่อบุคคลใดเป็นลูกหนี้ ย่อมต้องมีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยถ้าหากลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ก็จะไม่เกิดปัญหาใดๆ ทั้งสิ้นแต่ถ้าหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็ย่อมมีสิทธิตามกฎหมายที่จะฟ้องร้องบังคับคดีให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เมื่อฟ้องร้องจนชนะคดีแล้ว ลูกหนี้ยังไม่ยอมชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็สามารถร้องขอให้ศาลมีคำสั่งบังคับคดียึดทรัพย์ลูกหนี้ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ โดยในกรณีนี้หากลูกหนี้มี

---

[2] รายงานฉบับสมบูรณ์เสนอศาลล้มละลายกลาง. (2545) **บทบาทของกฎหมายล้มละลาย.** หน้า 18-19.

ทรัพย์สินมากพอที่จะเจ้าหนี้จะบังคับชำระหนี้แม้จะทำให้เจ้าหนี้เสียเวลาในการฟ้องคดีบ้าง แต่ท้ายที่สุดเจ้าหนี้ก็ได้รับชำระหนี้

แต่อย่างไรก็ดี กรณีนี้จะเป็นปัญหาเกิดขึ้นทันทีในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เพราะไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ คือ ลูกหนี้มีทรัพย์สินน้อยกว่าหนี้สิน โดยเฉพาะในกรณีที่ลูกหนี้นั้นมีเจ้าหนี้อยู่หลายราย หากเจ้าหนี้รายใดฟ้องร้องคดีต่อศาล เมื่อเจ้าหนี้รายนั้นชนะคดีก็จะบังคับเอากับทรัพย์สินของลูกหนี้ ทำให้เจ้าหนี้รายอื่นเสียเปรียบได้ อีกทั้งลูกหนี้เองก็อาจเลือกนำทรัพย์สินของตนที่มีไม่พอชำระหนี้ ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง อันจะทำให้เจ้าหนี้รายอื่นเสียเปรียบได้ นอกจากนั้น หากมองในอีกแง่หนึ่งการที่ลูกหนี้มีทรัพย์สินน้อยกว่าหนี้สินนั้น อาจเป็นสภาพการณ์ในช่วงเวลานั้นเท่านั้นหากลูกหนี้ได้รับโอกาส ก็อาจจะสามารถฟื้นความสามารถในการประกอบกิจการได้ อันทำให้ในท้ายที่สุดสามารถมีทรัพย์สินมากพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายได้ครบถ้วน

จากสภาพการณ์ข้างต้นทำให้ประเทศต่างๆ ตรากฎหมายล้มละลายขึ้นมา เพื่อใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นโดยกฎหมายล้มละลายนั้น เปิดโอกาสให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย หรือเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ร้องขอให้ศาลสั่งให้ตนเป็นบุคคลล้มละลาย เพื่อให้ศาลเข้ามาพิจารณาออกคำสั่ง ให้มีการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ชำระให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายอย่างเป็นธรรม โดยเจ้าหนี้รายใดมีจำนวนหนี้มากก็จะได้รับการเฉลี่ยชำระหนี้มากตามส่วน เมื่อจัดสรรชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว แม้เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ไม่ครบถ้วนจำนวนหนี้ที่มีอยู่ กฎหมายล้มละลายก็ถือว่าหนี้นั้นเป็นอันจบสิ้นกันไป เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ได้ก่อร่างสร้างตัวใหม่ ไม่ต้องถูกผูกติดอยู่กับหนี้ที่ก่อขึ้นไปจนตลอดชีวิต

กฎหมายล้มละลายข้างต้นนี้ ทำให้เห็นแนวคิดในเบื้องต้นว่า เป็นการคุ้มครองเจ้าหนี้ให้ได้รับความเป็นธรรมในการได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ชีวิตใหม่แก่ลูกหนี้ด้วย

แม้กฎหมายล้มละลายจะคุ้มครองเจ้าหนี้และให้ประโยชน์แก่ลูกหนี้แล้ว การล้มละลายนั้นบางครั้งยังสร้างผลกระทบต่อสังคมด้วย เพราะกรณีที่ลูกหนี้รายใดตกเป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งส่งผลให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่ครบถ้วนตามจำนวนเป็นหนี้ หากเจ้าหนี้รายใดมีลูกหนี้หลายราย และลูกหนี้หลายรายนั้น ต่างตกเป็นบุคคลล้มละลายย่อมทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่ครบถ้วน ส่งผลให้เจ้าหนี้นั้นอาจต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายรายต่อไปก็ได้ มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวม เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพการณ์ทางสังคมดังกล่าว จึงมีการหาทางเยียวยาในปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ก่อนที่จะใช้กฎหมายล้มละลาย คือ จัดตั้งองค์กรเพื่อหาทางปรับโครงสร้างหนี้หรือปรับโครงสร้างกิจการเสียก่อน ที่จะใช้กฎหมายล้มละลาย กล่าวคือ

ใช้กฎหมายล้มละลายในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นแนวคิดของการออกกฎหมายพิเศษเพื่อแก้ไขหนี้ โดยมีส่วนของการล้มละลายรวมอยู่ด้วย

2.3 ระบบล้มละลาย

จากการศึกษา พบว่าทุกครั้งที่มีวิกฤตทางเศรษฐกิจ ก็ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตความเป็นอยู่ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและธุรกิจ เช่น ปัญหาคนว่างงาน ปัญหาทางสุขภาพทั้งทางร่างการและจิตใจ ความล่มสลายทางครอบครัว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี่ที่ต้องหยุดชะงัก อย่างไรก็ตามสังคมได้พัฒนาวิธีแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นจากวิกฤตทางเศรษฐกิจซึ่งรู้จักกันในนามของ “ระบบล้มละลาย” (Bankruptcy System)[3] ตราบใดที่สังคมยังคงมีลูกหนี้ และเจ้าหนี้ ตราบนั้นระบบดังกล่าวก็ยังคงดำรงอยู่ ระบบล้มละลายเริ่มต้นจากการที่ผู้นำชุมชน หรือผู้อาวุโสของหมู่บ้าน ออกคำสั่งยึดทรัพย์สินของลูกหนี้มาแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายอย่างเป็นธรรม และเหมาะสมตามข้อเรียกร้องของเจ้าหนี้ ธรรมชาติของเจ้าหนี้คือการติดตามหนี้สิน ส่วนลูกหนี้ โดยธรรมชาติก็พยายามหาทางหลุดพ้นจากหนี้สิน แนวคิดในทางตรงข้ามกันอย่างสุดขั้ว ระหว่างการติดตามหนี้สิน และการหลุดพ้นจากหนี้สิน คือ รากฐานของระบบล้มละลาย

การติดตามหนี้สิน อยู่ในหลักการเบื้องต้นของระบบล้มละลายที่ว่า กำหนดให้มีการเก็บรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้และจัดสรรแบ่งปันด้วยความเป็นธรรม ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย ส่วนการหลุดพ้นจากหนี้สินตามระบบล้มละลาย ได้พัฒนาจากการให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินตามแนวทางเสรีนิยม ถือว่าเป็นการวางรูปแบบทางเศรษฐกิจที่ชาญฉลาด ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมทางการเงิน อันถือว่าจำเป็นอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจ ระบบล้มละลายในปัจจุบัน จึงมีความผิดแผกแตกต่างจากอดีตอย่างมาก เพราะในอดีตกาล ระบบล้มละลายนั้นจะมุ่งลงโทษลูกหนี้ แต่ปัจจุบันประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ อังกฤษ ซึ่งเป็นต้นแบบกฎหมายล้มละลายในประเทศไทย ล้วนแต่พัฒนาแนวทางที่ให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินก้าวหน้ายิ่งกว่ากฎหมายล้มละลายในประเทศไทย เช่น การฟื้นฟูกิจการสามารถทำได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล นอกจากนี้ ประเทศอังกฤษยังมีแนวทางการจัดการหนี้สินด้วยความสมัครใจ (Voluntary arrangement) ที่เปิดโอกาสให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดา และนิติบุคคล ซึ่งไม่สามารถชำระหนี้ได้สามารถร้องขอทำความตกลงในเรื่องหนี้สินกับเจ้าหนี้ทั้งหลายได้ก่อนที่จะถูกฟ้องคดีล้มละลาย หากข้อเสนอของลูกหนี้เป็นที่ยอมรับของที่ประชุมเจ้าหนี้ ลูกหนี้ก็ไม่ต้องล้มละลาย แต่หากพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ลูกหนี้ก็จะเข้าสู่ระบบล้มละลายโดยอัตโนมัติ

---

[3] David L. Buchbinder. (1994). **Basic Bankruptcy Law for Paralegals.** p. 9.

ประเทศไทยรับแนวทางการบัญญัติกฎหมายล้มละลาย ตั้งแต่เริ่มต้นจากประเทศอังกฤษ แม้แต่เจ้ากรมล้มละลายคนแรกของประเทศไทย ก็เป็นชาวอังกฤษ แนวความคิดในเรื่องล้มละลายของประเทศไทย จึงโน้มเอียงไปในทางลงโทษลูกหนี้อยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากพจนานุกรม ได้ให้ความหมายคำว่า " ล้มละลาย" ไว้ว่า หมายถึง สิ้นเนื้อประดาตัว มีหนี้สินล้นพ้นตัว ทรัพย์สมบัติให้อยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และคำว่า หนี้สินล้นพ้นตัว ยังปรากฏในกฎหมายลักษณะกู้หนี้ พ.ศ. 2188 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ผู้ใดเป็นหนี้หลายต่อหลายแห่งสินล้นพ้นตัวอันจะใช้มิได้ ถ้าเจ้าหนี้เร่งรัดเอาหนี้สินไม่ได้ ให้เอาลูกหนี้นั้นออกขาย ได้ค่าตัวเท่าใด ก็เอาแจกเจ้าหนี้ทั้งหลาย แม้เมื่อประเทศไทยเริ่มมีระบบกฎหมายล้มละลาย ก็ยังคงคำนี้ไว้ให้แก่ลูกหนี้ ซึ่งต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าเป็นหนี้แล้วไม่ชำระที่ต่างจากคำว่า Insolvent ในระบบล้มละลายของประเทศอังกฤษในปัจจุบัน ซึ่งหมายความว่า สภาพที่ไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่ผู้อื่นได้

กฎหมายล้มละลายถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษ ประเทศต่าง ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายดำเนินไปอย่างรวดเร็วและเกิดผลในทางปฏิบัติ เช่นประเทศอังกฤษใช้กฎหมายล้มละลายฉบับ Insolvency Act 1986 ประกอบ Insolvency Rules 1986 ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ Bankruptcy Act 1978 ประกอบ Bankruptcy Rules และประเทศมาเลเซียใช้ Bankruptcy Act 1967 ประกอบ Bankruptcy Rules 1969 เป็นต้นโดยกฎเกณฑ์ที่เรียกว่า Rules เหล่านี้จะมีฐานะเป็นกฎหมายลำดับรอง ดังนั้นเมื่อต้องการให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง ก็จะต้องใช้ทั้งในส่วนที่เป็น Act และ Rules ประกอบกันโดยศาลคู่ความ ตลอดจนบุคคลผู้มีส่วนได้เสียมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ เพื่อต้องการให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและเป็นธรรม

2.4 ลักษณะของกฎหมายล้มละลาย[4]

กฎหมายล้มละลาย ก็คือกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อจัดการชำระสะสางหนี้สินหรือหนี้เงินของบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวนั่นเอง โดยปกติแล้ว การฟ้องร้องเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้สินมี 2 ทาง คือ

1. ฟ้องเป็นคดีแพ่งสามัญ เป็นการฟ้องโดยอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะต่างๆ เช่น นิติกรรม ละเมิด หนี้ เป็นต้น โดยวิธีการฟ้องเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

---

[4] วิชา มหาคุณ. (2549). **คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย**. หน้า 9.

2. ฟ้องเป็นคดีล้มละลาย เป็นการฟ้องตามกฎหมายล้มละลาย และข้อกำหนดล้มละลาย ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษ ครอบคลุมทั้งเหตุแห่งการฟ้อง รวมทั้งระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการฟ้อง การพิจารณา การพิพากษาคดี เว้นแต่ส่วนใดไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว กฎหมายจึงให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม รวมทั้งกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง แล้วแต่กรณี มาบังคับใช้โดยอนุโลม เป็นการเพิ่มเติม นอกเหนือจากกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งดังกล่าว นอกจากนี้ยังได้นำบทบัญญัติในส่วนที่ 1 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ในหมวด 3 วิธีพิจารณาคดีล้มละลาย และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดี ในชั้นอุทธรณ์และฎีกามาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีที่มีการอุทธรณ์ในศาลฎีกาโดยอนุโลม

นอกจากนี้ การฟ้องคดีแพ่งสามัญนั้น เจ้าหนี้ฟ้องเรียกหนี้สินถ้าลูกหนี้ไม่ชำระเจ้าหนี้ก็จัดการยึดทรัพย์ เพื่อชำระหนี้ของตนเป็นการส่วนตัวโดยเฉพาะ แต่การฟ้องล้มละลายนั้น เจ้าหนี้ไม่ได้ฟ้องเรียกเงินหรือทรัพย์ แต่ฟ้องเพื่อรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมด ทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือจะมีขึ้นในภายหน้า รวมทั้งติดตามเอาทรัพย์ของลูกหนี้ที่ได้โอนหนี้ให้เจ้าหนี้ไปก่อนแล้วมารวมเป็นกองกลาง แล้วแบ่งให้เจ้าหนี้ที่มาขอรับชำระหนี้ตามส่วน

2.5 ประโยชน์ของกฎหมายล้มละลาย

2.5.1 เจ้าหนี้

1) ให้เจ้าหนี้ไม่มีประกันได้รับความเสมอภาคทั่วกัน[5] กล่าวคือได้รับส่วนแบ่งตาม ลำดับไม่เสียเปรียบแก่กัน หากเจ้าหนี้บางคนแอบไปตกลงกับลูกหนี้ เพื่อเอาเปรียบเจ้าหนี้อื่น ก็มีบทลงโทษไว้

2) ให้เจ้าหนี้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อย ให้ขอรับชำระหนี้ได้ง่าย การพิจารณาทำโดยเร่งด่วน

3) มีแนวทางในการติดตามเอาทรัพย์ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ได้ดีกว่าคดีแพ่งสามัญ เช่น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ สามรถขอเพิกถอนการโอนซึ่งลูกหนี้ได้กระทำโดยมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบ

---

[5] I.F. Fletcher. (1978). **Law of Bankruptcy.** p 453.

2.5.2 ลูกหนี้

กฎหมายล้มละลายได้ช่วยเหลือลูกหนี้ที่สุจริต โดยเฉพาะบทบัญญัติที่ให้บรรดาคดีทั้งหลายที่เจ้าหนี้ฟ้องร้องลูกหนี้ในทางแพ่งต้องหยุดอยู่ เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือในคดีฟื้นฟูกิจการ เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณา ห้ามมิให้ฟ้องร้องหรือบังคับคดีแก่ลูกหนี้ ขณะเดียวกัน ก็ประสงค์ที่จะปรามลูกหนี้ที่ไม่สุจริต กล่าวคือ

(1) ช่วยลูกหนี้ที่สุจริตให้หลุดพ้นจากการล้มละลาย เช่น มีการประนอมหนี้ การยกเลิกการล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

(2) มีบทลงโทษลูกหนี้ในทางอาญา เพื่อมิให้ลูกหนี้ทุจริต ซึ่งคดีแพ่งสามัญไม่มี

(3) จำกัดสิทธิลูกหนี้ หลายประการ ลูกหนี้จะประกอบกิจการโดยลำพังไม่ได้ ต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

2.5.3 ประชาชน

กฎหมายล้มละลายให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนด้วย กล่าวคือ ป้องกันบุคคลทั่วไป มิให้ต้องเสียหายจากการที่อาจจะถูกลูกหนี้หลอกลวงทำหนี้ขึ้นอีก เช่น ให้มีการประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์ ในราชกิจจานุเบกษา เรื่องการพิทักษ์ทรัพย์

จะเห็นได้ว่า กฎหมายล้มละลาย มีลักษณะบัญญัติขึ้นเพื่อมิให้เจ้าหนี้บีบคั้นลูกหนี้ และมิให้ลูกหนี้บิดพลิ้วคดโกงเจ้าหนี้ ดังนั้นกฎหมายล้มละลาย จึงเป็นกฎหมายสำคัญที่มีส่วนช่วยเศรษฐกิจของประเทศได้ด้วย [6]

2.6 หลักและทฤษฎีของกฎหมายล้มละลาย [7]

หลักการที่สำคัญของกฎหมายล้มละลาย ก็คือ หลักที่ประสงค์ให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้เสมอภาคทั่วหน้ากัน ซึ่งหมายถึงหลักความเท่าเทียมกัน และได้รับส่วนแบ่งในอัตราที่เสมอหน้ากันในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ระหว่างเจ้าหนี้ด้วยกัน แต่มีข้อยกเว้นสำหรับเจ้าหนี้มีประกัน และการหักกลบลบหนี้

---

[6] หลวงสารกิจปรีชา. (2506). **คำสอนปริญญาตรี กฎหมายลักษณะล้มละลาย** หน้า 5.

[7] Andrew Keay and Peter Walton. (2003). **Insolvent Law** p. 12 -28.

ส่วนทฤษฎีของกฎหมายล้มละลาย มีทฤษฎีที่สำคัญ 3 ทฤษฎี ได้แก่

1. ทฤษฎีว่าด้วยการต่อรองของเจ้าหนี้ (The Creditors bargain theory) ทฤษฎีนี้เห็นว่า กฎหมายล้มละลายควรมีจุดมุ่งหมาย เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ และบุคคลอื่นที่อาจได้รับผลกระทบจากการล้มละลายของลูกหนี้ ทั้งๆ ที่มิได้เกี่ยวข้องกับกฎหมายล้มละลาย และไม่ควรปกป้องประโยชน์ของผู้ที่มิใช่เจ้าหนี้

2. ทฤษฎีว่าด้วยชุมชน (Communitarain theory) ทฤษฎีนี้ตรงข้ามกับทฤษฎีแรก โดยถือประโยชน์ของมหาชนเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้าง ผู้ที่ติดต่อค้าขายกับลูกหนี้ รัฐบาล ผู้บริโภค เพื่อนบ้าน ชุมชนท้องถิ่น ผู้ที่ร่วมอยู่ในสังคมกับลูกหนี้ เพราะการล้มละลายก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจในวงกว้าง มิใช่เฉพาะปัญหาของเจ้าหนี้เท่านั้น

3. ทฤษฎีว่าด้วยการเข้าถึงค่านิยมอันหลากหลาย (Multiple Values Approach) ทฤษฎีนี้เห็นว่า นอกจากประโยชน์ของเจ้าหนี้แล้ว ควรพิจารณาถึงสิ่งอื่นที่มีความสำคัญ เช่น การเผยแพร่กระบวนการ การคุ้มครองการลงทุนของสาธารณะ การยึดมั่นในจริยธรรมธุรกิจ การคุ้มครองประโยชน์ของบุคคล ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจต่อไปของลูกหนี้ โดยศาลเป็นผู้สร้างความเป็นธรรมและยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ

2.7 วิวัฒนาการของกฎหมายล้มละลาย ในต่างประเทศ [8]

ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงสมัยปัจจุบัน รูปแบบของการล้มละลายเป็นที่รู้จักกันดีและปฏิบัติกันอยู่ในหมู่ชนทั่วโลก กว่าสามพันปีมาแล้ว ที่ชนชาติยิวได้สร้างรูปแบบของการล้มละลายไว้ประการหนึ่ง กล่าวคือมีการปลดปล่อยให้ลูกหนี้ หลุดพ้นจากหนี้สินในปีที่มีความสำคัญทางศาสนา ต่อมาชาวโรมันก็ได้รับเอามาบัญญัติไว้เป็นประมวลกฎหมายล้มละลาย ที่เรียกว่า The Cassio Bonarum ในสมัยจูเลียส ซีซาร์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปกป้องเจ้าหนี้ไว้จากการคดโกงของลูกหนี้ ในประเทศอังกฤษ มีกฎหมายล้มละลายใช้เป็นครั้งแรก เมื่อ ค.ศ. 1542 สมัยพระเจ้าเฮนรี่ที่ 8 และฉบับที่ตามมาก็ออกใช้เมื่อ ค.ศ. 1570 สมัยพระนางเจ้าอลิซาเบธที่ 1 กฎหมายทั้งสองฉบับนี้ไม่ได้บัญญัติขึ้นเพื่อปลดเปลื้องหนี้สินให้แก่ลูกหนี้ หากแต่มีลักษณะกึ่งกฎหมายอาญา และประกาศใช้ในเบื้องต้น เพื่อปกป้องเจ้าหนี้ทั้งหลาย มิใช่เพื่อผ่อนผันลูกหนี้จากหนี้สินของลูกหนี้ ได้ประกาศใช้เมื่อ ค.ศ. 1705 จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ได้แก่ Insolvency Act,1986 บทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายแห่งประเทศอังกฤษ ก็ล้วนแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องเจ้าหนี้ทั้งสิ้น

---

[8] Harold F. Lusk. (1966). **Business Law.** p. 1073.

ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาได้ยินยอมให้รัฐบาลกลางมีสิทธิวางระเบียบและควบคุมคดีล้มละลายได้ อำนาจนี้ได้มีการปฏิบัติเป็นครั้งแรกใน ค.ศ 1800 เมื่อรัฐสภาได้ผ่านรัฐ บัญญัติล้มละลาย ซึ่งได้ร่างขึ้นตามแบบอย่างกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ และถูกจำกัดเวลาให้ใช้เพียง 5 ปี แต่เมื่อถึง ค.ศ. 1803 ก็ถูกยกเลิกไป ประเทศจึงปราศจากกฎหมายล้มละลาย จนถึงปี ค.ศ. 1841 รัฐบัญญัติล้มละลายฉบับที่ 2 ก็ได้ออกใช้บังคับกฎหมายฉบับนี้ ร่างขึ้นตามแบบอย่างของต่างประเทศ และเพิ่มเติมหลักเบื้องต้นที่แท้จริงของกฎหมายล้มละลาย แต่ก็มีอายุการใช้ในเวลาอันสั้น เช่นเคย กล่าวคือ เมื่อถึง ค.ศ. 1843 ก็ถูกยกเลิกไปด้วยเหตุผลทางการเมือง ครั้งถึง ค.ศ. 1867 รัฐบัญญัติล้มละลายฉบับที่ 3 จึงได้ประกาศใช้ และใช้บังคับเพียง 11 ปี ก็พบว่าเป็นกฎหมายที่ประสบความล้มเหลวในการบังคับใช้ เพราะบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับนี้ เปิดช่องให้ลูกหนี้ล้มละลายได้อย่างง่ายดายเกินไป ประกอบกับลูกหนี้ยังยากที่จะหลุดพ้นจากหนี้สินอีกด้วย

กฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกาฉบับเดิม ได้แก่รัฐบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1898 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมตลอดมา แต่โครงสร้างโดยทั่วไปยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่มีการตกต่ำในทางเศรษฐกิจ เมื่อ ค.ศ. 1929 ได้มีการเพิ่มเติมลักษณะพิเศษที่ใหม่ขึ้นเป็นอันมากในกฎหมายล้มละลาย เช่น บทบัญญัติเพื่อการรวมกิจการรถไฟ การควบบริษัทเข้าด้วยกัน การปรับปรุงหนี้สินของเทศบาล การรวมและการขยายขอบเขตทางการเกษตร และการประนอมหนี้กับการขยายเวลาชำระหนี้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามผลของการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง ได้ทำให้รัฐบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1898 เป็นกฎหมายที่ขาดระบบ และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาก็ทำให้กฎหมายฉบับนี้ ล้าสมัยในบางส่วน เพื่อแก้ไขสถานการณ์เช่นว่านี้ ร่างรัฐบัญญัติแชนด์เลอร์ (The Chandler Bill) จึงได้ผ่านรัฐสภา เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 1938 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 กันยายนในปีเดียวกัน ร่างรัฐบัญญัติแชนเลอร์ เป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้อย่างละเอียด มีหลักเกณฑ์ และเกินความกว้าง

ร่างรัฐบัญญัติแชนเลอร์ ได้ใช้บังคับตลอดมา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1938 แต่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งหนึ่งหรือมากกว่านั้น ซึ่งมิได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทั่วไปของกฎหมายแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ใน ปี ค.ศ.1973 รัฐสภาได้ตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อศึกษากระบวนการทางล้มละลาย เรียกว่า คณะกรรมาธิการเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย ซึ่งได้เสนอกฎหมายล้มละลายฉบับใหม่ ซึ่งสมบูรณ์แบบ[9] ในปี ค.ศ 1974 ที่ประชุมคณะผู้พิพากษาคดีล้มละลายแห่งชาติ ได้สนองตอบร่างรัฐบัญญัติของคณะกรรมาธิการ ด้วยร่างกฎหมายอีกฉบับ

---

[9] Commission on the bankruptcy law of the united states Report part II (Proposed Bankruptcy Act) (1973).

หนึ่ง [10] ร่างกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ มีหลักการที่คล้ายคลึงกัน คือต้องการที่จะเพิ่มอำนาจของผู้พิทักษ์ทรัพย์ (Trustee) ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้มากขึ้น ซึ่งในที่สุด เมื่อ ค.ศ 1978 รัฐสภา ได้ผ่านรัฐบัญญัติล้มละลาย (1978) อันเป็นกฎหมายล้มละลายที่สมบูรณ์ที่สุดของสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ให้เจ้าหนี้ ทั้งหลาย ได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกันในการจัดสรร

2. ให้ลูกหนี้ที่สุจริต (Honest Deptor) ได้รับโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ รวมทั้งมีบทบัญญัติที่ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการ (Reorganizations) ใน Chapter 11 จึงเรียกว่าเป็นกฎหมายปฏิรูปการล้มละลาย (The Bankruptcy reform Act)

กฎหมายอนุญาตให้คดีล้มละลายเริ่มต้นในศาลได้ 2 ประเภท คือ

1. คดีล้มละลายโดยสมัครใจ ไม่ว่าลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดา หรือห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือนิติบุคคลที่จัดการชำระบัญชีก็ตาม ยกเว้นลูกหนี้ 5 ประเภท คือ กิจการรถไฟ หน่วยงานของรัฐ ธนาคาร สมาคม เพื่อการออมทรัพย์และกู้ยืมเงินและบริษัทประกันภัย กรณีล้มละลายโดยสมัครใจนี้ไม่จำเป็นที่ลูกหนี้จะต้องเป็นบุคคลล้มละลาย เพียงแต่ลูกหนี้มีหนี้สินมาก และต้องการยุติหนี้สินเหล่านั้นก็สามารถยื่นคำร้องขอได้

2. คดีล้มละลายโดยไม่สมัครใจ อันเป็นการฟ้องร้องลูกหนี้ ซึ่งมีหนี้สินอย่างน้อย 5,000 เหรียญสหรัฐให้ล้มละลาย ยกเว้นลูกหนี้ 5 ประเภทดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งลูกหนี้ที่เป็นเกษตรกร และบริษัทสาธารณกุศล [11]

2.8 แนวคิดและหลักการของกฎหมายล้มละลายในต่างประเทศ

2.8.1 กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายล้มละลายได้ถือกำเนิดขึ้นจากกฎหมายโรมัน เนื่องจากระบบเศรษฐกิจที่มีการพัฒนามากขึ้น แต่เดิมนั้นการติดต่อค้าขายภายในชุมชน จะทำโดยวิธีการแลกเปลี่ยนสินค้ากันเท่านั้นความจำเป็นของกฎหมายล้มละลายจึงยังมิได้เกิดขึ้น ต่อมาเมื่อเริ่มมีกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาและระบบเศรษฐกิจที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น เมื่อมีการผิดนัดชำระหนี้ ลูกหนี้ซึ่งเดิมนั้นจะต้องถูกประหารชีวิตหรือตกเป็นทาสก็เปลี่ยนมาเป็น วิธีการบังคับชำระหนี้ที่มุ่งประสงค์ไปที่ทรัพย์สินของลูกหนี้แทนไม่ใช่ที่ตัวลูกหนี้เอง

---

[10] Vern Countryman. (1978). **Bankruptcy act (1978)**, 1979

[11] วิชา มหาคุณ. (2549). **คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย**. หน้า 17.

กฎหมายล้มละลายในสหรัฐอเมริกานั้น เป็นยุคที่มีการพัฒนากฎหมายล้มละลายต่อมาจากช่วงยุคแรก คือ กฎหมายล้มละลายของโรมัน เนื่องจากขณะนั้นสหรัฐอเมริกาได้ประสบภาวะปัญหาทางการเงิน เพราะประชาชนได้เข้าเก็งกำไรในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จนมากเกินไป ในช่วงแรกของกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา จะบัญญัติขึ้นโดยอาศัยแบบตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ โดยในขณะนั้นรัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจสภาคองเกรสในการตรากฎหมายเกี่ยวกับการล้มละลายที่จะใช้เป็นการทั่วไปในประเทศ ในปี ค.ศ.1800 กฎหมายล้มละลายฉบับแรกจึงมีผลบังคับใช้ขึ้น

ในปี ค.ศ. 1837 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาก็ตกต่ำลงอันเป็นเหตุให้มีการตรากฎหมายล้มละลายฉบับที่สองที่เป็นของรัฐบาลกลางขึ้นใช้บังคับในปี 1841 แต่กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ได้เพียงแค่ 18 เดือน ก็ถูกล้มเลิกไปในปี 1843

ผลของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจภายหลังสงครามกลางเมือง (Civil War) ในปี 1867 จึงทำให้มีการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับเป็นกฎหมายล้มละลายฉบับที่ 3 กฎหมายล้มละลายฉบับนี้ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในปี ค.ศ.1874 และในที่สุดก็ได้ถูกยกเลิกไปในปี ค.ศ.1878[12]

ในปี ค.ศ. 1898 กฎหมายล้มละลายฉบับที่ 4 ก็ได้ถูกตราขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ได้มีการแก้ไขในหลายๆ ครั้งโดยมีการแก้ไขในปี ค.ศ. 1933, 1934 และ 1938 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการวิวัฒนาการของกฎหมายล้มละลายและแนวคิดที่เปลี่ยนแปลงไป

จากสภาพภาวะปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีมากยิ่งขึ้น ยังผลให้เกิดความล้มเหลวของธุรกิจที่มีมากขึ้น ในปีค.ศ. 1970 เป็นเหตุให้ต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและได้มีการปรับปรุงกฎหมายล้มละลายอีกครั้ง ในครั้งนี้ร่างกฎหมายได้เสร็จสมบูรณ์ในปี 1978 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 ตุลาคม 1979

ปัจจุบัน สหรัฐอเมริกาได้ใช้กฎหมายล้มละลายก็คือ Bankruptcy Act 1978 ประกอบ Bankruptcy Rules อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงวิธีการและกระบวนการที่จะจัดการกับบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวโดยบัญญัติเป็นกฎหมายพิเศษขึ้นมา เพื่อใช้บังคับกับบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในหลายช่วงด้วยกัน แต่ละช่วงของการบังคับใช้กฎหมาย ก็มีวัตถุประสงค์และแนวคิดที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะสภาพของสังคมและปัญหาของสภาพเศรษฐกิจในสมัยนั้นๆ

---

[12] รายงานฉบับสมบูรณ์เสนอศาลล้มละลายกลาง. (2545). **บทบาทของกฎหมายล้มละลาย.** หน้า 20-24.

ในยุคแรกของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการตรากฎหมายล้มละลายขึ้นใช้บังคับ ในปี ค.ศ. 1800 กฎหมายฉบับนี้ ได้เอาแบบอย่างจากกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษซึ่งจะเป็นการนำกฎหมายล้มละลายไปใช้กับกลุ่มบุคคลจำพวกพ่อค้าเท่านั้น เช่น นายธนาคาร นายหน้า และผู้รับประกันภัย กฎหมายฉบับนี้ได้มีบทบัญญัติในเรื่องการปลดหนี้โดยความยินยอมของเจ้าหนี้จำนวน 2 ใน 3 และได้ให้มีการยื่นคำร้องแบบไม่สมัครใจ กฎหมายฉบับนี้มีแนวคิดที่ร่างขึ้นเพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้ของผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว โดยเจ้าหนี้ควรจะต้องได้รับการชำระหนี้ด้วยความเป็นธรรม กฎหมายฉบับนี้จึงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปลดหนี้ที่เข้มงวดมาก

กฎหมายฉบับที่ 2 ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้ตราขึ้นใช้บังคับในปี 1841 มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือลูกหนี้ โดยลูกหนี้จะได้รับการปลดหนี้ด้วยความยินยอมของเจ้าหนี้มากกว่าครึ่ง และกฎหมายฉบับนี้ก็มิได้จำกัดเฉพาะผู้ล้มละลายทางการค้าเช่นกฎหมายฉบับก่อน แต่บุคคลทั่วไปก็สามารถยื่นคำร้องแบบสมัครใจในการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้

กฎหมายล้มละลายฉบับที่ 3 ได้ตราขึ้นใช้บังคับในปี 1867 ภายหลังสงครามกลางเมืองเสร็จสิ้น กฎหมายฉบับนี้มีแนวคิดที่ว่าให้บุคคลโดยทั่วไปไม่จำกัดว่าต้องเป็นพ่อค้า อาจถูกฟ้องล้มละลายได้โดยการยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายแบบสมัครใจและไม่สมัครใจได้ ในกฎหมายฉบับนี้ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประนอมหนี้อันเป็นผลให้กระบวนการล้มละลายสิ้นสุดลงการประนอมหนี้ตามกฎหมายล้มละลายฉบับนี้ จะต้องกระทำโดยความยินยอมของเจ้าหนี้ที่มีมูลค่าของสิทธิเรียกร้องจำนวน 3 ใน 4 ของหนี้ทั้งหมด

ปีค.ศ. 1898 กฎหมายล้มละลายฉบับต่อมาก็ได้ตราขึ้นใช้บังคับ กฎหมายล้มละลายฉบับนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลง ในเรื่องกรประนอมหนี้ โดยบัญญัติเรื่องการประนอมหนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกหนี้ล้มละลายและมีบทบัญญัติในเรื่องฟื้นฟูองค์กรธุรกิจด้วย ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายล้มละลายในปี ค.ศ.1938 โดย Chandler Act ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเรื่องการประนอมหนี้ (Composition)หลายประการ ได้แก่การประนอมหนี้ของเจ้าหนี้ไม่มีประกันมีการบัญญัติกฎหมายภายใต้ Chapter XI คือ การประนอมหนี้ (Arrangement) ซึ่งนำไปใช้กับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลและใช้กับวิธีการยื่นคำร้องแบบสมัครใจโดยลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องแบบไม่สมัครใจโดยเจ้าหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้อง นอกจากนี้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประนอมหนี้เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ (Real Property Arrangement) ใน Chapter XII และมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ Chapter XIII เกี่ยวกับผู้มีรายได้จากค่าจ้าง (Wage Earner Plan) โดยมีขบวนการคล้ายกับ Chapter XI แต่คำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ของผู้มีรายได้จากค่าจ้าง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุญาตให้นำค่าจ้างในอนาคตมาใช้เป็นค่าตอบแทนในกรรมวิธีการประนอมหนี้ และต้องเป็นการยื่นคำร้องแบบสมัครใจเท่านั้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก การบังคับคดีตามแผนได้รับการดูแลอย่างถูกต้องและมีความยืดหยุ่น

ในปี 1978 อันเป็นปีที่ร่างกฎหมายล้มละลายฉบับที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 1979 เสร็จสมบูรณ์ กฎหมายล้มละลายในฉบับนี้มีแนวคิดวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะให้เจ้าหนี้ทั้งหลายของบุคคลผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันในการจัดสรรแบ่งปันทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมทั้งมีความต้องการให้ลูกหนี้ที่สุจริตได้รับโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ถือเป็นกฎหมายปฏิรูปการล้มละลาย (The Bankruptcy Reform Act)

แนวคิดที่ได้มีการพัฒนามาเรื่อยๆ ของกฎหมายล้มละลาย ซึ่งแต่เดิมกฎหมายล้มละลายมีขึ้นมา เพื่อเป็นการลงโทษบรรดาลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ได้และเป็นการกีดกันให้บุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวออกจากสังคม ต่อมากฎหมายล้มละลายได้มีความมุ่งหมายที่จะหาทางให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้มากที่สุด และให้ความคุ้มครองช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่สุจริตให้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายด้วย เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ตกต่ำและถดถอย มีบุคคลที่ได้รับผลกระทบในด้านปัญหาทางการเงินอยู่จำนวนมาก จึงทำให้เกิดแนวคิดในเรื่องการฟื้นฟูลูกหนี้ (Rehabilitation or Fresh Start) ที่ให้ลูกหนี้ได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ เป็นหลักการที่สำคัญที่สุดของกฎหมายล้มละลายในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในแนวความคิดเรื่องการฟื้นฟูลูกหนี้ (Rehabilitation or Fresh Start) ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายล้มละลายใน 3 หลักการใหญ่ๆ คือ

1. การกำหนดกรอบของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย (Estate)

2. การอนุญาตให้ทรัพย์สินบางประเภทเป็นข้อยกเว้นไม่ตกเป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่จะนำมาแบ่ง (Exemption)

3. การอนุญาตให้ลูกหนี้ปลดเปลื้องจากบรรดาเจ้าหนี้ (Discharge) เมื่อผ่านกระบวนการล้มละลายแล้ว

แนวความคิดเรื่องการฟื้นฟูลูกหนี้ ถือเป็นแนวความคิดหลักในกฎหมายล้มละลาย ดังนั้น บทบัญญัติในกฎหมายจึงมีลักษณะที่เอื้ออำนวยและให้โอกาสลูกหนี้ในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ โดยหลังจากที่ลูกหนี้ได้ละทิ้งทรัพย์สินทั้งหมดแก่ Trustee เพื่อที่จะนำทรัพย์สินนั้นมาจัดสรรแบ่งชำระให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายแล้ว เขาจะมีโอกาสในการเริ่มต้นทำสิ่งอื่นตามหลักการฟื้นฟูลูกหนี้ที่ถือว่าเป็นการเริ่มต้นใหม่ทางการเงิน หลังจากที่ได้จัดการกับกองทรัพย์สินแล้วและได้จัดการกับหนี้ทั้งหมดด้วยซึ่งเหตุผลหลักในการช่วยเหลือสถานะทางการเงินของลูกหนี้ ในพระราชบัญญัติล้มละลายนี้จัดว่าเป็นทฤษฎีทางศีลธรรมหนึ่งของกฎธรรมชาติ เมื่อพิจารณาถึงประวัติศาสตร์ของกฎหมายล้มละลายนั้นพิสูจน์ให้เห็นถึงเหตุผลทางศีลธรรมที่จะช่วยเหลือลูกหนี้เพื่อประโยชน์ แก่ลูกหนี้ คือ เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ตกอยู่ในสภาวะที่ถูกบีบบังคับทางการเงินซึ่งเหตุผลทางศีลธรรมของหลักการฟื้นฟูลูกหนี้ได้ให้การกระทำของลูกหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้ด้วย โดยหลักการฟื้นฟูลูกหนี้ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของความยุติธรรมในการแบ่งสรรทรัพย์สินของ

ลูกหนี้ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับการกระทำของลูกหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้ด้วย โดยหลักการฟื้นฟูลูกหนี้นั้นมุ่งที่จะคุ้มครองลูกหนี้ที่สุจริตในการที่จะให้เขากลับไปเริ่มต้นชีวิตใหม่โดยหลุดพ้นจากหนี้เดิม

2.8.2 กระบวนการล้มละลายตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา อาจถือได้ว่าเป็นประเทศในลำดับต้นๆที่ได้มีการบัญญัติกฎหมายล้มละลายออกมาใช้บังคับ ตลอดจนเป็นประเทศที่ได้มีการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายล้มละลายให้มีความทันสมัยมาโดยตลอด ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วและเป็นธรรม ตลอดจนช่วยแก้ไขและเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ซึ่งปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกาได้ใช้กฎหมายล้มละลายฉบับ Bankruptcy Act 1978 ดังนั้นในการศึกษาสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1) การเริ่มต้นในการที่จะให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายตาม Bankruptcy Act 1978 สามารถแบ่งออกได้เป็นสองประการ ประการแรกก็คือ การที่ลูกหนี้ร้องขอให้ตนเองตกเป็นบุคคลล้มละลาย(สมัครใจการล้มละลาย)ประการที่สอง คือ การที่เจ้าหนี้เป็นคนร้องขอให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย(ไม่สมัครใจในการล้มละลาย)[13] ซึ่งการร้องขอให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายนี้นั้น จะต้องประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ลูกหนี้ต้องเป็นบุคคล ซึ่งคำว่าบุคคลหมายความรวมถึงบุคคลใดๆ ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัด

(2) ลูกหนี้จะต้องมีที่อยู่อาศัยมีภูมิลำเนา สถานที่ประกอบธุรกิจหรือมีทรัพย์สินในสหรัฐอเมริกา

(3) ลูกหนี้จะต้องไม่ใช้บริษัทรถไฟ บริษัทประกันภัยหรือธนาคาร

(4) ลูกหนี้จะต้องเป็นบุคคลที่มีรายได้ประจำ เป็นหนี้ประเภทไม่มีเงื่อนไขกำหนดไว้ล่วงหน้าและไม่มีหลักประกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 250,000 เหรียญสหรัฐฯ (ในวันที่ยื่นคำร้องขอให้ล้มละลาย) หรือเป็นหนี้ประเภทไม่มีเงื่อนไข กำหนดไว้แน่นอนและมีหลักประกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 750,000 เหรียญสหรัฐฯ (ในวันที่ยื่นคำร้องขอให้ล้มละลาย)[14]

ซึ่งหากเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็สามารถที่จะยื่นคำร้องให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายต่อศาลได้

กรณีการร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายโดยความสมัครใจ เริ่มจากการที่ลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องขอต่อศาลล้มละลาย ทั้งนี้โดยเป็นไปตามประมวลกฎหมายล้มละลาย (Bankruptcy Code)

---

[13] American Jurisprudence. (1991). **Vol. 9 (2 nd.ed.).** p. 563.

[14] Bankruptcy Act 1978 section 109.

โดยลูกหนี้อาจจะยื่นคำร้องขอต่อศาลล้มละลายเอง โดยยื่นต่อเสมียนศาล หรือลูกหนี้อาจจะยื่นคำร้องให้ศาลล้มละลายโดยส่งไปทางไปรษณีย์ก็ได้[15] และในการขอให้ล้มละลายโดยความสมัครใจของลูกหนี้นี้ ลูกหนี้จะให้คนอื่นเป็นยื่นคำขอแทนก็ได้ เช่นโดยการให้ผู้ปกครองเป็นผู้ยื่นคำขอแทน หรือจะยื่นโดยใช้หนังสือมอบอำนาจก็ได้[16] ซึ่งกรณีการยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายโดยใช้หนังสือมอบอำนาจนี้ เมื่อยื่นเสร็จก็จะต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบโดยทันที เพราะว่าบางครั้งคำขอให้ล้มละลายโดยสมัครใจนี้อาจจะถูกศาลสั่งยกได้ หรืออาจจะมีการกระทำที่เกินขอบเขตของหนังสือมอบอำนาจก็ได้ซึ่งการร้องขอให้ล้มละลายโดยความสมัครใจของลูกหนี้นี้ จะต้องเป็นการยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายด้วยความสุจริตใจ (Good Fait) ไม่เช่นนั้นแล้วศาลก็อาจจะยกคำร้องขอเช่นว่านั้นได้ ตลอดจนศาลอาจจะสั่งให้หยุดการกระทำทั้งหลายแหล่ได้[17] เป็นต้น เมื่อได้มีการยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายโดยความสมัครใจของลูกหนี้ต่อศาลแล้วถือได้ว่าคดีล้มละลายได้เริ่มขึ้นแล้ว ณ เวลาที่ยื่นคำร้องขอนั่นเอง โดยไม่จำเป็นที่ศาลจะต้องพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแต่อย่างใด หรืออาจจะกล่าวได้ว่า การยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายมันทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นคำสั่งของศาล[18] ซึ่งเมื่อได้มีการยื่นคำร้องขอต่อศาลแล้ว ก็จะทำให้การกระทำต่างๆของลูกหนี้ กิจการหรือธุรกิจของลูกหนี้ ทรัพย์สินของลูกหนี้ ตลอดจนกระบวนการวิธีพิจารณาที่ได้ฟ้องลูกหนี้อยู่ต้องหยุดหมด คือลูกหนี้ไม่มีสิทธิที่จะกระทำการต่างๆ เหล่านั้นได้โดยอำนาจต่างๆ จะไปตกเป็นของ Trustee ของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายต่อไป

ส่วนกรณีการร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายโดยไม่สมัครใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายโดยฝ่ายเจ้าหนี้ โดยคำร้องนั้นจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ การยื่นคำร้องให้ล้มละลายโดยเจ้าหนี้นี้ ถือว่าเป็นการเริ่มต้นคดีล้มละลายแล้วเช่นกัน แต่การเริ่มต้นคดีนี้ ยังไม่ถือว่าได้มีการขาดตัดสินว่าเป็นการล้มละลายแต่อย่างใดและไม่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับการดำเนินกระบวนวิธีพิจารณาทางคดีล้มละลายแต่ประการใด คือ ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการยึดรวบรวมหรือจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ โดยกฎหมายได้เปิดโอกาสให้ลูกหนี้มีสิทธิที่จะยื่นคำให้การ ถ้าลูกหนี้ไม่ยื่นคำให้การภายในกำหนด ศาลก็จะสั่งให้ดำเนินกระบวนวิธีพิจารณาทางคดีล้มละลายได้[19] เป็นต้น

---

[15] American Jurisprudence p. 563.

[16] Ibid. p. 563

[17] Ibid. p. 564.

[18] David G.Epstein. **Debtor Creditor law** p. 154.

[19] Ibid. pp. 154-155.

อย่างไรก็ตามในการยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายโดยฝ่ายเจ้าหนี้ (ไม่สมัครใจในการล้มละลาย) นี้ เจ้าหนี้ไม่อาจจะยื่นคำร้องขอให้สามีหรือภรรยาร่วมกันเป็นบุคคลล้มละลายได้ โดยสามารถที่จะยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายได้เพียงคนเดียวเท่านั้น และไม่อาจจะยื่นคำร้องขอให้ชาวนาครอบครัวชาวนาหรือนิติบุคคล ที่ไม่ได้ประกอบธุรกิจในทางการค้าและแสวงหากำไรเป็นเงินตราเป็นบุคคลล้มละลายได้แต่อย่างใด[20]

ดังนั้น เมื่อได้มีการยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายต่อศาลแล้วก็ถือว่าคดีล้มละลายได้เริ่มขึ้นแล้ว ณ เวลาที่ได้มีการยื่นคำร้องขอนั่นเอง และมีผลทำให้เกิดกองทรัพย์สินขึ้นโดยอัตโนมัติ โดยอำนาจเกี่ยวกับการจัดการและบริหารกองทรัพย์สินก็จะตกไปเป็นของ Trustee ตามที่กฎหมายล้มละลายได้กำหนดเอาไว้

2) ศาล (Court)

ศาล หมายถึง ผู้พิพากษาที่มีอำนาจเกี่ยวกับการพิจารณาคดีล้มละลาย ที่ประจำอยู่ในแต่ละท้องถิ่นจะประกอบกันเป็นหน่วย (Unite) ของศาลท้องถิ่น (District Court) ซึ่งเรียกกันว่าศาลล้มละลาย (Bankruptcy Court) [21]ซึ่งตาม Bankruptcy Amendments And Federal Jadgeship Act 1984 หรือเป็นที่เรียกกันในชื่อว่า BAFJA โดย BAFJA จะกำหนดให้ศาล District Court เป็นศาลที่มีเขตอำนาจเกี่ยวกับคดีล้มละลายทั้งปวง ทั้งนี้โดยอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายล้มละลาย (Bankruptcy Code)[22] โดยศาล District Court นี้จะมีอำนาจในการพิจารณาคดีล้มละลายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นในกรณีที่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้เป็นคนร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายก็ตาม ตลอดจนศาลล้มละลายดังกล่าวมีอำนาจที่จะออกคำสั่งต่างๆ หรือมีคำพิพากษาใดๆ ซึ่งเห็นว่ามีความจำเป็นหรือเพื่อให้เป็นการเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกระบวนวิธีพิจารณาคดีล้มละลายต่างๆเป็นไปตามเจตนารมย์ของกฎหมายล้มละลาย[23]

ฉะนั้นโดยหลักการแล้ว บทบาทและอำนาจหน้าที่ของศาลส่วนใหญ่ถือว่าเป็นองค์การสูงสุดในการที่จะคอยควบคุมหรือดูแล เพื่อให้การดำเนินกระบวนวิธีพิจารณาทางคดีล้มละลายเป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ตามที่กฎหมายล้มละลายได้กำหนดไว้

---

[20] American Jurisprudence p. 635-638.

[21] American Jurisprudence p. 412.

[22] Ibid. p.411.

[23] Bankruptcy Act 1978 section 105.

3) Trustee

Trustee ตามระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

(1) United State Trustee ซึ่งได้มีการจัดตั้งขึ้นเมื่อมีพระราชบัญญัติล้มละลายฉบับ 1978 ทั้งนี้เพื่อไม่ต้องการให้ผู้พิพากษาในคดีล้มละลายได้เข้ามาเกี่ยวข้องหรือจัดการ โดยเฉพาะไม่ควรเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ทั้งนี้ United State Trustee จะได้รับการแต่งตั้งและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของอธิบดีอัยการ โดยสังกัดอยู่กับกระทรวงยุติธรรม[24]

อำนาจหน้าที่ของ United State Trustee จะอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายล้มละลาย (Bankruptcy Code) และประมวลกฎหมายตุลาการ (Judicial Code)และก็จะกระทำหน้าที่อื่นๆ ที่ไม่ขัดกับประมวลกฎหมายทั้งสองที่ว่ามา รวมตลอดถึงกิจการที่อธิบดีอัยการได้มอบหมายหรือกำหนดให้ทำ ซึ่งตามประมวลกฎหมายล้มละลายกำหนดให้ United State Trustee มีหน้าที่จะต้องมาหาศาล ให้การต่างๆ มีหน้าที่จะต้องจัดประชุมเจ้าหนี้และเป็นประธานในที่ประชุมเจ้าหนี้และในการประชุมมีสิทธิที่จะซักถามลูกหนี้และให้ลูกหนี้สาบานตัวได้ โดย United State Trustee จะทำหน้าที่เป็น Trustee ในคดีล้มละลายในบางกรณีเท่านั้นคือ ในกรณีที่ไม่มีบุคคลอื่นเป็นหรือเต็มใจที่จะเป็น Trustee ในคดีล้มละลาย[25]ชั่วคราว ตลอดทั้ง United State Trustee จะเป็นผู้เลือกและกำกับดูแล Trustee ในคดีล้มละลายด้วยและส่วนใหญ่จะทำหน้าที่แทนผู้พิพากษาในคดีล้มละลายในเรื่องการกำกับดูแลและการบริหารกองทรัพย์สิน ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย เป็นต้น

(2) Trustee โดยปกติ Trustee ในคดีล้มละลายจะเป็นเอกชนไม่ใช่ลูกจ้างของรัฐบาลและจะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็น Trustee ของกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย โดย Trustee จะต้องทำงานและเป็นตัวแทนของกองทรัพย์สิน คือ อาจเป็นบุคคลที่ฟ้องคดีในนามกองทรัพย์สินหรืออาจจะถูกฟ้องแทนกองทรัพย์สินก็ได้ ซึ่ง Trustee ในคดีล้มละลายจะได้รับการแต่งตั้ง หลังจากที่ผู้พิพากษาในคดีล้มละลายได้มีการไต่สวนแล้วเห็นว่ามีเหตุ หรือการแต่งตั้ง Trustee จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้นหรือเป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สิน[26] ซึ่งบุคคลที่จะได้รับเลือกและแต่งตั้งเป็น Trustee ของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย คือ

ก. เป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะทำหน้าที่เป็น Trustee และมีที่อยู่อาศัยหรือมีสำนักงานอยู่ในเขตอำนาจศาลคดีล้มละลายหรือในเขตอำนาจศาลใกล้เคียงกัน หรือบริษัทที่มี

---

[24] Epstein. (n.d.) Debtor **Creditor Law**. p. 150.

[25] American Jurisprudence p. 240.

[26] Ibid. p.149.

อำนาจตามข้อบังคับของบริษัท หรือตามกฎหมายโดยมีสำนักงานอยู่ในเขตอำนาจศาลดังกล่าว ก็ทำหน้าที่เป็น Trustee ในคดีล้มละลายได้ หรือ

ข. เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ (Examiner) ในคดีก็อาจจะทำหน้าที่เป็น Trustee ได้หรือ

ค. United State Trustee ซึ่งคดีล้มละลายได้อยู่ในเขตอำนาจศาลที่กำลังดำเนินการพิจารณาอยู่ ก็มีสิทธิที่จะทำหน้าที่เป็น Trustee ในคดีล้มละลายได้ตามความจำเป็นหรือได้เป็นการชั่วคราว[27]

ทั้งตามระบบกฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าว Trustee ของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ก็จะได้รับการเลือกตั้งโดย

1. โดยเจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่มีสิทธิได้รับการแบ่งปันในฐานะเป็นเจ้าหนี้ และไม่ใช่เป็นเจ้าหนี้และไม่ใช่เป็นบุคคลภายใน หรือ

2. โดยที่ประชุมเจ้าหนี้ หรือ

3. โดย United State Trustee[28] คือในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดได้รับเลือกตั้งเป็น Trustee โดย United State Trustee ก็อาจจะทำหน้าที่เป็น Trustee ชั่วคราวในคดีเสียเองหรือจะแต่งตั้งบุคคลที่เป็นสมาชิกของ Trustee เอกชน (Panel Of Private Trustee) เป็น Trustee ชั่วคราว (Interim Trustee) ในคดีล้มละลายก็ได้[29]

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติส่วนใหญ่บุคคลที่จะได้รับเลือกและแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็น Trustee ของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายจะเป็น Trustee ที่จะมาจากเอกชน (Panel Of Private Trustee) ดังนั้นเมื่อ Trustee ได้รับการเลือกตั้งให้ทำหน้าที่ Trustee ในคดีล้มละลายแล้ว Trustee ก็จะเป็นตัวแทนของกองทรัพย์สินโดยมีอำนาจและหน้าที่พอจะสรุปได้ดังนี้

1. รวบรวมกองทรัพย์สิน กล่าวคือ ทรัพย์สินของลูกหนี้ ณ เวลาที่ยื่นคำร้องขอให้ล้มละลาย หรือ

2. คัดค้านการโอนทรัพย์สินของกองทรัพย์สิน ก่อนล้มละลายและหลังล้มละลาย หรือ

3. ทำการจำหน่ายหรือขายทรัพย์สินของกองทรัพย์สินหรือ

4. คัดค้านหรือปฏิเสธการเรียกร้องให้ชำระหนี้ของเจ้าหนี้ที่ไม่ชอบหรือไม่เหมาะสมหรือ

---

[27] Bankruptcy Act 1978 section 321.

[28] Bankruptcy Act 1978 section 702.

[29] Bankruptcy Act 1978 section 1701.

5. ในกรณีที่เห็นสมควรคัดค้านการให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย[30] หรือ

6. รับผิดชอบต่อทรัพย์สินทั้งปวงที่ได้รับมา หรือ

7. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทรัพย์สินและการบริหารกองทรัพย์สินตามที่ผู้มีส่วนได้เสียได้ร้องขอ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือ

8. หากธุรกิจของลูกหนี้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้ก็ให้ยื่นรายงานเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจดังกล่าว ตามที่ United State Trustee และศาลต้องการ หรือ

9. จัดทำรายงานล่าสุดและยื่นบัญชีล่าสุดเกี่ยวกับการบริหารกองทรัพย์สินต่อ United State Trustee และศาล[31] ตามลำดับเป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า Trustee ของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายจะทำหน้าที่เสมือนเป็นคนกลางในการเข้าไปยึดรวบรวม จัดการ บริหารกองทรัพย์สิน ตลอดจนทำการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทรัพย์สิน ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้ลูกหนี้ได้หลุดพ้นจากการล้มละลายและก็เพื่อจะช่วยให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับชำระหนี้ อันเกิดจากการจัดการและบริหารกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย เป็นต้น

4) คู่ความ

ตามระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาฉบับ 1978 ก็มีเจตนารมณ์ที่ต้องการจะลดบทบาทของคู่ความ คือเจ้าหนี้และลูกหนี้ในคดีลงเช่นกันโดยเฉพาะในเรื่องการจัดและการบริหารกองทรัพย์สิน โดยมอบอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้ Trustee เป็นคนดำเนินการจัดการและบริหารกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายแทนคู่ความในคดี สามารถพิจารณาได้ดังนี้

เจ้าหนี้ตามระบบกฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าว หมายถึง บุคคลกองทรัพย์สินทรัสต์ (Trust) หน่วยงานของรัฐและ United State Trustee ที่มีสิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้อันเกิดขึ้นในเวลาหรือก่อนที่จะมีคำสั่งเกี่ยวกับลูกหนี้หรือที่มีสิทธิเรียกร้องต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ในคดีล้มละลาย หรือที่มีสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับสาธารณะโดยเจ้าหนี้ดังกล่าวเหล่านี้สามารถที่จะยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายต่อศาลได้ (ไม่สมัครใจในการล้มละลาย) โดยเจ้าหนี้ผู้ยื่นคำร้องขอมีภาระที่จะต้องพิสูจน์หรือชี้ให้ศาลเห็นได้ว่า ลูกหนี้ได้เป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้ยื่นคำร้องขอให้

---

[30] Epstein. **Debtor Creditor Law.** p. 148.

[31] Bankruptcy Act 1978 section 101(10).

ล้มละลายจริง[32] และหนี้ดังกล่าวเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายล้มละลายได้กำหนดเอาไว้ ดังนั้นเมื่อเจ้าหนี้ได้ยื่นคำร้องขอให้ล้มละลาย ก็ถือได้ว่าคดีล้มละลายได้เริ่มขึ้นแล้ว อำนาจในการจัดการและบริหารกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ก็จะตกไปเป็นอำนาจของ Trustee โดย Trustee จะทำการยึด รวบรวม จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของกองทรัพย์สิน ตลอดจนทำการจัดสรรชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายตามสัดส่วนที่เจ้าหนี้แต่ละรายมีสิทธิจะได้รับ โดยเจ้าหนี้ไม่สิทธิที่จะเข้ามาจัดการและบริหารกองทรัพย์สินของลูกหนี้แต่อย่างใดเลย

ส่วนทางด้านลูกหนี้ ตามระบบกฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าว ลูกหนี้หมายความรวมถึง บุคคลใดๆ ห้างหุ้นส่วนและบริษัท[33] แต่คำว่าบุคคลดังกล่าวนี้จะไม่รวมถึงหน่วยงานราชการ หน่วยงานที่เป็นของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยตรง ดินแดน เทศบาล จังหวัด รวมทั้งรัฐต่างประเทศ ซึ่งหากเป็นหน่วยงานดังกล่าวเหล่านี้แล้ว ก็จะไม่ถือว่าเป็นลูกหนี้และจะยื่นคำร้องขอให้ตกเป็นบุคคลล้มละลายก็ไม่ได้[34]

ทั้งตามระบบกฎหมายล้มละลายดังกล่าว ลูกหนี้ก็สามารถที่จะยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้ด้วย(สมัครใจในการล้มละลาย) ดังนั้นเมื่อลูกหนี้ได้ยื่นคำร้องขอให้ตนเองเป็นบุคคลล้มละลายต่อศาล ก็ถือว่าคดีล้มละลายได้เริ่มขึ้นแล้ว ณ เวลาที่ยื่นคำร้องขอนั่นเองและมีผลทำให้เกิดกองทรัพย์สินขึ้นโดยทันที โดยอำนาจเกี่ยวกับกองทรัพย์สินต่างๆที่เป็นของลูกหนี้เดิมก็จะตกไปเป็นอำนาจของ Trustee โดยลูกไม่มีสิทธิที่จะจัดการและบริหารกองทรัพย์สินแต่อย่างใด ทั้งมีผลกลับทำให้ลูกหนี้ต้องมีหน้าที่ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ยื่นบัญชีเจ้าหนี้แล้ว รายการทรัพย์สิน รายการรายได้และค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน ตลอดจนยื่นบัญชีเกี่ยวกับกิจการทางการเงินของลูกหนี้ หรือ

2. หาก Trustee ได้รับเลือกตั้งให้เข้ามาจัดการและบริหารกองทรัพย์สินลูกหนี้ จะต้องให้ความร่วมมือต่อ Trustee เพื่อให้ Trustee ปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยเฉพาะในเรื่องการรวบรวมทรัพย์สินเข้ากองทรัพย์สิน หรือ

3. ส่งคืนทรัพย์สินทั้งปวงของกองทรัพย์สินและข้อมูลที่บันทึกไว้ใดๆรวมถึงหนังสือและเอกสารใดๆที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของกองทรัพย์สินให้แก่ Trustee ทั้งสิ้นหรือ

4. ไปตามนัดการพิจารณาคดีทุกครั้ง[35] เป็นต้น

เหตุที่กฎหมายล้มละลายได้กำหนดให้ลูกหนี้ ต้องมีหน้าที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือแก่ Trustee ก็เพื่อให้ Trustee ได้ดำเนินการยึด รวบรวม จัดการ บริหารกองทรัพย์สิน

---

[32] American Jurisprudence. p. 636.

[33] Bankruptcy Act 1978 section 101(13).

[34] American Jurisprudence. p. 635.

[35] Bankruptcy Act 1978 section 521.

ตลอดจนการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทรัพย์สิน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์แก่ตัวลูกหนี้เองที่จะได้หลุดพ้น จากการเป็นบุคคลล้มละลายและก็เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในการที่จะได้รับชำระหนี้

5) การใช้สิทธิของคู่ความตามกระบวนการของกฎหมายล้มละลาย

ในการดำเนินการยึดรวบรวมจัดการ ตลอดจนการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทรัพย์สินโดย Trustee เพื่อประโยชน์แห่งกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายนั้นในการดำเนินการดังกล่าวของ Trustee อาจจะส่งผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทรัพย์สิน

นอกจากนั้น ในบางกรณีที่คู่ความหรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียได้ใช้สิทธิเพื่ออุทธรณ์คำพิพากษาตัดสินชี้ขาดของศาลล้มละลายชั้นต้น (District Court) และหากประเด็นที่ได้อุทธรณ์คำพิพากษาตัดสินชี้ขาดของศาลล้มละลายชั้นต้น (District Court) และหากประเด็นที่ได้อุทธรณ์ดังกล่าวนั้น ศาลฎีกา (Supreme Court) เห็นว่าเป็นประเด็นที่สำคัญสมควรที่ศาลฎีกาจะเป็นผู้ที่มีอำนาจพิจารณา ตรวจสอบหรือทำการทบทวนโดยตรง (Direct Review) ศาลฎีกาก็จะใช้เขตอำนาจของศาลอุทธรณ์ โดยให้คู่ความหรือบุคคลดังกล่าวอุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลฎีกา โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์นั้นไปยัง District Court หรือ Bankruptcy Appellate Panels ตลอดจน Court Of Appeal ที่มีเขตอำนาจเหนือคำอุทธรณ์นั้นแต่อย่างใดและเมื่อศาลฎีกา ได้มีการพิจารณาและพิพากษาตัดสินชี้ขาดประการใดแล้ว ก็ถือว่าคำอุทธรณ์ดังกล่าวนั้นได้ถึงที่สุด[36] แล้วเช่นกัน โดยคู่ความหรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียที่ได้ใช้สิทธิในการอุทธรณ์ดังกล่าว จะใช้สิทธิเพื่อโต้แย้งหรือคัดค้านต่อไปอีกไม่ได้เป็นต้น

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าวได้ให้สิทธิแก่คู่ความตลอดจนบุคคลที่มีส่วนได้เสีย โดยให้อุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลฎีกาหรือใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์หรือคณะอุทธรณ์คดีล้มละลายหรือศาลล้มละลายชั้นต้นที่มีเขตอำนาจเหนือคำอุทธรณ์ซึ่งหากศาลดังกล่าวได้พิจารณาและตัดสินชี้ขาดประการใดแล้วก็ให้คำพิพากษาตัดสินชี้ขาดนั้นถึงที่สุดไป เหตุที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะกฎหมายล้มละลายต้องการให้กระบวนการในการใช้สิทธิของคู่ความดังกล่าวมีความชัดเจนถูกต้องและรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อจะช่วยผลักดันให้มาตรการในการจัดการและบริหารกองทรัพย์สินของ Trustee โดยเฉพาะการดำเนินการยึด รวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สินแห่งกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย สามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพนั่นเอง

---

[36] Daniel R. Cowans. (1989). **Bankruptcy Laws and Practice Vol.2.** p. 124-125.

2.8.3 กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ

นับแต่กฎหมายล้มละลายได้นำเข้ามาใช้ในกฎหมายโรมัน ตั้งแต่ยุคสมัยแรกของกฎหมายล้มละลายซึ่งได้มีแนวคิดที่จะติดตามเอาทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อมาชำระหนี้ ไม่ว่าโดยวิธีการลงโทษในทางอาญาก็ตาม กฎหมายในยุคนั้นมุ่งเพียงแต่ต้องการจะลงโทษลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่ว่าจะเป็นเฉพาะตัวลูกหนี้เองหรือบุคคลผู้มีส่วนร่วมในการกระทำผิดด้วยเพื่อการป้องกันปราบปรามมิให้มีการร่วมมือในการกระทำความผิด ยุคนี้จึงมุ่งให้มีการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุด และนำมาชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ให้ได้มากที่สุดเช่นกัน

กฎหมายล้มละลายได้เผยแพร่เข้ามาในประเทศอังกฤษตั้งแต่ ค.ศ. 1542 ในสมัยพระเจ้าเฮนรี่ที่ 8 ก็ได้มีการใช้กฎหมายล้มละลายเป็นครั้งแรก ได้มีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการกระทำอันเป็นบุคคลล้มละลาย "Act Againt Such Persons As Do Make Bankruptcy" จากนั้นกฎหมายล้มละลายฉบับที่สองก็ออกใช้บังคับเมื่อ ค.ศ. 1570 ในสมัยของพระนางเจ้าอลิซาเบธที่ 1

หลังจากที่กฎหมายล้มละลายสองฉบับแรกออกประกาศใช้ ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงทางแนวความคิดเข้าสู่ช่วงยุคกฎหมายล้มละลายยุคที่สอง ซึ่งจะเน้นแนวความคิดที่จะต้องการให้ลูกหนี้ได้ปลดเปลื้องหนี้สินของลูกหนี้ โดยกฎหมายล้มละลายฉบับที่สาม ของอังกฤษได้ประกาศใช้เมื่อ ค.ศ.1705 โดยที่กฎหมายล้มละลายฉบับนี้ได้มีการบัญญัติให้มีการปลดหนี้ล้มละลายขึ้น (Discharge) โดยบทบัญญัติว่าด้วยการปลดหนี้ในขณะนั้นกำหนดนโยบายให้เป็นมาตรการเพื่อตอบแทนการให้ความร่วมมือของลูกหนี้ที่ยอมเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด ยอมสละทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้และปฏิบัติตามที่กฎหมายล้มละลายกำหนด ปัจจุบันประเทศอังกฤษได้เพิ่มบทบัญญัติในเรื่องการฟื้นฟูกิจการเข้ามาด้วยโดยกฎหมายล้มละลายของอังกฤษในขณะนี้คือ Insolvency Act 1986

กฎหมายล้มละลายได้เข้าสู่ประเทศอังกฤษในช่วงปี ค.ศ. 1542 โดยมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการกระทำอันเป็นบุคคลล้มละลาย"Act Againt Such Persons As Do Make Bankruptcy" กฎหมายล้มละลายฉบับนี้ใช้เฉพาะลูกหนี้ที่เป็นพ่อค้า มีพฤติกรรมตามที่กฎหมายกำหนดบรรดาเจ้าหนี้ก็จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อ Lord Chancellor เพื่อตั้งคณะกรรมการให้มีอำนาจรวบรวมทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้และขายเพื่อนำเงินมาชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ ตามจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละรายฉะนั้น แนวคิดกฎหมายล้มละลายในยุคนี้จึงมีลักษณะที่ต้องการแต่จะรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อให้มาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ให้ได้มากที่สุด โดยไม่คำนึงถึงว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพหรือไม่ ลูกหนี้เหล่านี้จึงไม่สามารถที่จะประกอบอาชีพใดๆได้เลยจนถือเสมือนว่า “ตายในทางแพ่ง”

การเปลี่ยนแปลงแนวความคิด ของกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษอยู่ในช่วง ค.ศ. 1705 เป็นช่วงกฎหมายล้มละลายในยุคที่สอง เนื่องจากตามแนวความคิดเดิมนั้นวิธีการจัดการกับบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นเหตุให้บุคคลนั้นไม่สามารถที่จะกลับมาประกอบอาชีพใดๆ ได้ อีกอันเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคล ซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนแต่เป็นพ่อค้าซึ่งทำกิจการค้าขายจึงมีความสามารถในการประกอบอาชีพค้าขายโดยเฉพาะ หากการกำจัดบุคคลเหล่านี้ออกจากสังคมจะทำให้ผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจการค้าได้รับความกระทบกระเทือนเสียหาย กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษจึงได้มีการบัญญัติให้มีการปลดหนี้ล้มละลายขึ้น (Discharge) โดยบทบัญญัติว่าด้วยการปลดหนี้ในขณะนั้น กำหนดนโยบายให้เป็นมาตรการเพื่อตอบแทนการให้ความร่วมมือของลูกหนี้ที่ยอมเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด ยอมสละทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้เจ้าหนี้ และปฏิบัติตามที่กฎหมายล้มละลายกำหนด นอกจากนี้ยังสร้างแรงจูงใจให้กับลูกหนี้เพิ่มขึ้นไปอีกด้วยการตอบแทนคืนให้ลูกหนี้ในอัตราร้อยละ 5 ของมูลค่าทรัพย์สินที่ลูกหนี้รวบรวมมาในคดีเพื่อประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ ในทางตรงกันข้าม หากพ่อค้าที่เป็นลูกหนี้รายใดไม่ให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้เจ้าหนี้ในคดี อาจจะได้รับบทลงโทษอย่างรุนแรงถึงขั้นตัดสินประหารชีวิต

การปลดหนี้ล้มละลายนี้ ให้โอกาสลูกหนี้ได้หลุดพ้นจากภาระหนี้ก่อนถูกฟ้องล้มละลายหากลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหนี้ในการรวบรวมทรัพย์สินของตน เพื่อชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ทำให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสเริ่มต้นใหม่ในทางการเงินได้ แนวคิดนี้มุ่งหวังในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากได้รับความร่วมมือจากลูกหนี้แล้ว เพราะถ้าลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ ลูกหนี้ก็จะได้รับโทษที่อยู่ในขั้นรุนแรงต่อไป

แนวคิดในเรื่องการมีหนี้สินล้นพ้นตัว (Insolvency) หมายถึง การที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้โดยขึ้นอยู่กับ จำนวนของทรัพย์สินที่มีอยู่และจำนวนของหนี้สินหรือความรับผิดหากถ้าลูกหนี้มีจำนวนทรัพย์สินมากกว่าจำนวนหนี้สินแม้เพียงน้อยนิด ลูกหนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว อันเนื่องมาจากลูกหนี้มีทรัพย์สินที่มากกว่า ทำให้ลูกหนี้สามารถที่จะปฏิบัติการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้เต็มครบจำนวนหนี้ ที่ตนมีภาระหนี้ต่อบรรดาเจ้าหนี้อยู่แต่ในอีกกรณีหนึ่งหากลูกหนี้มีกองทรัพย์สินน้อยกว่าจำนวนภาระหนี้ที่ตนมีต่อบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย อันเป็นเหตุให้ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ ลูกหนี้ก็ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ซึ่งมีอยู่เกินกว่าของทรัพย์สินที่ตนมีอยู่ได้ จึงกล่าวได้ว่าลูกหนี้นั้นเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการที่ลูกหนี้ไม่ชำระหรือละเว้นการชำระหนี้ในเวลาที่กำหนดเนื่องจากกรณีดังกล่าว เป็นเจตนาของลูกหนี้ที่จะไม่ชำระหนี้ซึ่งเป็นกรณีที่ลูกหนี้จงใจหลีกเลี่ยงไม่ชำระหนี้นั้น

การที่ลูกหนี้จงใจผิดนัดชำระหนี้ มิได้มีความหมายว่าลูกหนี้จะต้องเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวอันเป็นเหตุให้ถูกฟ้องล้มละลายได้ แต่การผิดนัดชำระหนี้เป็นเหตุส่วนตัวในทาง

แพ่งระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้เองที่จะต้องฟ้องร้องบังคับชำระหนี้ตามมูลหนี้ที่ทั้งสองฝ่ายได้มีต่อกันไว้ เจ้าหนี้ผู้กระทำการฟ้องบังคับชำระหนี้ลูกหนี้ที่ผิดนัดนั้นกระทำไปเพื่อรักษาสิทธิและผลประโยชน์ที่ตนมีในมูลหนี้ที่ลูกหนี้มีต่อตนเท่านั้น ไม่ต้องคำนึงถึงสิทธิหรือประโยชน์ของเจ้าหนี้คนอื่นๆ ของลูกหนี้ร่วมด้วย กรณีที่ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว สถานะของเจ้าหนี้ผู้ซึ่งไม่ได้รับการชำระหนี้คู่สัญญาอื่นๆ ของลูกหนี้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงตัวลูกหนี้จะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์และกระบวนการตามกฎหมายพิเศษ คือ ตามกระบวนการทางกฎหมายที่บัญญัติไว้ใน Insolvency Act 1986 ประกอบ Insolvency Rules 1986 โดยตามกฎหมายพิเศษนี้จะคำนึงถึงความเป็นธรรมระหว่างบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยมีการรวบรวมสิทธิเรียกร้องที่พิพาททั้งหมด ของเจ้าหนี้จะมีการจัดลำดับชั้นของเจ้าหนี้ไว้และมีกระบวนการที่จะรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ให้ได้มากที่สุด เพื่อที่จะนำทรัพย์สินที่ได้มานั้นแบ่งสรรแก่บรรดาเจ้าหนี้

แม้กฎหมายล้มละลายในช่วงนี้ จะผ่อนคลายความรุนแรงลงไปในเรื่องการลงโทษลูกหนี้ แต่ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจที่มีความซับซ้อนมากขึ้น การที่จะทำธุรกิจการค้าย่อมต้องดำเนินไปด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง แต่ถึงแม้ผู้ประกอบธุรกิจจะมีความพยามยามจัดการต่อธุรกิจเพียงใดก็อาจมีเหตุปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ธุรกิจมีปัญหาเกิดขึ้นได้ แนวโน้มที่สูงขึ้นในภาวะที่มีการล้มเหลวทางเศรษฐกิจการเงินนั้นจะก่อให้เกิดความวุ่นวายและความเสียหายในทางธุรกิจได้ ดังนั้นจึงมีการพัฒนากฎหมาย ให้มีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการที่จะจัดการกับสภาวะการณ์ของการมีหนี้สินล้นพ้นตัว คือ Insolvency Law โดยได้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากตอนแรกที่มีความรุนแรงและไม่ยืดหยุ่นเปรียบเสมือนเป็นการลงโทษต่อลูกหนี้ มาเป็นแนวความคิดที่จะฟื้นฟูลูกหนี้ (Rehabilitation) แต่ก็ยังคงรักษาผลประโยชน์ของบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายด้วย

วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย หรือ Insolvency Law นั้นก็คือ

1. เพื่อรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้มากที่สุด

2. เพื่อความเป็นธรรมระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลายในแง่ของการได้รับชำระหนี้ และการปฏิบัติ

3. เพื่อช่วยให้ลูกหนี้ได้เริ่มต้นชีวิตใหม่

กระบวนการใน Insolvency Law นั้นมีลักษณะเป็นการรวบรวมไม่ว่าจะเป็นการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือรวบรวมบรรดาสิทธิเรียกร้องที่บรรดาเจ้าหนี้มีต่อลูกหนี้เข้าไว้ด้วยกันและบริหารจัดการกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ก็จะไม่คำนึงถึงลำดับเวลาที่ลูกหนี้ได้ครอบครองทรัพย์สินหรือลำดับเวลาที่มูลหนี้หรือสิทธิเรียกร้องได้เกิดขึ้น Insolvency Law จะมีการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้กันเอง

ตามหลัก Insolvency Law นั้น มีแนวคิดที่จะต้องการให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับการชำระหนี้ และการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันโดยยึดถือแนวความคิดในเรื่อง “ความเท่าเทียมกันในบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย” (Equality among Creditors) หรือในบางครั้งจะเห็นได้ในหลักการของ “Perest condicio creditorum”

แม้กฎหมายล้มละลาย จะมีจุดประสงค์ที่ต้องการจะรวบรวมกองทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำไปแบ่งเฉลี่ยแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายให้ได้มากที่สุด แต่แนวความคิดในปัจจุบันนั้นนอกจากเรื่องการแบ่งเฉลี่ยกองทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว เรื่องการที่ฟื้นฟูให้บุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวให้กลับไปสู่สถานะเดิมอีกครั้งเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้มีโอกาสเริ่มต้นใหม่ (Fresh Start) โดยไม่จำเป็นต้องรับภาระหนี้เดิมอันเป็นเหตุให้ต้องล้มละลาย ก็เป็นแนวคิดที่มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นมาอย่างมากในปัจจุบัน “การเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ทีสุจริตเริ่มต้นใหม่ โดยให้เขาสามารถเรียกร้องให้ตนเป็นบุคคลล้มละลายหรือร้องขอให้ฟื้นฟู เพื่อหลังจากที่เขาหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายหรือการฟื้นฟูสำเร็จแล้ว เขาจะกลับไปสู่สถานะเดิมของเขา หรือแม้แต่ว่าเขาถูกร้องขอให้ล้มละลายหรือการฟื้นฟูสำเร็จแล้ว เขาจะกลับไปสู่สถานะเดิมของเขา หรือแม้แต่ว่าเขาถูกร้องขอให้ล้มละลายโดยไม่สมัครใจก็ตาม ถ้าเขาสุจริตและอยากกลับไปเริ่มต้นใหม่กฎหมายให้โอกาสที่จะหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายแล้วนั้นบรรดาหนี้สินเดิมที่มีอยู่ก็หมดไปด้วย เพื่อเขาจะเริ่มต้นใหม่โดยหลุดพ้นจากหนี้เดิม”

กฎหมายล้มละลายนี้ จะต้องเป็นการใช้กฎหมายล้มละลายในทางที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวและบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย และจะต้องหาทางที่จะจัดการแบ่งทรัพย์สินอันมีไม่เพียงพอของลูกหนี้ให้กับบรรดาเจ้าหนี้ให้มากที่สุด เพื่อที่จะนำทรัพย์สินของลูกหนี้ที่รวบรวมได้นั้น นำมาแบ่งให้กับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายให้ได้รับชำระหนี้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้กฎหมายล้มละลายจึงเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาพิเศษต่างจากกฎหมายแพ่งทั่วไป เพื่อประโยชน์แก่บรรดาเจ้าหนี้ทุกคนไม่เฉพาะเจาะจงเจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง กฎหมายล้มละลายจึงเป็นทางออกที่ดีอีกทางหนึ่ง สำหรับลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวและหมดหนทางและยังเป็นหนทางในการรวบรวมทรัพย์สินที่มีประสิทธิภาพด้วย

2.8.4 กระบวนการล้มละลายตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ

กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ ถือว่าเป็นต้นแบบของกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยก็ว่าได้ ทั้งกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงมาโดยตลอด ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพรวดเร็วและเป็นธรรม ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้สมดังเจตนารมย์ของกฎหมายล้มละลาย ซึ่ง

ปัจจุบันประเทศอังกฤษได้ใช้กฎหมายล้มละลายฉบับ Insolvency Act 1986 ประกอบ Insolvency Rules 1986 ดังนั้นในการพิจารณาสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1) กระบวนการล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับ ค.ศ.1986 เริ่มต้นโดยการฟ้องร้องหรือร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) คำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย อาจจะยื่นโดยเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดหรือโดยเจ้าหนี้มากกว่าหนึ่งคนร่วมกัน หรือโดยตัวลูกหนี้เอง หรือโดยผู้ควบคุมดูแลหรือบุคคลอื่นนอกจากตัวลูกหนี้ซึ่งในขณะนั้นมีความผูกพันในการที่จะจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้

(2) คนที่จะยื่นคำร้องไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ก็ดี หรือเจ้าหนี้ร่วมกันก็ดี หรือโดยตัวลูกหนี้ก็ตาม แต่ตัวลูกหนี้นั้นจะต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศอังกฤษหรือเวลส์และตัวลูกหนี้นั้นจะต้องมีตัวตนอยู่ในประเทศอังกฤษหรือเวลส์ในวันที่ยื่นคำร้องขอให้ล้มละลาย

(3) ในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดภายใน 3 ปี ซึ่งระยะเวลา 3 ปี นั้น จะสิ้นสุดลงโดยการยื่นคำร้องขอให้ล้มละลาย

ก. เป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ หรือได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศอังกฤษและเวลส์หรือ

ข. ได้ประกอบธุรกิจในประเทศอังกฤษหรือเวลส์[37]

ส่วนหนึ่งที่นำมาฟ้องร้องหรือร้องขอให้ล้มละลายได้นั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) ลูกหนี้จะต้องเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้ร้องขอให้ล้มละลาย มีจำนวนเท่ากับหรือเกินกว่าระดับของการล้มละลาย คือ 750 ปอนด์

(2) หนี้นั้นจะต้องเป็นหนี้ที่กำหนดได้แน่นอน ที่จะต้องชำระให้แก่เจ้าหนี้ในทันทีหรือในอนาคตในเวลาที่แน่นอน

(3) ต้องไม่ปรากฏว่าลูกหนี้จะสามารถชำระหนี้ได้ หรือไม่อาจคาดการณ์ได้โดยมีเหตุอันควรว่าจะสามารถชำระหนี้ได้ในอนาคต

(4) หนี้นั้นจะต้องไม่มีหลักประกัน

(5) จะต้องไม่ปรากฏว่ามีคำร้องขอที่ค้างอยู่ตามกฎหมายเพื่อขอให้ชำระหนี้หรือไม่สามารถแสดงให้เป็นที่พอใจแก่เจ้าหนี้ว่า หนี้สินนั้นจะได้รับการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด[38]

ดังนั้นเมื่อศาลได้รับคำร้องให้ล้มละลายแล้ว ศาลก็จะทำการพิจารณาคำร้องดังกล่าวซึ่งศาลมีอำนาจที่จะสั่งได้ 2 ประการ คือประการแรกหากศาลพิจารณาแล้วไม่ได้ความจริงก็จะมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรืออีกประการหนึ่งหากพิจารณาแล้วได้ความจริงก็จะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

---

[37] Insolvency Act 1986 section 264.

[38] Insolvency Act 1986 section 265.

ลูกหนี้ไป[39] และในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แก่ลูกหนี้และได้พิพากษาให้ลูกหนี้ เป็นบุคคลล้มละลายในเวลาต่อมา ผลของคำพิพากษาให้ล้มละลายนั้น ก็จะทำให้ทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้ตกอยู่ในความครอบครองของผู้จัดการทรัพย์ (Trustee) ในการที่จะรวบรวมและจัดการกับทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป

2) ศาล

ศาล (Court) ตามระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษจะเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในคดี ซึ่งในปัจจุบันศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีล้มละลายมีอยู่ด้วยกัน 2 ศาลคือ

(1) County Court ซึ่งคำร้องขอเกี่ยวกับคดีล้มละลายที่จะยื่นต่อศาล County Court จะต้องเป็นกรณีที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต หรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขต ในระหว่าง 6 เดือน ก่อนมีการยื่นคำร้อง

(2) High Court ซึ่งคำร้องขอเกี่ยวกับคดีล้มละลายที่จะเสนอต่อศาล High Court จะต้องเป็นกรณีที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนาหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขต London ในเวลา 6 เดือนก่อนที่มีการยื่นคำร้อง ซึ่งกรณีนี้ ลูกหนี้ไม่มีภูมิลำเนาในประเทศอังกฤษและเวลส์หรือเจ้าหนี้ผู้ยื่นคำร้องขอไม่สามารถยืนยันภูมิลำเนาของลูกหนี้หรือที่ประกอบธุรกิจของลูกหนี้ หรือเมื่อคำร้องดังกล่าวได้เสนอโดยรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐ[40]

ซึ่งบทบาทและอำนาจหน้าที่ของศาลส่วนใหญ่ ถือว่าเป็นองค์กรสูงสุดในการควบคุมกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย โดยเฉพาะในการพิจารณาคดี ศาลจะเป็นผู้มีอำนาจเต็มที่ในการวินิจฉัยทุกๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นในคดี ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อกฎหมายหรือเป็นปัญหาข้อเท็จจริงในคดี การวินิจฉัยคำสั่งที่ Official Receiver หรือ Trustee ขอให้วินิจฉัยและออกคำสั่ง ซึ่งคำสั่งที่ออกไปบังคับแก่ใคร หากบุคคลนั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลก็ถือว่าละเมิดอำนาจศาลซึ่งจะต้องได้รับการลงโทษ ตลอดจนศาลเองก็ยังมีอำนาจในการที่จะแก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งของตนเองที่ได้ออกไป โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะมีการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่ศาลอุทธรณ์จะไม่ค่อยเข้ามาตรวจสอบหรือแทรกแซงคำสั่งแต่อย่างใด[41]

3) ผู้จัดการทรัพย์

ผู้จัดการทรัพย์ (Trustee) คือบุคคลที่เป็นคนกลางที่กฎหมายล้มละลายกำหนดให้เข้ามารวบรวมและจัดการกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำมาแบ่งเฉลี่ยชำระให้แก่เจ้าหนี้

---

[39] ชูชาติ ศิรินิล. (2538). **ขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์.** หน้า 7.

[40] อัจฉรา ประจันนวล. (2540). **ปัญหาความล่าช้าในการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย.** หน้า 59-60.

[41] อัจฉรา ประจันนวล. **ปัญหาความล่าช้าในการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย.** หน้า 58-59.

ทั้งหลาย ดังนั้นผู้จัดการทรัพย์จึงถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากในคดี ซึ่งตามกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

(1) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Official Receiver) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อได้รับการแต่งตั้งแล้วก็จะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการทรัพย์ตามที่กฎหมายล้มละลายได้กำหนด เช่น ทันทีที่ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ไปจนกว่าจะได้มีการเลือกตั้งผู้จัดการทรัพย์โดยที่ประชุมเจ้าหนี้ตามมาตรา 287 ซึ่งในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการทรัพย์ ในการที่จะจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ล้มละลาย

(2) Insolvency Practitioner คือบุคคลนั้นจะต้องเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพและได้รับมอบหมายอำนาจจาก The Secretary of State of Trade ซึ่งทำหน้าที่ในคดีล้มละลาย คือ เป็น Trustee ในการล้มละลาย การพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว ตลอดจนในการยึดทรัพย์หรือเป็น Trustee ตาม deed of arrangement หรือเป็นผู้ดูแล หรือเป็น administrator of an insolvency estate[42]

ซึ่งผู้จัดการทรัพย์ (Trustee) ตามระบบของกฎหมายล้มละลายดังกล่าวจะได้รับการแต่งตั้งโดย

1. โดยเจ้าหนี้ในการประชุมเจ้าหนี้
2. โดย Secretary of State of Trade
3. โดยศาล[43]

เมื่อได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการทรัพย์แล้ว ผู้จัดการทรัพย์ก็จะมีอำนาจและจะทำหน้าที่ในฐานเป็นตัวแทนของศาลโดยผู้จัดการทรัพย์จะมีอำนาจมากและอย่างกว้างขวาง ในการที่จะเข้าครอบครองหรือรักษาทรัพย์สินของลูกหนี้ ไม่ว่าทรัพย์นั้นจะเป็นประเภทสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ และไม่ว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้น จะอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลใดก็ตามหรือเป็นทรัพย์สินที่ลูกหนี้จะได้รับมาในอนาคต ตลอดจนยังมีอำนาจในการที่จะรวบรวมสมุดเอกสารและรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ทั้งนี้เพื่อจะได้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว อีกทั้งผู้จัดการทรัพย์ยังมีอำนาจที่จะขอให้ศาลออกหมายบังคับเพื่อยึดทรัพย์สิน หรือขอให้ศาลออกหมายค้น หรือทำลายสิ่งกีดขวางเพื่อทำการยึดทรัพย์ก็ได้[44] ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการที่จะรวบรวมทรัพย์สินที่อาจแบ่งได้ เพื่อจะนำมารวบรวมไว้

---

[42] อัจฉรา ประจันนวล. (2540). **ปัญหาความล่าช้าในการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย.** หน้า 62-64.

[43] แหล่งเดิม. หน้า 65.

[44] แหล่งเดิม. หน้า 66.

ในกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย ซึ่งผู้จัดการทรัพย์ก็จะได้จัดการกับทรัพย์สินต่างๆ เหล่านั้น เพื่อที่จะทำการจัดสรรชำระให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีล้มละลายต่อไป

4) คู่ความ

ในระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ ก็มีมาตรการที่ต้องการที่จะลดบทบาทของคู่ความในคดีลง โดยเฉพาะในเรื่องการรวบรวมและจัดการทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นทางฝ่ายเจ้าหนี้ หรือฝ่ายลูกหนี้ก็ตาม ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

เจ้าหนี้ ตามหลักของระบบกฎหมายล้มละลายดังกล่าวแล้วเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องในการที่จะขอให้ศาลสั่งให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายได้ หากคำฟ้องดังกล่าวเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งหากศาลมีคำสั่งหรือพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย ก็จะมีผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการทรัพย์ เข้ามาดำเนินการรวบรวมและจัดการกับทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อเจ้าหนี้ทั้งหลาย ซึ่งเจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีล้มละลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ผู้ฟ้องร้องหรือไม่ก็ตาม ก็มีหน้าที่ที่จะต้องพิสูจน์หนี้ และขอรับชำระหนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายได้กำหนดเอาไว้ โดยเจ้าหนี้ทั้งหลายเหล่านั้นไม่มีสิทธิในการที่จะจัดการกับทรัพย์สินของลูกหนี้แต่อย่างใด

ส่วนทางด้านลูกหนี้ ตามระบบของกฎหมายล้มละลายดังกล่าวก็สามารถที่จะยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้ด้วย และเมื่อศาลสั่งหรือพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ลูกหนี้คนดังกล่าวก็จะหมดสิทธิในการจัดการทรัพย์สินของตนลงทันเช่นกันโดยอำนาจในการจัดการทรัพย์ก็จะตกเป็นอำนาจของผู้จัดการทรัพย์(Trustee) หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในกรณีที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการทรัพย์[45] เป็นต้น

เมื่อศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ลูกหนี้ผู้ล้มละลายมีหน้าที่ดังนี้

1. ส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

2. ส่งมอบสมุดหนังสือ เอกสารและบันทึกต่างๆ ที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมและสิ่งที่เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สิน

3. บุคคลล้มละลายจะต้องนำบัญชี ทรัพย์สินและข้อมูลอื่นๆ มาให้ตลอดจนพบเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในเวลาใดๆ ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สั่ง

ซึ่งในกรณีดังกล่าวเหล่านี้ ถ้าบุคคลล้มละลายไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันควร ก็จะมีความผิดฐานหมิ่นอำนาจศาลและจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย[46] ทั้งนี้ก็เพื่อ

---

[45] แหล่งเดิม. หน้า 68.

[46] Insovency Act 1986 section 291.

ประโยชน์ในการที่ผู้จัดการทรัพย์จะได้รวบรวมและจัดการกับทรัพย์สินให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิ ภาพนั่นเอง

5) การใช้สิทธิของคู่ความตามกระบวนการของกฎหมายล้มละลาย

การใช้สิทธิอุทธรณ์ ในกรณีหากผู้จัดการทรัพย์หรือคู่ความเห็นว่าการสั่งการหรือการพิพากษาของศาลที่ได้กลั่นกรองดังกล่าวแล้วยังไม่ถูกต้อง ก็อาจจะใช้สิทธิในการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ศาลที่สูงกว่าได้พิจารณา ทบทวน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอีกครั้ง ซึ่งการใช้สิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของคู่ความตาม Insolvency Rules 1986 ได้วางหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์คำสั่งหรือพิพากษา โดยได้ข้อกำหนดให้การอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าหน้าที่ศาลเกี่ยวกับคดีล้มละลาย ในศาล High Court ส่วนคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล Country Court ให้ยื่นต่อผู้พิพากษานายเดียวของ High Court เป็นผู้มีอำนาจพิจารณา หากผู้พิพากษานายเดียวของศาล High Court ได้ทำการพิจารณาและพิพากษา คู่ความก็สามารถที่จะใช้สิทธิโดยสามารถอุทธรณ์ต่อไปยังศาล Court of Appeal ได้ แต่การที่จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดังกล่าวนั้น จะต้องมีเงื่อนไขว่าจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้พิพากษาหรือจากศาล Court of Appeal ก่อน คู่ความจึงจะใช้สิทธิในการอุทธรณ์ได้[47] เป็นต้น

ซึ่งจะเห็นได้ว่าตามระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ การใช้สิทธิอุทธรณ์ของคู่ความจะต้องอยู่ภายในขอบเขตของการอุทธรณ์ได้หมด โดยเรื่องที่จะใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ จะต้องเป็นเรื่องที่สมควรไดรับการพิจารณา หรือเป็นเรื่องที่สมควรได้รับการทบทวนคำพิพากษาหรือคำสั่งอีกครั้ง ศาลสูงจึงจะรับไว้ทำการพิจารณาได้ ดังนั้นหากประเด็นใดๆ ที่ไม่สำคัญหรือไม่อาจทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป ก็ไม่สามารถที่จะอุทธรณ์ไปยังศาลสูงได้[48] แต่อย่างใด ทั้งนี้ก็เพื่อให้การดำเนินกระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย โดยเฉพาะมาตรการในการยึดและการจำหน่ายทรัพย์สินเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพนั่นเอง

อย่างไรก็ตามหากประเทศอังกฤษใช้กฎหมายล้มละลายฉบับ Insolvency Act 1986 ซึ่งเป็นกฎหมายในส่วนสารบัญญัติแต่เพียงอย่างเดียว ก็อาจจะไม่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายโดยเฉพาะในเรื่องการยึดและการจำหน่ายทรัพย์สินของผู้จัดการทรัพย์เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วเพียงพอ ดังนั้นระบบกฎหมายดังกล่าวจึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้มาตรการในการจัดการทรัพย์สินดังกล่าว สามารถดำเนินการบังคับใช้ให้เกิดผลตามกฎหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ กฎหมายล้มละลายจึงได้กำหนดวิธีพิจารณาของการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีล้มละลายขึ้นอีกฉบับ คือ Insolvency Rules 1986 ซึ่งในรายละเอียดของ

---

[47] แหล่งเดิม. หน้า 80.

[48] แหล่งเดิม.

Insolvency Act 1986 ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าว สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม ถูกต้องรวดเร็วและเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

2.8.5 กฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์

ปัญหาของสภาวะเศรษฐกิจในประเทศสิงคโปร์ระหว่างปี 1984 ถึง ปี 1986 ทำให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศสิงคโปร์ที่ตกต่ำ จนเป็นเหตุธุรกิจต่างๆ ไม่สามารถทนต่อกระแสความตกต่ำทางเศรษฐกิจจึงต้องยุบธุรกิจลงไปเป็นจำนวนมาก บริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินชั่วคราวก็สามารถถูกให้เลิกบริษัทได้ เมื่อเจ้าหนี้ได้ทำการยืนยัน แม้หากได้เงินกู้ในระยะยาวหรือมีการผ่อนผันระยะเวลาเพิ่มขึ้น บริษัทอาจฟื้นตัวกลับคืนสภาพเดิมอาจทำให้เกิดผลกำไรได้ แต่กฎหมายล้มละลายในยุคนั้นของสิงคโปร์ ก็ไม่มีวิธีการที่อาจป้องกันลูกหนี้จากเจ้าหนี้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังคงที่จะให้ความสำคัญแก่สิทธิของเจ้าหนี้มากเกินไป เจ้าหนี้ที่มีหลักประกันจึงย่อมได้เปรียบเจ้าหนี้ที่ไม่มีหลักประกันทั้งหลาย เนื่องจากเจ้าหนี้ที่มีหลักประกันอาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (receiver)ยึดทรัพย์สินทั้งหมดของบริษัท ซึ่งทำให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะแบ่งเฉลี่ยแก่เจ้าหนี้อื่นๆ อีกเลย

ในปี 1985 ได้เกิดเหตุการณ์ล้มละลายของบริษัท Pan Electric Group จึงทำให้มีการตระหนักถึงว่ากฎหมาย Corporate Insolvency Law ที่มีอยู่เดิมนั้นจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เพราะถึงแม้บริษัทบริษัท Pan Electric Group จะไม่สามารถผ่านวิกฤติการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นกับประเทศสิงคโปร์ในช่วงนั้นได้ แต่การล้มละลายของบริษัท Pan Electric Group ก็ควรมีกฎหมายมารองรับให้การช่วยเหลือบริษัทที่ประสบปัญหานี้เพื่อให้มีการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ รวมถึงจะต้องมีการแก้ไขความเสมอภาคในระหว่างชั้นของสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ที่แตกต่างกันโดยไม่กระทบถึงอำนาจการต่อรองที่มีอยู่ตามสัญญาเดิมโดยมิชอบ จึงได้เกิดการพิจารณาออกกฎหมายแก้ไขปัญหานี้โดยอยู่ในรูปแบบ Judicial Management ซึ่งได้กำหนดกระบวนการ Administration Order ใน Insolvency Act 1986 ของประเทศอังกฤษ แต่บทบัญญัติบางส่วนที่นำมาจาก Insolvency Bill 1985 ก็มิได้มีการประกาศใช้ในอังกฤษ

แต่เดิมก่อนที่จะได้มีการประกาศใช้ Judical Managment นั้นเห็นได้ว่าประเทศสิงคโปร์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือบริษัท ที่ถูกผลกระทบจากสภาวะปัญหาทางการเงินอันเป็นผลให้บริษัทหลายรายต้องเลิกกิจการไป ทั้งๆ ที่หากมีการช่วยเหลือฟื้นฟูด้วยกระบวนการที่ถูกต้องแล้ว บริษัทเหล่านั้นอาจฟื้นตัวกลับมาได้ใหม่ รวมทั้งกฎหมายฉบับเดิมก็มิได้คำนึงถึงแนวคิดในการแบ่งเฉลี่ยกองทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างเท่าเทียมระหว่างเจ้าหนี้ อันเป็นเหตุให้เจ้าหนี้มีความเหลื่อมล้ำเสียเปรียบระหว่างเจ้าหนี้ด้วยกันเอง

ตามกระบวนการ Judical Management ที่ประเทศสิงคโปร์ได้นำมาใช้นั้น ก็มีความคล้ายคลึงกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการในประเทศต่างๆ คือมีวัตถุประสงค์ที่จะต้องการให้ลูกหนี้ที่เป็นหรือมีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ แต่มีความเป็นไปได้ว่ากิจการของลูกหนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนนั้นสามารถฟื้นฟูหรือรักษาไว้เพื่อให้ลูกหนี้ยังคงสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ เมื่อพ้นสภาวะวิกฤตทางการเงินแล้ว หรือไม่หากกรณีที่ไม่สามารถจะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ให้กลับมาดำเนินธุรกิจได้เหมือนเดิม การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วยระบบ Judical Management ก็ย่อมให้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้มากกว่าการเลิกดำเนินกิจการของบริษัท

การพิจารณาคำขอให้ใช้กระบวนการ Judical Management ศาลจะเป็นผู้พิจารณาตามเงื่อนไขต่างๆ โดยที่ศาลจะเป็นผู้สั่งให้มีการฟื้นฟูได้หรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการแต่งตั้งหรือจะมีการแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน (receiver)หรือมีการคัดค้านจากผู้ถือหุ้นกู้หรือเจ้าหนี้ที่มีหลักประกัน Floating Charge ซึ่งมีสิทธิแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สินแล้วศาลจะไม่อนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เว้นแต่ศาลจะเห็นว่าการฟื้นฟูกิจการตามกระบวนการ Judical Mangement หรือการแต่งตั้ง Judical Manager จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (Public interest)ศาลก็มีอำนาจที่จะสั่งอนุญาตให้จัดการทรัพย์สินได้ เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการภายใต้กระบวนการ Judical Management จะมีผลให้มีการพักชำระหนี้ หรือสภาวะ Moratorium ซึ่งจะก่อให้เกิดผล

1) ห้ามลูกหนี้มีมติเลิกกิจการ และห้ามมีคำสั่งให้ลูกหนี้เลิกกิจการ

2) ห้ามผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหนี้ผู้ทรง Floting Charge หรือ Fixed Charge แต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน

3) ห้ามบังคับตามหลักประกันหรือสิทธิใดๆ ที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมถึงการห้ามเรียกคืนสินค้าที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาเช่า หรือข้อตกลงสงวนสิทธิ (retention of title agreement) ทั้งนี้เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจาก Judical Manager หรือได้รับอนุญาตจากศาลโดยการอนุญาตศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขใดๆไว้ก็ได้

4) ห้ามดำเนินคดีหรือบังคับคดี รวมถึงการห้ามดำเนินกระบวนการทางกฎหมายใดๆที่มีผลกระทบต่อลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมถึงการกำหนดให้กระบวนการดังกล่าวที่กำลังดำเนินอยู่ต้องระงับลงด้วย ทั้งนี้เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจาก Judical Manager หรือได้รับอนุญาตจากศาล โดยในการอนุญาตศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขใดๆไว้ก็ได้

เมื่อพิจารณาแล้วถึงวัตถุประสงค์ในแง่ของแผนฟื้นฟูกิจการ เราจะทราบถึงแนวคิดที่เห็นได้ว่า เมื่อกิจการของลูกหนี้ประสบภาวะที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้ว จำต้องหาวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อจัดการกับกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าหนี้มากที่สุด ฉะนั้นทางเลือกที่ปรากฏในแผนฟื้นฟูกิจการมักจะเป็นเรื่องของการช่วยเหลือกิจการของลูกหนี้ (corporate rescue) หรือการขายทรัพย์สินของลูกหนี้หากว่าการขายทรัพย์สินนั้นให้ประโยชน์ที่มากกว่า

2.8.6 กฎหมายล้มละลายของประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านประเทศหนึ่ง ที่ได้มีการบัญญัติกฎหมายล้มละลายออกมาใช้บังคับ ทั้งกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษเช่นเดียวกันกับกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันประเทศมาเลเซียได้ใช้กฎหมายล้มละลายฉบับ Bankruptcy Act 1967 ประกอบ Bankruptcy Rules 1969 ดังนั้นในการศึกษาสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

2.8.7 กระบวนการล้มละลายตามกฎหมายของประเทศมาเลเซีย

1) การเริ่มต้นการฟ้องร้องหรือร้องขอให้ล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฉบับ 1967 มีหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) โดยหลักแล้ว เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย เว้นแต่

ก. หนี้ที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ผู้ร้องขอหนึ่งรายหรือหลายรายร่วมกันนั้น มีจำนวนถึง 10,000 ริงกิต และ

ข. เป็นหนี้ที่ถึงกำหนดชำระทันทีหรือในอนาคต และ

ค. การกระทำของการล้มละลาย ภายใต้คำร้องที่มีมูลนั้นได้เกิดขึ้นภายใน 6 เดือนก่อนยื่นคำร้อง และ

ง. ลูกหนี้ได้มีภูมิลำเนาในมาเลเซียภายในหนึ่งปีก่อนวันยื่นคำร้องขอ โดยลูกหนี้ได้อยู่อาศัยเป็นปกติ หรือมีบ้านพักอยู่อาศัยหรือมีสถานที่ทำธุรกิจในมาเลเซียหรือประกอบธุรกิจในมาเลเซียโดยส่วนตัวหรือโดยเป็นตัวแทน ภายในระยะเวลาที่ได้ระบุไว้ดังกล่าวข้างต้น

(2) หากเจ้าหนี้ผู้ร้องขอให้ล้มละลายเป็นเจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้ดังกล่าวเหล่านั้นจะต้องระบุข้อความอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

ก. เจ้าหนี้ตกลงสละสิทธิในหลักประกันเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้อื่นๆ ในกรณีที่ลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายหรือ

ข. เจ้าหนี้จะต้องระบุมูลค่าโดยประมาณของหลักประกันดังกล่าว ในกรณีเจ้าหนี้อาจจะได้รับการยอมรับให้เป็นเจ้าหนี้ผู้ร้องขอ เสมือนดังว่าเป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน[49]

ในกรณีเดียวกันนี้ระบบกฎหมายดังกล่าว ก็ยังได้ให้สิทธิแก่ลูกหนี้ในการที่จะร้องขอให้ตนเองตกเป็นบุคคลล้มละลายได้ด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่พระราชบัญญัติล้มละลายฉบับดังกล่าวได้บัญญัติไว้ว่า ในเวลาใดๆก็ตามในกรณีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลาย ศาลอาจออกคำสั่งรับคำร้องขอได้และคำขอดังกล่าวอาจยื่นได้โดยไม่ต้องมีคำบอกกล่าว เมื่อได้พิจารณาคำร้องขอดังกล่าวแล้ว ศาลก็อาจพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายได้[50] ด้วยเช่นกัน

---

[49] Bankruptcy Act 1967 section 5.

[50] Bankruptcy Act 1967 section 24(2).

ดังนั้น เมื่อศาลได้รับคำร้องขอไม่ว่าจะเป็นกรณีเจ้าหนี้เป็นผู้ร้องขอหรือในกรณีที่ลูกหนี้ร้องขอให้ตนเองล้มละลาย หากศาลเห็นว่าเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ศาลก็จะทำการพิจารณาและพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายต่อไป กล่าวคือเมื่อมีการออกคำสั่งรับคำร้องขอ(ตามมาตรา4 ก็คือในกรณีที่ลูกหนี้ได้กระทำการของการล้มละลาย ศาลอาจมีคำสั่งเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินซึ่งคำสั่งดังกล่าวภายใต้พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า คำสั่งรับคำร้องขอ) ซึ่งในกรณีนี้ศาลก็จะพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะแสดงให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่า ลูกหนี้อยู่ในสถานะที่จะเสนอขอประนีประนอมหนี้ได้ (Composition) หรือเสนอโครงการจัดการให้เป็นที่น่าพอใจแก่เจ้าหนี้ได้[51] ซึ่งหากลูกหนี้ดังกล่าวไม่สามารถแสดงให้เป็นที่พอใจแก่ศาลดังกล่าวแล้ว ศาลก็จะทำการพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือ

ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องขอที่ขอให้ลูกหนี้ล้มละลายเพื่อบังคับต่อลูกหนี้นั้น หากเจ้าหนี้ในการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือในครั้งใดๆที่มีการเลื่อน สามารถลงมติโดยมติธรรมดาว่าสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่สามารถมีมติได้ หรือหากมิได้จัดประชุมเจ้าหนี้ หรือหากการประนอมหนี้หรือโครงการดังกล่าวไม่ได้รับการยอมรับ หรือเห็นชอบตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ภายใน 14 วันหลังจากการสิ้นสุดการไต่สวนลูกหนี้หรือหลังจากระยะเวลาอื่นใดที่ได้อนุญาต ศาลก็จะทำการพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย[52] ได้เช่นเดียวกัน

2) ศาล (Court)

ศาล หมายถึง ศาลที่มีเขตอำนาจศาลเกี่ยวกับการล้มละลายภายใต้พระราชบัญญัตินี้[53] ซึ่งศาลที่มีอำนาจพิจารณาเกี่ยวกับคดีล้มละลาย ไม่ว่าจะเป็นการรับคำร้องขอให้ล้มละลาย การพิจารณาคดีล้มละลาย การส่งคำร้องหรือคำขอต่างๆ ตลอดจนทำการพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งกรณีต่างๆ เหล่านี้เป็นอำนาจของศาลสูง (High Court) เพราะศาลสูงเป็นศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาเกี่ยวกับคดีล้มละลาย[54] โดยเฉพาะ ดังนั้นศาลในคดีล้มละลายจึงมีอำนาจและหน้าที่มากโดยเฉพาะเป็นผู้คอยควบคุม ให้การดำนินคดีล้มละลายเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายเกิดผลในทางปฏิบัตินั่นเอง

3) Official Assignee

Official Assignee (ผู้รับโอนอย่างเป็นทางการ) หมายถึงเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรี หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ใช้อำนาจของ Official Assignee[55] ทั้งนี้เพื่อให้ทำ

---

[51] Bankruptcy Act 1967 section 24(1).

[52] Bankruptcy Act 1967 section 24(3).

[53] Bankruptcy Act 1967 section 2.

[54] Bankruptcy Rules 1969 section 86.

[55] Bankruptcy Act 1967 section 2.

หน้าที่เป็นคนกลางในการเข้าครอบครองทรัพย์สิน สมุด บัญชี เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมทั้งดำเนินการยึดทรัพย์สิน รวบรวมและจัดการทรัพย์สิน ตลอดจนทำการจำหน่ายทรัพย์สิน เป็นต้น เพื่อจะได้นำมาแบ่งเฉลี่ยชำระให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีล้มละลายนั่นเอง

ดังนั้นเมื่อบุคคลใดได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็น Official Assignee ก็จะมีอำนาจและหน้าที่ตามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ แต่ทั้งนี้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวก็จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุม การดูแล หรือคำสั่งทั่วไปของศาล โดยมีอำนาจและหน้าที่พอจะสรุปได้ดังนี้

(1) เข้าถือครองหนังสือ สมุดบัญชีและเอกสารต่างๆที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายและรวมตลอดทั้งทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย[56]

(2) ประกอบธุรกิจของบุคคลล้มละลายเท่าที่จำเป็นสำหรับการเลิกกิจการ

(3) ฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย

(4) โดยความยินยอมเป็นหนังสือของอัยการสูงสุด ว่าจ้างทนายความเพื่อให้ดำเนินคดีหรือดำเนินธุรกิจใดๆ

(5) ยอมรับจำนวนเงินที่จะจ่ายในอนาคต เป็นเสมือนค่าตอบแทนในการขายทรัพย์สินใดๆ ของบุคคลล้มละลาย

(6) จำนองหรือจำนำส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินของผู้ล้มละลายเพื่อวัตถุประสงค์ในการระดมทุนหรือชำระหนี้ของผู้ล้มละลาย

(7) เสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ ประนีประนอมยอมความเกี่ยวกับหนี้สิน การเรียกร้องและความรับผิดทั้งปวง

(8) ทำการประนีประนอมหรือดำเนินการอื่นใดที่เห็นสมควร กับเจ้าหนี้หรือบุคคลอื่นใด ที่อ้างว่าเป็นเจ้าหนี้เกี่ยวเนื่องกับทรัพย์สินใด ที่สามารถพิสูจน์ได้[57] เป็นต้น

ฉะนั้นในคดีล้มละลาย Official Assignee จะมีบทบาทมากโดยเฉพะในเรื่องการยึดรวบรวม จัดการตลอดจนทำการจำหน่ายทรัพย์สิน แต่การดำเนินการต่างๆ เหล่านี้จะต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้

4) คู่ความ

ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฉบับ 1967 ดังกล่าว หลังจากที่ได้มีการยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายต่อศาลแล้ว กฎหมายล้มละลายเองก็มีวัตถุประสงค์ที่จะลดบทบาทของคู่ความในคดีลงเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นทางฝ่ายเจ้าหนี้ หรือทางฝ่ายลูกหนี้ก็ตามโดยมอบอำนาจและ

---

[56] Bankruptcy Act 1967 section 55(1).

[57] Bankruptcy Act 1967 section 55(1).

หน้าที่ต่างๆ ตามที่กฎหมายล้มละลายได้กำหนดเอาไว้ให้แก่ Official Assigneeให้เป็นคนดำเนินการ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สิน ที่อยู่ในบังคับของกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย

ซึ่งตามหลักของกฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าวบุคคลที่เป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้ที่จะยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายได้นั้น หนี้ดังกล่าวจะต้องเข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งเมื่อศาลได้ทำการพิจารณาและเห็นว่ามีมูลตามที่ได้มีการร้องขอและได้พิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ก็จะตกไปเป็นของ Official Assignee โดยเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะยื่นขอรับชำระหนี้ได้ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ แต่ไม่สิทธิในการที่จะเข้ามาจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้แต่อย่างใด

ส่วนทางด้านลูกหนี้ ตามระบบกฎหมายล้มละลายดังกล่าวก็ สามารถที่จะยื่นคำร้องขอให้ตนเองตกเป็นบุคคลล้มละลายได้ด้วย หากหนี้ดังกล่าวเข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งบุคคลที่จะตกเป็นลูกหนี้ (Debtor) หมายความรวมถึง บุคคลใด ณ เวลาซึ่งการกระทำอันเป็นการล้มละลาย (Act Of Bankruptcy) ได้มีการกระทำขึ้นหรือได้ก่อให้เกิดความเสียหายจากการกระทำดังกล่าว[58] และที่สำคัญก็คือ หากลูกหนี้คนดังกล่าวได้ถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว ลูกหนี้ก็จะหมดอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนลงทันทีเช่นกัน แต่ในทางกลับกันลูกหนี้เองก็ยังมีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือ Official Assignee ในการรวบรวมและจัดการทรัพย์สิน ดังจะเห็นได้จากการที่กฎหมายกำหนดให้ลูกหนี้มีหน้าที่ดังนี้

1) ลูกหนี้จะต้องเข้าประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกและครั้งอื่นๆ ตามที่ Official Assignee กำหนดและจะต้องยื่นให้ข้อมูลตามที่ประชุมเจ้าหนี้ต้องการ

2) ลูกหนี้จะต้องให้รายการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตน รายการเจ้าหนี้และลูกหนี้ รายการหนี้ที่ลูกหนี้เป็นหนี้ต่อบุคคลอื่นหรือที่บุคคลอื่นเป็นหนี้ลูกหนี้อยู่ ตลอดจนให้รายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินและทำหนังสือมอบอำนาจในการดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินหรือกระทำการอื่นอดอันเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่Official Assignee กำหนด

3) เมื่อลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลาย ลูกหนี้จะต้องช่วยอย่างเต็มความสามารถในการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินของตน ตลอดจนการแบ่งปันเงินที่ได้จากการจำหน่ายให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย[59] เป็นต้น

เหตุที่กฎหมายได้กำหนดให้ลูกหนี้ต้องมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือดังกล่าว ก็เพื่อให้การรวบรวมและการจัดการทรัพย์สินของ Official Assignee โดยเฉพาะในการดำเนินการยึดและจำหน่ายทรัพย์สิน ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพนั่นเอง ทั้งนี้ก็เพื่อช่วย

---

[58] Bankruptcy Act 1967 section 3(3).

[59] Bankruptcy Act 1967 section 27.

ให้ลูกหนี้ ด้หลุดพ้นจากการตกเป็นบุคคลล้มละลายโดยเร็วและสามารถกลับมาทำธุรกรรมหรือประกอบธุรกิจต่างๆ ได้เฉกเช่นคนปกติทั่วไป

5) การใช้สิทธิของคู่ความตามกระบวนการของกฎหมายล้มละลาย

เนื่องจากในการจัดการทรัพย์สินโดยเฉพาะการยึดและการจำหน่ายทรัพย์สินโดย Official Assignee อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทรัพย์สิน ต่อคู่ความหรือบุคคลอื่นใดที่ได้รับผลกระทบต่อการจัดการทรัพย์สิน ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากกรณีดังกล่าว กฎหมายล้มละลายก็เลยได้บัญญัติหลักเกณฑ์ ในการให้สิทธิแก่คู่ความหรือบุคคลอื่นใด ในกรณีที่บุคคลเหล่านั้นเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของ Official Assignee ในการดำเนินการจัดการทรัพย์สินนั้นไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ ทั้งนี้โดยการให้โอกาสแก่บุคคลเหล่านั้นในการที่จะใช้สิทธิของตน เพื่อโต้แย้ง หรือคัดค้านการจัดการทรัพย์สินโดยเสนอให้ศาลเป็นผู้พิจารณาหรือกลั่นกรองการใช้อำนาจของ Official Assignee อีกครั้งซึ่งในกรณีนี้กฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าวได้บัญญัติในการให้สิทธิไว้ มีความว่า หากผู้ล้มละลาย เจ้าหนี้หรือบุคคลอื่นใด ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำหรือการตัดสินใจของ Official Assignee บุคคลนั้นอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลและศาลอาจยืนยัน กลับหรือแก้ไขการกระทำหรือคำตัดสินที่ได้มีการร้องเรียนดังกล่าวและออกคำสั่งตามที่ศาลเห็นว่ายุติธรรม[60]

เหตุที่กฎหมายล้มละลายได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้เช่นนี้ ก็เพื่อให้กระบวนการจัดการทรัพย์สินโดย Official Assignee สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายให้สมกับที่ได้รับการไว้วางใจในฐานะเป็นคนกลาง ในการเข้ามาจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายโดยให้ศาลเป็นผู้พิจารณา ทบทวน หรือกลั่นกรอง การใช้อำนาจของ Official Assignee อีกครั้ง

นอกจากนี้กฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าว ก็ยังได้ให้สิทธิหรืออำนาจแก่ Official Assignee คู่ความ ตลอดจนบุคคลอื่นใด หากเห็นว่าการพิจารณาและตัดสินชี้ขาดของศาลนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการจัดการทรัพย์สินโดยเฉพาะกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายเป็นต้น บุคคลต่างๆ เหล่านั้นก็อาจจะใช้สิทธิโดยการอุทธรณ์ เพื่อให้ศาลที่สูงกว่าได้พิจารณาหรือกลั่นกรองหรือทบทวนคำตัดสินชี้ขาดนั้นอีกครั้ง ซึ่งในกรณีนี้กฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าวก็ได้บัญญัติไว้เป็นข้อๆ ดังนี้

1) ศาลอาจทบทวน ยกเลิกหรือแก้ไขคำสั่งใดๆที่ศาลเป็นผู้ออกภายใต้อำนาจของศาลเกี่ยวกับการล้มละลาย

---

[60] Bankruptcy Act 1967 section 86.

2) คำสั่งเกี่ยวกับเรื่องล้มละลาย จะอยู่ภายใต้การอุทธรณ์ในลักษณะเดียวกันกับคำสั่งของศาลสูง (High Court) ซึ่งเป็นเรื่องที่สามรถอุทธรณ์ได้ (ในกรณีที่มีบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้รับความเสียหาย)

3) เพื่อวัตถุประสงค์ของมาตรานี้ Official Assignee จะถูกถือว่าเป็นผู้เสียหายเมื่อศาลได้ปฏิเสธคำร้องขอใดๆ ของ Official Assignee[61]

ฉะนั้นแม้กฎหมายล้มละลายจะได้ให้สิทธิแก่ Official Assignee หรือคู่ความในการที่จะใช้สิทธิในการอุทธรณ์เพื่อโต้แย้งการชี้ขาดของศาล แต่กระบวนการและวิธีการในการอุทธรณ์นั้น กฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าวไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ดังจะเห็นได้จากการที่มีกฎหมายล้มละลายได้บัญญัติว่าบทบัญญัติและวิธีการต่างๆที่ใช้บังคับอยู่ชั่วคราว เกี่ยวกับการอุทธรณ์จากศาลสูง (High Court)ที่มีเขตอำนาจศาลทางแพ่งตามปกตินั้น จะนำมาใช้บังคับการอุทธรณ์เกี่ยวกับคดีล้มละลายด้วย[62] เหตุที่กฎหมายล้มละลายได้กำหนดไว้เช่นนี้ ก็เพื่อต้องการให้คู่ความหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว ได้ใช้สิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และเสมอภาคกัน อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของการบังคับใช้กฎหมายล้มละลายฉบับดังกล่าว ก็เพื่อต้องการให้กระบวนการรวบรวมและจัดการทรัพย์สิน โดยเฉพาะการยึดและการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายสามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ทั้งนี้เพราะกระบวนการดังกล่าวเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่ได้กำหนดขึ้นในกฎหมายล้มละลาย ที่จะช่วยผลักดันให้การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

2.9 ประวัติกฎหมายล้มละลายในประเทศไทย[63]

ท่านอาจารย์วิชา มหาคุณ ได้กล่าวถึงประวัติกฎหมายล้มละลายในประเทศไทยว่าได้มีกฎหมายล้มละลายมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา แต่ยังรวมอยู่ในกฎหมายลักษณะกู้หนี้ มิได้แยกออกมาเป็นกฎหมายลักษณะพิเศษ วัตถุประสงค์ก็เพื่อเร่งรัดหนี้สินจากลูกหนี้ยิ่งกว่าเพื่อประโยชน์ในทางการค้า ต่อมาเมื่อการค้าขยายตัวและเจริญมากขึ้น จึงได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมแก่กาลสมัย รวมเป็นกฎหมายล้มละลาย 7 ยุค คือ

---

[61] Bankruptcy Act 1967 section 92.

[62] Bankruptcy Rules 1969 section 89.

[63] วิชา มหาคุณ. (2549). **คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย.** หน้า 17.

1. ยุคแรก ได้แก่ กฎหมายลักษณะกู้หนี้ พ.ศ. 2188

กฎหมายฉบับนี้ ได้บัญญัติถึงบุคคลล้มละลายไว้ว่า "เป็นหนี้หลายต่อหลายแห่ง หนี้สินล้นพ้นตัวอันจะใช้มิได้" ให้เจ้าหนี้เร่งรัดเอาหนี้สินโดยบัญญัติไว้ในบทที่ 50, 51 และ 52 ดังมีหลักการสำคัญคือ

1) ผู้ใดเป็นหนี้หลายแห่ง ไม่สามารถใช้หนี้ได้ พิจารณาได้ความจริง ยอมให้ผัดใช้หนี้ได้ 3 ครั้งรวม 15 วัน

2) ครบกำหนดชำระแล้วไม่ใช้ ให้เอาจำใส่ขื่อ แช่น้ำ 3 วัน ตากแดดอีก 3 วัน เพื่อเร่งเงิน

3) ถ้ายังไม่ใช้อีกก็ให้จัดการยึดทรัพย์ ซึ่งรวมทั้งบุตรและทาสด้วย เพื่อเอามาใช้หนี้ต่อไป

4) ถ้ายังไม่ได้ ให้เอาตัวลูกหนี้ออกขาย ได้เงินเท่าใดให้แบ่งกันแก่เจ้าหนี้ตามจำนวนหนี้มากและน้อย โดยผู้ฟ้องคนแรกได้สองส่วน นอกนั้นได้คนละส่วน เว้นแต่ผู้ที่มิได้เอาสัญญามาแสดง ก็ไม่ให้ได้รับส่วนแบ่ง

5) ถ้าลูกหนี้ยากจนกลายเป็นทาสภายหลัง ให้เอาขายได้เกินค่าตัวเท่าใดให้แบ่งปันแก่เจ้าหนี้มากและน้อย ถ้าลูกหนี้เป็นไพร่หลวง เมื่อขายได้เท่าใด ให้เป็นของหลวงกึ่งหนึ่งก่อนอีกกึ่งหนึ่งจึงแบ่งปันแก่เจ้าหนี้

กฎหมายฉบับนี้ มีลักษณะกึ่งกฎหมายอาญา กล่าวคือ มีวิธีการเร่งรัดหนี้สินด้วยการเอาตัวลูกหนี้จำใส่ขื่อ แช่น้ำ ตากแดด ซึ่งเป็นวิธีการลงโทษทางอาญา ทำให้ลูกหนี้ได้รับความเดือดร้อนเป็นอันมากในชั้นที่สุด เจ้าหนี้ยังอาจเอาตัวลูกหนี้ไปขายได้ นับได้ว่าเป็นวิธีการอันไม่เหมาะสมแก่ชาติที่มีอารยธรรม เมื่อถึง ร.ศ. 110 (พ.ศ. 2434) จึงได้มีการยกเลิกกฎหมายลักษณะกู้หนี้ฉบับนี้ และบัญญัติกฎหมายใหม่ที่ทันสมัยขึ้นแทน คือ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ลักษณะกู้หนี้ยืมสิน ร.ศ. 110 ในพระราชปรารภ ที่ให้ยกเลิกกฎหมายเดิม มีข้อความตอนหนึ่งว่า

"บรรดาการค้าขายย่อมมีเวลาวัฒนะและหายนะ ตามกาลสมัย เหมือนการงานอื่นๆ บางคนบางพวกที่เคราะห์ร้ายทำการค้าไปก็ขาดทุนโดยไม่ได้คิดฉ้อฉลผู้ใด เจ้าหนี้ที่ให้กู้ยืมไปเห็นใจจริงว่า ลูกหนี้เคราะห์ร้าย แล้วก็กรุณาลดหย่อนผ่อนเอาส่วนทรัพย์คืนแต่น้อยพอควรแก่กฎหมายและธรรมเนียมยุติธรรมที่เป็นอยู่ทั่วไปในประเทศอื่นๆ เป็นอันมากแล้วก็ดี แต่เจ้าหนี้บางคนมีใจโลภเหลือเกิน เห็นช่องที่กฎหมายเก่า มีอยู่ตามธรรมเนียมในโบราณกาลก็คิดขัดขวางไม่ยอมลดหย่อนผ่อนผันแก่ลูกหนี้ จะขืนเอาตามความในกฎหมายเก่านั้น ทำให้เกิดคดี มีถ้อยความค้างโรงศาลอยู่เป็นอันมาก ทั้งเป็นที่เดือดร้อนแก่ลูกหนี้ ผู้มีความยากไร้ยิ่งนัก"

2. ยุคที่สอง ได้แก่ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะกู้หนี้ยืมสิน ร.ศ. 110

กฎหมายฉบับนี้ ได้บัญญัติถึงการชำระหนี้ขึ้นใหม่ และเริ่มใช้คำว่า “ล้มละลาย” นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยมีใจความสำคัญดังนี้ คือ

1) ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือบริษัทก็ได้ มีสิทธิร้องขอให้ศาลตั้งเจ้าพนักงานไปตรวจจัดการรวบรวมทรัพย์สินและบัญชี เพื่อที่จะได้ล้มละลายชำระหนี้สินกันเสียให้เสร็จสิ้น

2) ระหว่างพิจารณา ศาลเห็นสมควรจะเรียกประกันแก่ลูกหนี้ก็ได้ แต่ห้ามมิให้กักขังจำนอง เว้นแต่จะมีเหตุผลว่า ลูกหนี้คิดจะหลบหนีหรือยักย้ายทรัพย์

3) เมื่อเจ้าพนักงานผู้จัดการล้มละลายเสนอบัญชีต่อศาล ให้ศาลแพ่งเฉลี่ยแก่เจ้าหนี้ตามมากและน้อย และเมื่อใดแบ่งส่วนเฉลี่ยทรัพย์แก่เจ้าหนี้แล้ว ให้ศาลพิพากษาว่าลูกหนี้นั้นล้มละลายใช้หนี้เสร็จสิ้นไปชั้นหนึ่ง คดีนั้น เป็นอันเลิกล้มกันไป

4) เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องร้องได้อีก ในเมื่อต่อมาปรากฏว่า มีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดใน 3 ประการ คือ

(1) ลูกหนี้ ทำการทุจริตปิดบังทรัพย์ไว้

(2) ลูกหนี้ทำการฉ้อโกงอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งเจ้าหนี้ยังไม่ทราบในเวลาพิจารณา

(3) ลูกหนี้มีทรัพย์ขึ้นอีกภายหลังจากการล้มละลาย

จะเห็นได้ว่า กฎหมายฉบับนี้ มีนโยบายสำคัญที่จะช่วยลูกหนี้ฝ่ายเดียว โดยลูกหนี้เท่านั้น ที่จะขอให้ล้มละลายได้ ส่วนเจ้าหนี้หามีสิทธิไม่ เปิดโอกาสให้ลูกหนี้คดโกงบิดพลิ้วได้ตามใจชอบ ยักย้ายโอนทรัพย์แล้วล้มละลายได้ ไม่ล้มละลายแต่เลือกใช้หนี้ให้เจ้าหนี้คนใดก็ได้ ทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบและไม่เป็นธรรม จึงมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการล้มละลายเสียใหม่

3. ยุคที่สาม ได้แก่ พระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ 127 ซึ่งออกใช้ชั่วคราวเพียง 8 มาตราเท่านั้น และพระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ. 130 ซึ่งเป็นฉบับสมบูรณ์

กฎหมายล้มละลายทั้งสองฉบับนี้ บัญญัติขึ้นตามแบบอย่างอารยประเทศ สำหรับพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.127 มีหลักเกณฑ์สำคัญ คือ

1) เจ้าหนี้แต่ฝ่ายเดียวมีสิทธิฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย

2) จำนวนหนี้ต้องมีตั้งแต่ 1,000 บาท ขึ้นไป

3) ยอมให้ลูกหนี้แสดงหลักฐานประกอบคำต่อสู้ของตนภายใน 10 วัน ว่าสามารถชำระหนี้ทั้งหมดได้ ถ้าไม่สามารถใช้หนี้ได้เต็มจำนวน ก็ให้ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย

(1) เมื่อลูกหนี้ถูกพิพากษาให้ล้มละลาย ให้ศาลบังคับให้ลูกหนี้ส่งบัญชีสินทรัพย์และหนี้สินกับเอกสารสำคัญแก่เจ้าพนักงาน ทั้งให้ทำคำชี้แจงเกี่ยวกับทรัพย์ของตนด้วย กับอาจถูกไต่สวนเรื่องทรัพย์สินและการค้าขาย ตามแต่ศาลจะเห็นสมควร

(2) ศาลมีอำนาจสั่งว่าการโอนทรัพย์หรือการใช้หนี้ของลูกหนี้อันเป็นการทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ เป็นอันใช้ไม่ได้

(3) ศาลต้องบังคับคดีตามคำสั่งให้ล้มละลายทันที แม้จะมีอุทธรณ์อยู่ก็ตาม เว้นแต่ห้ามไม่ให้เฉลี่ยทรัพย์จนกว่าคดีจะถึงที่สุด

ส่วนพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ 130 ได้วางหลักเกณฑ์เพิ่มเติม คือ

1. ให้โอกาสลูกหนี้ที่สุจริต ขอปลดจากการล้มละลายได้
2. มีบทบัญญัติเรื่องการประนอมหนี้เพื่อเลิกคดีล้มละลาย
3. กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานรักษาทรัพย์
4. วางระเบียบวิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ตลอดจนการขอพิสูจน์หนี้ของเจ้าหนี้
5. มีบทลงโทษลูกหนี้ที่ทุจริต

4. ยุคที่สี่ ได้แก่ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

พระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ 130 ใช้บังคับอยู่เกือบ 30 ปี จึงได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งมีหลักสำคัญ คือ

1) เปลี่ยนหลักเกณฑ์ในการฟ้องใหม่ จากหลักที่ว่าลูกหนี้ต้องงดการใช้เงินเป็น ต้องมีหนี้สิ้นล้นพ้นตัว

2) มีการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ซึ่งยังไม่ถือว่าเป็นบุคคลล้มละลาย

3) ลูกหนี้ขอให้ยกเลิกการล้มละลายได้ เมื่อครบ 10 ปี นับแต่วันที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งเฉลี่ยครั้งที่สุด หรือปิดบัญชีไม่มีทรัพย์จะแบ่ง

4) วางระเบียบให้การดำเนินคดีล้มละลายเป็นไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น

5) เพิ่มบทลงโทษทางอาญามากขึ้น และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

5. ยุคที่ห้า ได้แก่พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2511

กฎหมายฉบับนี้ ได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 บางมาตราเพื่อความเหมาะสมแก่ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม หลักเกณฑ์ที่แก้ไขมีดังนี้ คือ

1) เพิ่มจำนวนหนี้ขั้นต่ำที่เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องลูกหนี้ล้มละลายได้ จาก 1,000 บาท เป็น 30,000 บาท

2) เพิ่มจำนวนเงินวางประกันค่าใช้จ่ายที่เจ้าหนี้ จะต้องนำมาวางศาล

3) แก้ไขเรื่องข้อยกเว้นเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย อันจะนำมาแบ่งเฉลี่ยแก่เจ้าหนี้ได้ ให้มีความหมายกว้างและมีวงเงินสูงขึ้น

4) เพิ่มอำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเพิกถอนการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งลูกหนี้ได้กระทำหรือยอมให้กระทำ ในระหว่างสามปีก่อนมีการขอให้ล้มละลาย

5) แก้ไขอัตราค่าธรรมเนียม ให้มีความหมายกว้างและสูงขึ้น

6. ยุคที่หก ได้แก่พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 3) พ.ศ 2526

กฎหมายฉบับนี้ ได้แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลาย โดยเพิ่มจำนวนหนี้ขั้นต่ำที่เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลาย และแยกเป็นการฟ้องลูกหนี้ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคล กล่าวคือ ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้จำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 บาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคล เป็นหนี้จำนวนไม่น้อยกว่า 500,000 บาท

7. ยุคที่เจ็ด ได้แก่ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527

กฎหมายฉบับนี้ ได้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลาย โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องผู้กู้ยืมเงินที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามพระราชกำหนดดังกล่าว เป็นบุคคลล้มละลายได้ เมื่อปรากฏว่า มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือมีทรัพย์สินไม่พอชำระหนี้ได้ และเป็นหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินรายหนึ่งหรือหลายราย เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนบาท ส่วนหลักเกณฑ์ที่ว่าหนี้นั้นต้องกำหนดจำนวนได้แน่นอน ไม่ว่าจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคต ก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ยังคงไว้เช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ กระบวนพิจารณาคงดำเนิน ไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เว้นแต่

ก. พนักงานอัยการมีฐานะและมีสิทธิหน้าที่เสมือนเจ้าหนี้ ผู้เป็นโจทก์ และได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม ค่าฤชาธรรมเนียม หรือการวางเงินประกัน

ข. ถ้าศาลพิจารณาได้ความจริง ตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวข้างต้น ให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด

ค. ศาลมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับส่วนแบ่งทรัพย์สินของเจ้าหนี้ในมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายได้

8. ยุคที่แปด ได้แก่ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2451

กฎหมายฉบับนี้ ได้วางหลักการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ อันเป็นการพัฒนาระบบกฎหมายล้มละลายครั้งใหญ่ที่สุด สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน

9. ยุคที่เก้า ได้แก่ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543

กฎหมายฉบับที่ 6 ได้แก้ไขเพิ่มเติมหลักการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 4 พ.ศ.2541 ที่เพิ่งแก้ไขไม่นานนัก พร้อมกันนี้ ยังได้แก้ไขเพิ่มเติมจำนวนเงินที่เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ รวมทั้งลำดับบุริมสิทธิ และแก้ไขเพิ่มเติม

จำนวนเงินที่ล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับยุคปัจจุบันอีกหลายมาตรา ส่วนฉบับที่ 6 ได้ตัดข้อความในวรรคสาม ของมาตรา 139 ที่ให้ถือว่า " เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นเจ้าพนักงานศาล" ออกไป เพราะเห็นว่า เมื่อศาลแยกออกจากกระทรวงยุติธรรมแล้ว ก็ไม่ควรให้มีข้อความดังกล่าวในกฎหมาย

อนึ่ง ยังได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาความล้มละลาย พ.ศ. 2542 อันทำให้มีการเปิดทำการศาลล้มละลายกลางขึ้นในกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2542 ด้วย

10. ยุคที่สิบ ได้แก่ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ด้วยวิธีจัดทำแผนปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ แต่ไม่สำเร็จหรือกรณีลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ อาจนำไปสู่การยื่นคำร้องขอต่อศาล เพื่อให้สั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันล้มละลาย โดยให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดทันที โดยศาลมิต้องดำเนินการไต่สวน

11. ยุคที่สิบเอ็ด ได้แก่ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2547 ซึ่งยกเลิกบทบัญญัติเรื่องการพ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 มาตรา 35 โดยนำมาบัญญัติไว้ให้ชัดเจนขึ้นในเรื่อง " ปลดจากล้มละลาย" ทั้งมีการปรับปรุงหลักการปลดจากล้มละลาย ให้สามารถใช้ได้ในทางปฏิบัติและไม่มีความซับซ้อนดังเช่นหลักการดั้งเดิม

นอกจากนี้ ยังได้ปรับปรุงระบบการอุทธรณ์คดีล้มละลาย ให้คู่ความอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา เช่นเดียวกับคดีฟื้นฟูกิจการ และตัดบทบัญญัติเรื่องการอุทธรณ์และต้องห้ามอุทธรณ์คดีฟื้นฟูกิจการออกจากพระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ แต่ให้นำมาบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 ให้สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งเปลี่ยนจากการให้อำนาจศาลล้มละลายเป็นผู้พิจารณาว่า คดีใดต้องห้ามอุทธรณ์ในคดีฟื้นฟูกิจการ มาเป็นให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณา ตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา

ยิ่งกว่านั้น ยังมีความประสงค์ที่จะเพิ่มอำนาจศาลล้มละลายกลาง ให้สามารถพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาด้วย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2 548 และคดีดังกล่าวเมื่อศาลล้มละลายตัดสินแล้วให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาเช่นเดียวกับคดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการ

2.10 การจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยและหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ในต่างประเทศ

นอกจากการยื่นฟ้องล้มละลายตามแนวคิดดังกล่าวแล้ว เพื่อการแก้ไขปัญหาของเศรษฐกิจ ประเทศไทย ได้ออกพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ. 2544 และจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ขึ้นเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และตามบทบัญญัติของพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ. 2544 ยังได้กล่าวถึงการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์กับลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ซึ่งไม่ได้ให้ความร่วมมือ กับ บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจดังกล่าว โดยเป็นวิธีการและขั้นตอนที่แตกต่างไปจากแนวคิดและการยื่นฟ้องคดีล้มละลาย ตามแนวคิดข้างต้น ดังนี้

ในปี 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอันก่อให้เกิดวิกฤตทางการเงินเป็นอย่างมาก สถาบันการเงินส่วนใหญ่ต้องรับภาระหนี้เสียอันทำให้ขาดสภาพคล่องจนทำให้หลายแห่งต้องถูกปิดลง ส่วนที่ยังคงสามารถดำเนินกิจการได้ก็ต้องรับภาระหนี้เสียจนทำให้การประกอบการต้องประสบปัญหาขาดทุน ส่งผลโดยตรงต่อสภาพเศรษฐกิจของประเทศ เป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลพยายามที่จะแก้ไข ในการนี้นโยบายการแก้ไขที่สำคัญประการหนึ่ง คือการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับโอนหนี้เสียจากสถาบันการเงินมาพัฒนาจะได้เป็นการแบ่งเบาภาระการจัดการดูแลหนี้เสียเหล่านี้ออกจากสถาบันการเงิน ซึ่งจะทำให้ภาพรวมในการประกอบการของสถาบันการเงินดีขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นผลโดยตรงต่อสภาพเศรษฐกิจของประเทศ ในภูมิภาคเอเชียมีหลายประเทศที่ประสบปัญหาวิกฤตทางการเงินเช่นเดียวกับประเทศไทย เช่น ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น ประเทศเหล่านี้ก็ได้การจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหานี้เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยบรรษัทหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์เหล่านี้ก็มีนโยบายและการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดในบทนี้ แต่อย่างไรก็ตามในการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์เหล่านี้โดยเฉพาะบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยได้ตระหนักดีว่าการรับโอนหนี้เสียมาบริหารจัดการนั้น และหลักประกันต่างๆ ที่เจ้าหนี้มีอยู่เหนือหนี้นั้นก็จะถูกโอนมาด้วยการบังคับหลักประกันจึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งอันจะทำให้หนี้เสียเหล่านี้หมดไปโดยเร็ว กฎหมายจึงได้กำหนดสิทธิพิเศษแก่บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยในการบทบังคับโดยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด กับลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ ไว้เป็นบทบังคับเฉพาะแตกต่างจากการฟ้องคดีล้มละลายทั่วไปอันเป็นข้อศึกษาที่น่าสนใจ ดังนี้

2.10.1 บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษว่า “Thai AssetsManagment Corporation” ถูกก่อตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ แก้ไขปัญหาหนี้เสียที่เกิดกับสถาบัน

การเงินในประเทศโดยมีลักษณะการดำเนินการคือการรับโอนหนี้เสียจากสถาบันการเงินมาบริหาร[64]

นับจากวิกฤตเศรษฐกิจในปีพุทธศักราช 2540 ที่ทำให้เกิดปัญหามากมายโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดกับสถาบันการเงิน คือ การก่อให้เกิด NPL (Non –Performing Loan) หรือ ที่เรียกว่าหนี้ด้อยคุณภาพ หรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมากค้างอยู่ในสถาบันการเงิน ซึ่งหนี้เหล่านี้ส่งผลต่อการดำเนินกิจการของสถาบันการเงินต่างๆ มากมาย ทำให้เกิดการขาดสภาพคล่องในการประกอบกิจการเพื่อการพัฒนาทางธุรกิจ สถาบันการเงินเหล่านี้พยายามทุกวิธีทางไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มทุน ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง แต่อย่างไรหนี้ด้อยคุณภาพเหล่านี้ก็ยังเป็นปัญหาภาระอันยิ่งใหญ่ที่ทำให้การดำเนินกิจการเป็นไปค่อนข้างยาก สถาบันการเงินเหล่านี้ได้พยายามแก้ไขโดยการโอนหนี้ด้อยคุณภาพออกไปจากสถาบันของตนสถาบันการเงินบางแห่งจึงได้พยายามที่จะโอนขายหนี้เหล่านี้ให้กับบริษัทต่างประเทศแต่ก็เป็นไปได้ยาก ดังนั้นสถาบันการเงินไม่ว่าจะเป็นธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทเงินทุนจึงได้หาทางที่จะแก้ไขโดยการจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ขึ้น

การจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ในขณะนั้นมีกฎหมายใช้บังคับอยู่ 2 ฉบับ คือ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 หรือที่เรียกว่า บบส. ดำเนินการโดยรัฐ และพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน พ.ศ. 2541 ที่ดำเนินการโดยเอกชนบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงินของรัฐหรือ บบส. นั้นได้ดำเนินกิจการโดยการซื้อสินทรัพย์ที่เป็นหนี้เสียมาจาก ปรส. อันเป็นหนี้เสียของบริษัทเงินทุนที่ทางราชการได้สั่งปิดกิจการไปแล้วมาบริหาร หนี้เหล่านี้ก็ไม่ก่อให้เกิดผลต่อการลด NPL ของสถาบันการเงินในประเทศไปได้มากแต่อย่างใด หนี้ NPL ก็ยังคงอยู่ในเปอร์เซ็นต์ที่สูงต่อภาพของสินเชื่อโดยรวม และในขณะเดียวกันสถาบันการเงินเอกชน เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน ที่ยังคงดำเนินกิจการอยู่หลายแห่งก็ได้พยายามที่จะแก้ปัญหา NPL ของตนโดยการจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ขึ้น เช่น ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ก็ได้จัดตั้ง บริษัท บริหารสินทรัพย์ จันทบุรี จำกัด และ บริษัทบริหารสินทรัพย์ธนบุรี จำกัด ส่วนธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ได้จัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์จตุจักร จำกัด ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ได้จัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์สุขุมวิท จำกัด ฯลฯ ซึ่งสถาบันการเงินเหล่านี้ก็ได้โอนย้ายหนี้ NPL ของตนไปอยู่ที่บริษัทบริหารสินทรัพย์ที่ตนจัดตั้งขึ้น ดังนั้นการลด NPL ของสถาบันการเงินเอกชนเหล่านี้ จึงเป็นเพียงการลด NPL

---

[64] กิติพงศ์ อุรพีพัฒนพงศ์. (2544). บริษัทบริหารสินทรัพย์ (AMC) **กับการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน.**

ในประเทศไทย : อุปสรรคกฎหมายและทางเลือก. **Tax & Bussiness Law Magazine, 7, 76.** หน้า 23 – 26.

ในทางบัญชีเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่านี้ด้อยคุณภาพเหล่านี้จะลดลงแต่ประการใด การแก้ปัญหาหนี้ด้อยคุณภาพจึงไม่บรรลุผลสำเร็จได้อย่างที่คาดหวังไว้ ผลกระทบของ NPL ยังคงอยู่ในสถาบันการเงินตลอดมาถึงแม้จะมีการจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ในปีพุทธศักราช 2541 ก็ตาม แนวคิดในการแก้ปัญหาหนี้ด้อยคุณภาพด้วยการจัดตั้ง AMC (Asset Management Company) แห่งชาติจึงเกิดขึ้น[65] เพื่อจะผลักภาระหนี้เสียออกจากไปจากสถาบันการเงินอย่างแท้จริง ซึ่งทำให้สถาบันการเงินนั้นมีความคล่องตัวและสามารถพัฒนาธุรกิจของตนทางด้านอื่นได้ยิ่งขึ้นโดยไม่ต้องกังวลกับหนี้ด้อยคุณภาพเหล่านี้แต่อย่างใด

ดังนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2543 นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศนโยบายหนึ่ง คือการแก้ไขปัญหาหนี้เสียหรือหนี้ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินที่คงค้างมานาน ให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ในรูปแบบของการจัดตั้ง AMC แห่งชาติ (Asset Management Company) หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของประเทศ เพื่อที่จะให้เป็นหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่แก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ของสถาบันการเงินของรัฐและเอกชนให้เป็นไปอย่างรวดเร็วด้วยการรับโอนสินทรัพย์เพื่อนำมาบริหารจัดการ เนื่องจากเล็งเห็นว่ากฎหมายบางฉบับล้าสมัยและเป็นอุปสรรคขัดขวางในการบริหาร รัฐบาลขณะนั้น มีมติให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เมื่อดำเนินการเสร็จได้ส่งร่างกฎหมายให้คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนาประเทศพิจารณาแก้ไขเพื่อเติมอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา คณะรัฐมนตรี พิจารณาแล้วเห็นว่าหากการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์แห่งชาติล่าช้า ความเสียหายทางเศรษฐกิจจะเพิ่มมากขึ้น จนกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง จึงถือว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราเป็นพระราชกำหนดซึ่งนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2544 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป หลังจากนั้นสภาผู้แทนราษฎรได้ให้การรับรองพระราชกำหนดดังกล่าว เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหานั่นเอง โดยปัจจุบันบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Thai Assets Managment Corporation มีชื่อย่อภาษาไทยว่า บสท. ชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า Tamc มีฐานเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายพิเศษ พระราชกำหนดฉบับนี้มีโครงสร้างคล้ายบริษัทแต่ไม่ใช่บริษัทเอกชน และไม่ใช่หน่วยงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจแต่มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ตั้งขึ้นเพื่อดำรงอยู่เพียงชั่วคราว เพื่อแก้ไขปัญหาสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในขณะนี้เท่านั้น

---

[65] รุ่งเรือง พิทยศิริ. (2544). “รุ่งเรือง พิทยาศิริ กับแนวคิด “เอ เอ็ม ซี แห่งชาติ.” **มติชน**. หน้า 8.

ในการออกพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2544 ที่ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 118 ตอนที่ 8 ก. วันที่ 8 มิถุนายน 2544 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2544 นั้น การจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวมีหมายเหตุท้ายพระราชกำหนด ดังนี้

เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง ทำให้ลูกหนี้ของสถาบันการเงินไม่สามาระชำระสินเชื่อที่ตนมีกับสถาบันการเงินได้ และสินเชื่อเหล่านี้ได้กลายเป็นสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้แก่สถาบันการเงินเป็นจำนวนมาก หากปล่อยเวลาให้เนิ่นช้าต่อไป ฐานะของสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องจะเกิดปัญหาอย่างรุนแรงและกระทบต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจต่อไปได้เป็นการสมควรที่จะเร่งแก้ปัญหาเพื่อรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์แห่งชาติขึ้น[66] เพื่อให้เป็นหน่วยงานของรัฐที่จะทำหน้าที่แก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ของสถาบันการเงินของรัฐและเอกชนให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ด้วยการรับโอนสินทรัพย์ที่จัดเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมาจากสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ เพื่อนำมาบริหารจัดการตามวิธีการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ จะต้องพยายามให้ลูกหนี้ซึ่งรับโอนมาอยู่ในฐานะที่สามารถชำระหนี้ที่ค้างชำระได้ และให้ลูกหนี้นั้นสามารถดำเนินกิจการของตนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หมดสิ้นลงหรือเหลือน้อยที่สุด ในขณะเดียวกันไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันการเงินจนไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้อันจะเป็นการสร้างเสถียรภาพให้แก่เศรษฐกิจและระบบสถาบันการเงินโดยรวม ซึ่งหากการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์แห่งชาติล่าช้า ความเสียหายทางเศรษฐกิจจะเพิ่มมากขึ้นจนกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศจึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ ดังนั้นจากหมายเหตุท้ายพระราชกำหนดทำให้ทราบได้ว่า วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์นี้คือ เพื่อที่แก้ไขปัญหาสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของสถาบันการเงินต่างๆ ที่มีเป็นจำนวนมาก โดยทำการโอนหนี้เสียหรือสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เข้ามาบริหารจัดการตามวิธีการของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ เพื่อให้ลูกหนี้ซึ่งรับโอนมาอยู่ในฐานะที่สามารถชำระหนี้ได้และทำการปรับโครงสร้างกิจการ ทำให้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หมดสิ้นลง หรือเหลือน้อยที่สุดและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันการเงิน เป็นผลให้เกิดการสร้างเสถียรภาพให้แก่เศรษฐกิจและระบบสถาบันการเงินโดยรวม อันเป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศนั่นเอง

---

[66] ไพโรจน์ อาจรักษา. (2544). **คำอธิบายกฎหมายบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (TAMC).** หน้า 2.

ผลของการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยนั้น มีผลทำให้สิทธิเรียกร้องหรือภาระผูกพันใดๆ ทั้งหมดที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์มีต่อลูกหนี้นั้นโอนไปยังบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยด้วย โดยสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยมีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับสิทธิ เรียกร้อง สิทธิอื่นๆ หรือภาระผูกพันอื่นๆ ที่มีอยู่ให้ บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยได้รับทราบ หากไม่แจ้งและเกิดความเสียหายในภายหลัง สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าวตามสัดส่วนแห่งการกระทำ โดยบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยจะทำการหักลบหนี้จากเงินกำไรที่จัดสรรให้แก่ สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ในส่วนของสินทรัพย์นั้นได้

บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยเมื่อทำการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมาจากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์แล้ว จะต้องนำสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเหล่านี้มาจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด ซึ่งการบริหารจัดการนี้กระทำโดย 2 วิธีการ[67] คือ

1. การปรับโครงสร้างหนี้ ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ ตามมาตรา 57 และ มาตรา 58

2. การปรับโครงสร้างกิจการ ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ตามมาตรา 59

ซึ่งการปรับโครงสร้างหนี้และโครงสร้างกิจการนี้ หากกระทำไม่สำเร็จ บสท.จะมีบทบังคับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง ผู้จำนำ ไว้ด้วย โดยแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

1) กรณีการบังคับหลักประกัน

ด้วยลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ หรือทำการยักย้ายถ่ายเท หรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินต่างๆ ของตนหรือด้วยเหตุอื่นใดก็ตาม กฎหมายได้ให้อำนาจแก่บรรษัทบริหารสินทรัพย์ที่จะทำการจำหน่ายกิจการเหล่านี้หรือยุติการดำเนินธุรกิจเหล่านี้ได้และนำทรัพย์ทั้งหมดที่มีอยู่ของลูกหนี้และหลักประกันต่างๆ ออกจำหน่ายเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ที่ลูกหนี้เจ้าของกิจการนั้นค้างชำระอยู่ การจำหน่ายทรัพย์สินทั้งของลูกหนี้และทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน พระราชกำหนดบริหารสินทรัพย์ได้ให้อำนาจแก่ บสท. ทำการจำหน่ายทรัพย์สินเหล่านี้ได้โดยไม่ต้องอาศัยการฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกิดความสะดวกคล่องตัวแก่การบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ อีกทั้งเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการจำหน่ายทรัพย์สินนั้น เพื่อให้ได้เงินมาทำการชำระหนี้และยุติกิจการอันจะก่อให้เกิดแต่ความเสียหายนั้น ซึ่งการขายทรัพย์หลักประกันนี้เป็นอำนาจและกระบวนการของ บสท. โดยแท้ที่บสท. มีอำนาจ

---

[67] จอมทรัพย์ โลจายะ. (2544). “การเตรียมการเข้าสู่ บสท.” **ดอกเบี้ยธุรกิจ**. หน้า 15.

บริหารจัดการ ในการขายทรัพย์นั้นโดยลำพัง ไม่ต้องอาศัยอำนาจหรือกระบวนจากศาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากเป็นการขายทอดตลาด ก็เป็นการขายทอดตลาดที่ บสท. ดำเนินการขายเอง ไม่ต้องอาศัยอำนาจทางศาลทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นการอันเกิดจากการบังคับจำนอง หรือการบังคับจำนำก็ตาม

2) การยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน

ดังนั้น การยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน ของ บสท. นี้ จึงเป็นกระบวนการที่มีลักษณะโดยเฉพาะแตกต่างจากการฟ้องคดีล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

2.10.2 บรรษัทบริหารสินทรัพย์ในต่างประเทศ[68]

บรรษัทบริหารสินทรัพย์นั้นส่วนใหญ่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อมาดำเนินการแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ในทวีปเอเชียก็มีหลายประเทศที่ทำการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ขึ้นและได้ดำเนินการแล้ว เช่น ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศมาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งในแต่ละประเทศก็มีวัตถุประสงค์ นโยบาย การดำเนินงานที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

1) ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีถือได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ขึ้นเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ขึ้นมานานแล้ว คือ ได้มีการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ขึ้นตั้งแต่ปีค.ศ. 1962[69]โดยใช้ชื่อว่า Korea Asset Management Corporation (KAMCO) เพื่อดำเนินการจัดการหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นหน่วยงานหนึ่งที่แยกออกจาก Korea Development Bank และในปี ค.ศ.1997 ได้ถูกจัดตั้งจากรัฐบาลเป็นตัวแทนอันมีอำนาจดำเนินการจัดการเกี่ยวกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จากสถาบันการเงินในประระเทศทั้งหมด ซึ่ง KAMCO ในปัจจุบันนี้เป็นสถาบันเดียวในสาธารณรัฐเกาหลีที่มีอำนาจในการซื้อและรับโอนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จากสถาบันการเงินของประเทศ

ดังนั้น KAMCO ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ ส่งเสริมการจำหน่ายจ่ายโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน, ส่งเสริมความพยายามที่ทำให้ผู้ประกอบกิจการที่อาจจะล้มละลายให้ดำเนินการได้ตามปกติ และส่งเสริม และเพิ่มสภาพคล่อง และความมั่นคงของสถาบันการเงิน

---

[68] กิติพงศ์ อุรพีพัฒนพงศ์ และคณะ. (2544). **คู่มือกฎหมายบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย**. หน้า 128.

[69] About KAMCO (Online). Available URL : **http : // www.kamco.or.kr/eng/feedback/ ir_01.htm.**

KAMCO มีฐานะเป็นนิติบุคคลประเภท Corporation จึงมีอำนาจและหน้าที่ ในการบริหารจัดการสินทรัพย์ด้อยคุณภาพนี้ หากสินทรัพย์ใดที่ KAMCO ไม่สามารถนำมาบริหารหรือไม่ได้รับความร่วมมือหรือมีเหตุประการใด KAMCO สามารถทำการจำหน่ายออกไปได้ การจำหน่ายนี้ให้รวมถึงการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแห่งหนี้เหล่านั้นด้วย โดยการจำหน่ายนี้ KAMCO มีอำนาจในการทำการจำหน่ายได้เอง แต่ต้องเป็นการจำหน่ายต่อสาธารณะ Public Auction ที่เรียกว่า ขายทอดตลาดนั่นเอง ทั้งนี้ การขายทอดตลาดทรัพย์ของ KAMCO ถือว่าเป็นอำนาจ โดยลำพังที่ KAMCO สามารถดำเนินการเองโดยไม่ต้องผ่านการดำเนินการจากทางศาลแต่อย่างใด

2) ประเทศอินโดนีเซีย[70]

ประเทศอินโดนีเซียได้มีวิธีดำเนินการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศประการหนึ่งคือ การจัดตั้งสำนักงานบริหารสินทรัพย์ขึ้นเพื่อทำการพัฒนาปรับปรุงเศรษฐกิจของชาติ เมื่อปี ค.ศ. 1998 ใช้ชื่อว่า The Indonesian Bank Restructuring Agency (IBRA) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ความช่วยเหลือสถาบันการเงินที่ ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โดยการเข้าไปปรับปรุงโครงสร้างหนี้และบริหารสินทรัพย์ของลูกหนี้หรือสถาบันการเงินที่ได้รับผลกระทบ

ในการปฏิบัติการดำเนินการต่างๆ ตามหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วง IBRA มีอำนาจดำเนินการ ทางคดีต่อหรือที่เกี่ยวข้องลูกหนี้ ,ธนาคารที่ได้รับโอน/สินทรัพย์ และหนี้สินของลูกหนี้หรือธนาคารที่ได้รับโอน หรือสินทรัพย์ที่ถูกโอนมายัง IBRA

3) ประเทศมาเลเซีย[71]

ในปี ค.ศ. 1998 [72] ประเทศมาเลเซียได้จัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ขึ้น โดยใช้ชื่อว่า Pengurusan Danaharta National Berhad (Danaharta) มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดกับเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดกับสถาบันการเงิน

Danaharta สามารถทำการจำหน่ายทรัพย์สินต่างๆรวมถึงทรัพย์ที่เป็นหลักประกันได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่วันที่มีจดหมายบอกกล่าวการจำหน่ายนั้นไปยังลูกหนี้ หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้นแล้ว โดยการจำหน่ายนี้ต้องเป็นการจำหน่ายในรูปแบบที่เปิดโอกาสให้สาธารณชนสามารถเข้าทำการเสนอซื้อโดยวิธีการประมูลสู้ราคาได้

---

[70] Asset Management Investment >> IBRA (Online) Available URL :
http://www.bppn.go.id/ai_ami_divestment.asp

[71] กิติพงศ์ อุรพีพัฒนพงศ์. เล่มเดิม. หน้า 128.

[72] Malasia's National Asset Management Company (Online). Available URL
: http ://www.danaharta.comamy/leg/bg.html

จากการศึกษาเปรียบเทียบรายละเอียดของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ในประเทศต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว จะพบว่าบรรษัทบริหารสินทรัพย์ส่วนใหญ่ถึงแม้ลักษณะ หรือสถานะในการจัดตั้งจะไม่เหมือนกัน แต่วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งนั้นเหมือนกัน อีกทั้งมีรูปแบบในการดำเนินงานที่คล้ายกัน รวมถึงอำนาจในการบริหารหนี้ ส่วนใหญ่ก็จะกำหนดให้อำนาจแก่บรรษัทบริหารสินทรัพย์สามารถดำเนินการ โดยลดขั้นตอนใน ชั้นศาลลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาแห่งหนี้บรรษัทบริหารสินทรัพย์รับเข้ามาดำเนินการจัดการนั้นเป็นปัญหาที่จะต้องมีการเร่งรัดแก้ไขเพื่อให้ภาระแห่งหนี้นั้นสิ้นสุดโดยเร็วที่สุด

การบังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันโดยไม่ต้องผ่านศาลนี้จึงเป็นอีกวิธีที่นานาประเทศยอมรับ ส่วนในบทบังคับเรื่องการให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องไต่สวนนั้น บรรษัทบริหารสินทรัพย์ต่างประเทศ ไม่ได้ให้อำนาจพิเศษไว้แต่อย่างใด ซึ่งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ของอินโดนีเซีย นั้นให้ดำเนินคดีกับลูกหนี้ได้ตามปกติ แตกต่างจากบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ซึ่งได้ให้อำนาจพิเศษ เพื่อดำเนินการกับลูกหนี้ได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้จัดตั้ง บสท. เพื่อรวมสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน บริษัทบริหารสินทรัพย์ ทั้งหลายในขณะนั้น เข้าไว้ที่ บสท. ซึ่งมีจำนวนมาก ดังนั้นจึงต้องกำหนดอำนาจพิเศษไว้ เพื่อที่ บสท. จะได้แก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้สำเร็จได้อย่างรวดเร็ว เพื่อประโยชน์แก่การฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ เช่น กฎหมาย Danaharta ของมาเลเซีย ไม่ได้มีการบัญญัติถึงสิทธิและอำนาจของ Danaharta ในการดำเนินการทางกฎหมายต่อลูกหนี้ไว้เป็นพิเศษแต่อย่างใด ไม่ว่าคดีแพ่งหรือคดีล้มละลาย ในขณะที่กฎหมาย IBRA ของอินโดนีเซีย กำหนดให้ IBRA สามารถดำเนินการตามกฎหมายทั้งคดีแพ่งและคดีล้มละลายกับลูกหนี้ที่ไม่ได้ให้ความร่วมมือได้ แต่กฎหมายก็ไม่ได้ให้อำนาจพิเศษแก่ IBRA แต่อย่างใด ซึ่ง IBRA สามารถที่จะดำเนินคดีกับลูกหนี้ได้ตามกระบวนการทางกฎหมายโดยวิธีปกติเท่านั้น

ดังนั้น จึงพิจารณาได้ว่า หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการดำเนินคดีล้มละลายของ บสท. เป็นหลักเกณฑ์ที่แตกต่างจากบทบัญญัติในกฎหมายล้มละลาย และแตกต่างจากอำนาจของหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ในต่างประเทศ

บทที่ 3

การฟ้องคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

3.1 หลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

การฟ้องคดีล้มละลายแตกต่างจากการฟ้องคดีแพ่งสามัญ เพราะคดีแพ่งสามัญนั้นไม่ว่าจะมีหนี้เป็นจำนวนเท่าใด สภาพหรือฐานะของลูกหนี้จะเป็นอย่างไร หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เจ้าหนี้ก็มีอำนาจฟ้องร้อง แต่สำหรับคดีล้มละลายนั้นกฎหมายได้บัญญัติหลักเกณฑ์การฟ้องไว้เป็นพิเศษ ซึ่งปรากฏตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 9 และ 10 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 มาตรา 4 และ 5 โดยแยกหลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายสำหรับหนี้ 2 ประเภท คือ เจ้าหนี้ทั่วไป และเจ้าหนี้มีประกันดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไปเป็นลำดับ

3.1.1 เจ้าหนี้ทั่วไป

หลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายสำหรับเจ้าหนี้ทั่วไปเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483[73]

"เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาทและ

3) หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม"

---

[73] แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2542 มาตรา 4

1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

หลักเกณฑ์ข้อนี้เป็นไปตามบทสันนิษฐานของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 8 ซึ่งบัญญัติถึงการกระทำต่างๆ ของลูกหนี้ที่สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ดังนี้คือ

ถ้ามีเหตุผลอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้เกิดขึ้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าลูกหนี้หนี้สินล้นพ้นตัว

(1) ถ้าลูกหนี้โอนทรัพย์สินหรือสิทธิจัดการทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลอื่น เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(2) ถ้าลูกหนี้โอนหรือส่งมอบทรัพย์สินของต้นไปโดยการแสดงเจตนาลวงหรือโดยการฉ้อฉล ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(3) ถ้าลูกหนี้โอนทรัพย์สินของตนหรือก่อให้เกิดทรัพยสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นเหนือทรัพย์สินนั้น ซึ่งถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะต้องถือว่าเป็นการให้เปรียบ ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(4) ถ้าลูกหนี้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ เพื่อประวิงการชำระหนี้หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

ก. ออกไปเสียนอกราชอาณาจักร หรือได้ออกไปก่อนแล้วและคงอยู่นอกราชอาณาจักร

ข. ไปเสียจากเคหสถานที่เคยอยู่ หรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน หรือหลบไปหรือวิธีอื่น หรือปิดสถานที่ประกอบธุรกิจ

ค. ยักย้ายทรัพย์ไปให้พ้นอำนาจศาล

ง. ยอมตนให้ต้องคำพิพากษา ซึ่งบังคับให้ชำระเงินซึ่งตนไม่ควรต้องชำระ

(5) ถ้าลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี หรือไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่าง ใด

(6) ถ้าลูกหนี้แถลงต่อศาลในคดีใด ๆ ว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้

(7) ถ้าลูกหนี้แจ้งให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดของตนทราบว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้

(8) ถ้าลูกหนี้เสนอคำขอประนอมหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(9) ถ้าลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ให้ชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่าสองครั้ง ซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียว หรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียว หรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

หลักเกณฑ์ข้อนี้ได้แยกลูกหนี้ผู้จะถูกฟ้องออกเป็นลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดากับลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคล โดยลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดานั้นต้องเป็นหนี้จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท ส่วนลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลนั้นต้องเป็นหนี้จำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

คำว่า “ไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท”และ “ไม่น้อยกว่าสองล้านบาท” หมายความว่าลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้ตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไป และลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้ตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป ซึ่งต่างกับคำว่า “เกินกว่าหนึ่งบ้านบาท” และ “เกินกว่าสองล้านบาท” เพราะถ้ากฎหมายใช้คำว่า “เกินกว่า” ก็แปลว่าเป็นเป็นหนี้หนึ่งล้านบาทและสองล้านบาทฟ้องไม่ได้ ต้องเป็นหนี้ตั้งแต่หนึ่งล้านหนึ่งบาทและสองล้านหนึ่งบาทขึ้นไปจึงจะฟ้องได้

นอกจากนี้กฎหมายล้มละลายยังเปิดโอกาสให้เจ้าหนี้หลายคน ซึ่งมีหนี้เหนือลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาคนละไม่ถึงหนึ่งล้านบาท และลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลคนละไม่ถึงสองล้านบาทแต่เมื่อรวมจำนวนหนี้กันแล้วเป็นเงินไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและเป็นเงินไม่น้อยกว่าสองล้านบาทสำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลสามารถเข้าชื่อร่วมกันเป็นโจทก์ฟ้องคดีล้มละลายได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าลักษณะหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละคนจะเหมือนกันหรือต่างกัน เช่นเจ้าหนี้คนหนึ่งเป็นเจ้าหนี้เงินกู้ เจ้าหนี้อีกคนหนึ่งเป็นเจ้าหนี้ซื้อขาย เมื่อรวมจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้ทั้งสองแล้วเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท ก็สามารถร่วมกันเป็นโจทก์ฟ้องคดีล้มละลายได้

3) หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

ในคดีแพ่งสามัญนั้น หนี้ที่เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีได้จะต้องถึงกำหนดชำระ หากหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระ เจ้าหนี้ก็ยังไม่มีอำนาจบังคับให้ลูกหนี้ชำระ แต่สำหรับคดีล้มละลายนั้นหนี้ไม่จำต้องถึงกำหนดชำระเจ้าหนี้ก็ฟ้องล้มละลายได้ ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าหนี้นั้นต้องกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน เหตุที่กฎหมายล้มละลายบัญญัติไว้เป็นพิเศษต่างจากคดีแพ่งสามัญก็เพราะกฎหมายถือว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้มพ้นตัวแล้ว ไม่ควรให้เจ้าหนี้รอฟ้องเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระซึ่งกว่าจะถึงเวลานั้นเจ้าหนี้อาจได้รับความเสียหายก็เป็นได้ นอกจากนี้การฟ้องคดีล้มละลายยังเป็นการฟ้องเพื่อให้มีการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ หาใช่ฟ้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยตรงไม่ดังนั้น กำหนดเวลาชำระหนี้จึงมิใช่สาระสำคัญของการฟ้องคดีล้มละลายแต่ประการใด

คำว่า "หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน" หมายความว่าเป็นหนี้ที่แน่นอนชัดเจน หรืออาจกะคำนวณได้แน่นอน ทั้งนี้โดยดูตามสภาพแห่งหนี้ หรือคำนวณได้จากตัวทรัพย์ เช่น หนี้กู้ยืม หนี้ค่าดอกเบี้ยที่ติดค้าง หนี้ค่าเช่า เป็นต้น และกรณีที่มีทั้งหนี้กำหนดจำนวนได้แน่นอนและไม่แน่นอน จะเข้าหลักเกณฑ์ที่ฟ้องได้เมื่อหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอนมีจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่าขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 752/2542)

อย่างไรก็ตาม อาจมีหนี้บางอย่างที่อาจกำหนดจำนวนได้ไม่แน่นอนในเบื้องต้น เช่นหนี้ค่าเสียหายเนื่องจากการละเมิดหรือผิดสัญญาหรือหนี้เบี้ยปรับ เดิมนักกฎหมายตีความว่า หนี้เหล่านี้หากศาลยังไม่พิพากษาก็ยังไม่เป็นหนี้ที่แน่นอน แต่ปัจจุบันนี้ถือกันว่าตัวบทมิได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งถึงเพียงนั้น จึงมีการตีความว่า การละเมิดในบางกรณีค่าเสียหายอาจกำหนดจำนวนได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทในทันทีโดยมิต้องรอให้ศาลพิพากษาเสียก่อน เช่น ลูกหนี้ทำไฟไหม้บ้านของเขาทั้งหลัง หรือขับรถชนรถคันอื่นทำให้เสียหายทั้งคัน ดังนี้โดยสภาพของบ้านหรือรถนั้นเป็นที่เห็นชัดว่าราคาเกินกว่าหนึ่งล้านบาทแน่นอน[74] ศาลแพ่งก็เคยรับฟ้องคดีที่มีลักษณะเช่นนี้

หนี้ชนิดเดียวกันอาจเป็นทั้งหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอน และไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน เช่น หนี้ตามสัญญาซื้อขาย อาจกำหนดจำนวนหนี้ได้โดยแน่นอนจากราคาสินค้า แต่ถ้ามีการเรียกค่าเสียหายฐานผิดสัญญาดังกล่าว หนี้นั้นก็ยังไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน สำหรับหนี้ค่าปรับซึ่งสามารถคำนวณได้จากปริมาณน้ำมันที่จำเลยไม่สามารถส่งมอบให้โจทก์ได้ครบตามจำนวนที่สั่งซื้อ ศาลถือว่าเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2683/2526)

แม้เป็นหนี้ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นซึ่งยังไม่ถึงที่สุดเพรายังมีการอุทธรณ์ก็ถือว่าเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน เพราะคู่ความต้องผูกพันในผลแห่งคำพิพากษาจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 24/2536) ซึ่งหากจำเลยยอมรับว่าเป็นหนี้ตามคำพิพากษาจริง ก็ย่อมผูกพันจำเลย และกำหนดจำนวนได้แน่นอนโดยไม่จำเป็นต้องมีพยานบุคคลมาเบิกความประกอบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5739/2539) หนี้ภาษีอากรที่เจ้าพนักงานประเมินได้ประเมินแล้ว แต่ยังไม่แจ้งการประเมินให้จำเลยทราบ ถือว่าเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน เพราะจำเลยไม่อาจใช้สิทธิอุทธรณ์การประเมินภาษีอากรต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2459/2548)

---

[74] ปรีชา พานิชวงศ์. (2518). **คู่มือกฎหมายล้มละลาย.** หน้า 38.

โดยทั่วไปแล้ว หนี้ค่าเสียหายฐานละเมิดหรือผิดสัญญา รวมทั้งหนี้เบี้ยปรับมักจะเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน จนกว่าศาลจะพิพากษาให้มีการชำระหนี้แล้วหรือมีการประนีประนอมยอมความกันโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีคำพิพากษาตามยอมหรือไม่ก็ตาม ยกเว้นในกรณีที่สภาพของความเสียหายนั้นเองอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอนก็ถือว่าหนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนหนี้ส่งมอบทรัพย์สินหรือถ้าส่งคืนไม่ได้ให้ใช้ราคา หากยังสามารถคืนทรัพย์สินได้ หนี้ส่วนที่ให้ใช้ราคาก็ไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 754/2533)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2466/2525 หนี้ที่จำเลยที่ 2 เป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ฟ้องจำเลยที่ 2 ให้ล้มละลายในคดีก่อนนั้น เป็นหนี้อันเกิดแก่มูลหนี้ส่วนตัวของจำเลยที่ 2 โดยเฉพาะ แม้จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างฯ จำเลยที่ 1 แต่ห้างฯจำเลยที่ 1 ก็มิได้เป็นลูกหนี้ที่ถูกฟ้องด้วย โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ของจำเลยที่ 1 จึงมิใช่เจ้าหนี้โดยตรงของจำเลยที่ 2 ในอันที่จะใช้สิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของจำเลยที่ 2 ได้และแม้จำเลยที่ 2 จำต้องรับผิดในหนี้ของห้างฯ จำเลยที่ 1 ที่มีต่อโจทก์ในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการด้วย ก็เป็นเรื่องของเจ้าหนี้ที่อาจใช้สิทธิเรียกให้ชำระหนี้ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1070, 1080 คดีนี้โจทย์ฟ้องจำเลยที่ 2 ในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการให้ร่วมรับผิดกับห้างหุ้นส่วนจำกัด จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นลูกหนี้โดยตรงของโจทก์เมื่อจำเลยทั้งสองได้รับการทวงถามให้ชำระหนี้แล้วไม่ชำระ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องเป็นคดีนี้

ส่วนกรณีที่โจทก์ฟ้องโดยอาศัยมูลหนี้ตามคำพิพากษานั้น โจทก์ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 มิฉะนั้นไม่มีสิทธิฟ้องคดีล้มละลาย เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 482/2536 โจทก์ขอศาลออกหมายบังคับคดีภายใน 10 ปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษา โดยมิได้มีการดำเนินการบังคับคดีตามขั้นตอนให้ครบถ้วน จนถึงขณะที่โจทก์ฟ้องคดีนี้พ้นกำหนด 10 ปีนับแต่วันมีคำพิพากษา จึงหมดสิทธิบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 โจทก์ฟ้องขอให้ล้มละลายโดยอาศัยข้อมูลหนี้ตามคำพิพากษา จึงต้องพิพากษาเอาความจริงตามมาตรา 9, 10 ประกอบด้วยมาตรา 14 เมื่อโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองชำระหนี้ตามคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีอาญา โจทก์ไม่มีสิทธิ์ฟ้องล้มละลายในมูลหนี้เดียวกันอีก

หมายเหตุ

ตามมาตรา 271 ถ้าฝ่ายแพ้คดีมิได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลกำหนดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคล ซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีชอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ภายใน 10 ปี นับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยอาศัยและตามคำบังคับที่ออก

ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น คำว่า "ร้องขอให้บังคับคดี" จึงมิได้มีความหมายเพียงแค่ขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีเท่านั้น แต่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนให้ครบถ้วนด้วย แม้แต่ในกรณีที่ศาลชั้นต้นออกหมายบังคับคดี เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดทรัพย์และประกาศขายทอดตลาด แต่ไม่สามารถขายได้เพราะทรัพย์สูญหายและจำเลยทั้งสามชำระหนี้ให้โจทก์บางส่วนภายใน 10 ปี นับแต่วันมีคำพิพากษาก็ตาม เมื่อหนี้นั้นโจทก์มิได้ดำเนินการบังคับคดีภายใน 10 ปี นับแต่วันมีคำพิพากษาโจทก์ย่อมหมดสิทธิที่จะบังคับคดีแก่จำเลยทั้งสามและนำหนี้นั้นมาฟ้องล้มละลายมิได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5494/2539)

อย่างไรก็ตาม ต่อมาได้มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การที่เจ้าหนี้นำมูลหนี้ตามคำพิพากษามาฟ้องให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายภายในกำหนด 10 ปีสามารถกระทำได้และมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลงตาม ป.พ.พ.มาตรา 193/14 (2) และนำหนี้นั้นมายื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ แม้พ้นกำหนดระยะเวลาบังคับคดี 10 ปี แล้วก็ตาม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3945/2541) มิใช่เป็นเรื่องการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามที่บัญญัติไว้ในภาค 4 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5035/2541)

3.1.2 เจ้าหนี้มีประกัน

หลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายสำหรับเจ้าหนี้มีประกัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 10 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "ภายใต้บังคับมาตรา 9 เจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ [75]

1) มิได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกันและ

2) กล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้ว เงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท"

ความในวรรคแรกที่ว่า "ภายในบังคับมาตรา 9" นั้นหมายความว่า หากเจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายก็จะต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 เช่นเดียวกับเจ้าหนี้ทั่วไปซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

---

[75] แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 มาตรา 5

ส่วนคำว่า “เจ้าหนี้มีประกัน” หมายถึงเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำนำ หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ เช่นเดียวกับผู้รับจำนำ ซึ่งหมายถึงเจ้าหนี้ที่มีประกันด้วยทรัพย์ และจะต้องเป็นทรัพย์ของลูกหนี้เท่านั้น

หลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายสำหรับเจ้าหนี้มีประกัน ยังมีเพิ่มเติมอีก 2 ประการคือ

1) ไม่เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน

เจ้าหนี้มีประกันที่ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกันคือ

ก. เจ้าหนี้จำนองที่มิได้มีข้อตกลงพิเศษ ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 733 ที่ว่า

“ถ้าเอาทรัพย์จำนองหลุดและราคาทรัพย์สินนั้นมีประมาณต่ำกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ก็ดีหรือถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดใช้หนี้ได้เงินจำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่นั้นก็ดี เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดในเงินนั้น”

ซึ่งหมายถึงเจ้าหนี้จำนองโดยทั่วไปที่กฎหมายห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน แต่ถ้าเจ้าหนี้จำนองนั้นมีข้อตกลงพิเศษกับลูกหนี้ว่า เมื่อบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ ลูกหนี้ยังต้องรับผิดในส่วนที่ขาดนั้นอีก ดังนี้ก็ถือว่าเจ้าหนี้จำนองนั้นมิได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน ข้อตกลงพิเศษดังกล่าวนี้เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานแล้วว่าให้ใช้บังคับได้ (ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 168/2518)

ข. เจ้าหนี้ ที่ต้องห้ามเนื่องจากข้อตกลงในสัญญา เช่น สัญญาจำนำมีข้อตกลงกันว่าเมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนำแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดในหนี้ส่วนที่ขาด ดังนี้ เจ้าหนี้ก็ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกันโดยสัญญาจำนำนั้นเอง เพราะโดยหลักแห่งกฎหมายนั้นสัญญาจำนำไม่ต้องห้ามมิให้เจ้าหนี้บังคับการชำระหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 767 วรรคท้ายที่ว่า “ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนค้างชำระ ท่านว่าลูกหนี้ก็ยังคงต้องรับใช้ในส่วนที่ขาดอยู่นั้น”

2) ต้องกล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายจะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้วเงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทหรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

กรณีเป็นเรื่องของเจ้าหนี้มีประกันที่จะเลือกเอา ระหว่างการสละหลักประกันหรือการตีราคาหลักประกัน ซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้วเงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

การสละหลักประกันก็เช่นรับจำนำแหวนเพชรไว้จากลูกหนี้ 1 วง ราคา 1,000,000 บาทเจ้าหนี้อาจยอมสละแหวนวงนั้นให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำเข้าเป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้ แล้วยอมเฉลี่ยอย่างเจ้าหนี้สามัญทั่วไปในหนี้ 1,000,000 บาทแต่เจ้าหนี้ส่วนใหญ่มักจะไม่ยอมสละหลักประกันเพราะเจ้าหนี้ได้ส่วนเฉลี่ยในคดีล้มละลายเพียงไม่กี่เปอร์เซ็นต์

ส่วนการตีราคาหลักประกันหักกับจำนวนหนี้ก็เช่นกัน รับจำนำแหวนเพชรไว้ 2,000,000 บาทต่อมาปรากฏว่าเพชรราคาถูกจึงตีราคาแหวนเป็นเงิน 1,000,000 บาทเหลือหนี้อีก 1,000,000 บาทเจ้าหนี้ฟ้องล้มละลายในมูลหนี้ 1,000,000 บาทนั้นได้

อย่างไรก็ตาม ถ้าตีราคาหลักประกันต่ำเกินไป เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจไถ่ถอนเอาทรัพย์นั้นมาขายทอดตลาดเสียได้ เช่น รับจำนำแหวนเพชรไว้ 2,000,000 บาทแต่แหวนนั้นราคาจิรง 1,200,000 บาทถ้าเจ้าหนี้ตีราคาต่ำไปเพียง 1,000,000 บาทเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็อาจไถ่ถอนแหวนนั้นมาแล้วขายได้ตามราคาจริง 1,200,000 บาทส่วนเจ้าหนี้คงได้รับชำระหนี้เท่าค่าไถ่ถอน 1,000,000 บาทรวมกับส่วนเฉลี่ยของหนี้ที่เหลืออีก 1,000,000 บาทสมมติว่าคดีล้มละลายเรื่องนั้นได้ส่วนเฉลี่ย 10 เปอร์เซ็นต์ เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้เพียง 1,100,000 บาทซึ่งจะเห็นได้ว่าเจ้าหนี้เสียประโยชน์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 534/2504 ทำหนังสือสัญญากู้เงินโจทก์และรับเงินไปโดยนำใบรับรองของคลังสินค้ามามอบไว้ ดังนี้เป็นการกู้เงินโดยมีใบรับรองของคลังสินค้าเป็นประกันมิใช่จำนำและต่อมาจำเลยก็นำสินค้านั้นขายไปหมดแล้ว โจทก์จึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกันอันจะต้องบังคับตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 10

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 545/2504 เจ้าหนี้ให้ลูกหนี้กู้เงินโดยลูกหนี้มอบโฉนดยึดไว้เป็นประกันนั้น ไม่มีสิทธิยึดหน่วงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 241 จึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3437/2536 โจทก์ฟ้องจำเลยให้ล้มละลายด้วยหนี้เงินยืมซึ่งมีบุคคลอื่นจำนองที่ดินเป็นหลักประกันตามมาตรา 6 เพราะที่ดินที่จำนองไม่ใช่ทรัพย์สินของจำเลยโจทก์จึงมิใช่ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจำเลยในทางจำนองจึงสามารถฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้ตามมาตรา 9 โดยมิต้องปฏิบัติตามมาตรา 10

3.1.3 การฟ้องลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลให้ล้มละลาย (มาตรา 88 , มาตรา 89)

ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นนิติบุคคล นอกจากเจ้าหนี้จะฟ้องขอให้ล้มละลายเหมือนลูกหนี้บุคคลธรรมดา ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 7 มาตรา 9 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แล้ว ผู้ชำระบัญชีของนิติบุคคลนั้นเอง อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้สั่งนิติบุคคลนั้นล้มละลายได้ ดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 88 ดังนี้

มาตรา 88 ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น นอกจากเจ้าหนี้จะฟ้องขอให้ล้มละลายได้ ตามความในหมวด 1 แล้ว ผู้ชำระบัญชีของนิติบุคคลนั้นๆ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้สั่งให้นิติบุคคลนั้นล้มละลายได้ ถ้าปรากฏว่าเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้ว สินทรัพย์ก็ยังไม่พอกับหนี้สิน

เมื่อศาลได้รับคำร้องขอแล้ว ให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนิติบุคคลนั้นเด็ดขาดโดยทันที และให้ที่ประชุมเจ้าหนี้แต่งตั้งเจ้าหนี้คนหนึ่งขึ้นให้มีสิทธิและหน้าที่เสมือนเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์

ที่ว่า สินทรัพย์ยังไม่พอกับหนี้สิน กฎหมายไม่ได้กำหนดจำนวนไว้ ดังเช่นมาตรา 9 หรือมาตรา 10 แสดงว่า แม้สินทรัพย์ไม่พอกับหนี้สินเพียงจำนวนเล็กน้อย ผู้ชำระบัญชีก็ต้องร้องขอให้นิติบุคคลนั้นล้มละลายได้

ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 1172/2521 การที่ผู้ชำระบัญชีร้องขอให้ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลล้มละลาย ตามมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ นั้น ไม่จำกัดว่าห้างหุ้นส่วนที่ล้มละลายมีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้มากน้อยเท่าใด การที่ห้างหุ้นส่วนมีหนี้สินแม้จะไม่ถึง 30,000 บาท (เป็นจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา 9(2) ในขณะนั้น) ก็ถือว่าห้างนั้นมีหนี้สินล้นพ้นตัว

เมื่อผู้ชำระบัญชีพิจารณาแล้ว เห็นว่าเงินลงทุน หรือเงินค่าหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้ว สินทรัพย์ก็ยังไม่พอกับหนี้สินเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใดก็ตาม ถือได้ว่าห้างนั้นมีหนี้สินล้นพ้นตัว ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 1172/2521 ผู้ชำระบัญชีย่อมร้องขอต่อศาลให้นิติบุคคลนั้นล้มละลายได้ทันที โดยศาลไม่จำต้องกำหนดวันนั่งพิจารณา และไม่จำต้องพิจารณาให้ได้ความจริงตามมาตรา 14 แต่อย่างใด จะนำมาตรา 9 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปมาใช้แก่กรณีนี้ไม่ได้

เมื่อศาลได้รับคำร้องของผู้ชำระบัญชีแล้ว ต้องทำการไต่สวนก่อนแล้วให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนิติบุคคลนั้นเด็ดขาด ดังนั้นในกรณีนี้ การพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวจึงไม่อาจมีได้

การขอให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายตามห้าง ตามมาตรา 89

มาตรา 89 เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งได้จดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่

เหตุผลที่ให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ขอให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดล้มละลายตามห้างนั้น เพราะหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด จะต้องรับผิดในหนี้ของห้างไม่จำกัดจำนวนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1077 [76]

มาตรา 89 มิใช่บทบังคับที่ห้ามมิให้โจทก์ฟ้องผู้ถือหุ้นชนิดไม่จำกัดความรับผิดให้ล้มละลายพร้อมกับห้างหุ้นส่วนจำกัด ดังนั้น โจทก์อาจฟ้องผู้ถือหุ้นชนิดไม่จำกัดความรับผิดให้ล้มละลายพร้อมกับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้โดยไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา 89

ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 790/2510 โจทก์อาจฟ้องผู้ถือหุ้นชนิดไม่จำกัดความรับผิดให้ล้มละลายพร้อมกับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ โดยโจทก์ไม่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 89 ก่อน

ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 79/2547 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน จำกัด จำเลยที่ 1 เด็ดขาดแล้ว และคำขอท้ายฟ้องของกรมสรรพากร โจทก์ขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้ง 3 เด็ดขาด และพิพากษาให้ล้มละลายโดยถือได้ว่า โจทก์ได้มีคำขอให้จำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ 1 และเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ตามมาตรา 89 ศาลจึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยที่ 3 เด็ดขาด โดยไม่จำต้องคำนึงว่าจะได้มีการแจ้งการประเมินภาษีอากรให้จำเลยที่ 3 ทราบหรือไม่ เพราะจำเลยที่ 3 ต้องร่วมรับผิดในบรรดาหนี้ของจำเลยที่ 1 โดยไม่จำกัดจำนวน ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1070[77] และ 1077(2)

ในการขอให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายตามห้างฯ นั้นต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นเพียงว่า บุคคลที่ถูกขอให้ล้มละลายตามห้างนั้น เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดของห้าง ฯ ขณะที่มีการฟ้องขอให้ล้มละลาย ก็เพียงพอแล้ว ไม่ต้องพิสูจน์ว่า บุคคลดังกล่าวมีหนี้สินล้นพ้นตัว

ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ไม่มีอำนาจต่อสู้คดีและนำสืบว่าตนมีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้ของห้างหรือมิใช่ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามมาตรา 7 ได้

---

[76] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1077 บัญญัติว่า "อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประเภทหนึ่งซึ่งมีหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ

(1) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งมีจำกัดความรับผิด เพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับที่จะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้น จำพวกหนึ่งและ

(2) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวนอีกพวกหนึ่ง "

[77] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1070 บัญญัติว่า "เมื่อใดห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดนัดชำระหนี้ เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้น ชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้ เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้ "

คำพิพากษาฎีกาที่ 2645/2538 เมื่อคดีสำหรับจำเลยที่ 1 เป็นอันยุติไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ว่า จำเลยที่ 1 เป็นหนี้ภาษีอากรค้างแก่โจทก์ จำนวน 862,276.84 บาท และจำเลยที่ 1 มีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่มีทรัพย์สินใดชำระหนี้แก่โจทก์ได้ จำเลยที่ 2 หุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ 1 ซึ่งต้องรับผิดในบรรดาหนี้ของจำเลยที่ 1 โดยไม่จำกัดจำนวนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1070, 1077 และมาตรา 1080 จึงไม่อาจต่อสู้ว่าตนมีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้ของจำเลยที่ 1 หรือมิใช่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวได้ ทั้งกรณีไม่มีเหตุที่ไม่ควรให้จำเลยที่ 2 ล้มละลาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 7093/2545 ห้างหุ้นส่วนจำกัดถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ผู้คัดค้านซึ่งเป็น หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายตามห้างได้ เนื่องจากผู้คัดค้านต้องรับผิดในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยไม่จำกัดจำนวนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1070 และ 1077(2) ผู้คัดค้านจึงไม่อาจต่อสู้คดีหรือนำสืบว่าตนมีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือพิสูจน์ว่า ตนมิใช่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

ผู้ที่มิใช่หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดของห้าง ในขณะที่มีการร้องขอให้ล้มละลายตามห้าง ย่อมไม่อาจถูกร้องขอให้ล้มละลายตามห้างได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 3479/2529 จำเลยที่ 2 และที่ 4 ออกจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลจำเลยที่ 1 ก่อนโจทก์ฟ้อง ย่อมไม่ใช่หุ้นส่วนของจำเลยที่ 1ในขณะโจทก์ฟ้องและขณะที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างจำเลยที่ 1 เด็ดขาดแม้จะต้องรับผิดในฐานะของผู้เป็นหุ้นส่วนอันเกี่ยวแก่หนี้ซึ่ง ห้างจำเลยที่ 1 ได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1068 แต่โจทก์มิได้นำสืบให้เห็นว่าขณะฟ้อง จำเลยที่ 2 ที่ 4 มีหนี้สินล้นพ้นตัวจึงไม่มีเหตุที่จะพิทักษ์ทรัพย์จำเลยที่ 2 และที่ 4 เด็ดขาด

จำเลยที่ 1 เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน และจำเลยที่ 5 เป็นหุ้นส่วนในห้างในขณะที่ห้างถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด โจทก์ไม่จำต้องนำสืบว่าจำเลยที่ 5 มีหนี้สินล้นพ้นตัวด้วยกรณีมีเหตุที่จำเลย ที่ 5 จะต้องล้มละลายตามห้างโจทก์ไม่จำเป็นต้องมีคำขอให้จำเลยที่ 5 ล้มละลายตามห้างโดยอาศัย พระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มาตรา 89 อีก

หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดซึ่งออกจากห้าง ฯ เกิน 2 ปี ไม่ต้องรับผิดในหนี้ของห้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1068 โจทก์จึงฟ้องหรือร้องขอให้หุ้นส่วนดังกล่าวล้มละลายโดยอาศัยหนี้ขอห้างฯ ไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 467/2537 จำเลยที่ 2 ออกจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด จำเลยที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2528 โจทก์ฟ้องคดีนี้ เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2530 อันเป็นเวลาภายหลัง 2 ปี นับแต่จำเลยที่ 2 ออกจากการเป็นหุ้นส่วน ของห้างหุ้นส่วนจำเลยที่ 1 แล้ว จำเลย

ที่ 2 จึงไม่ต้องรับผิดในหนี้ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด จำเลยที่ 1 ได้ก่อให้เกิดขึ้น โจทก์ไม่มีสิทธินำหนี้ดังกล่าว มาฟ้องจำเลยที่ 2 ให้ล้มละลายได้

3.2 หลักเกณฑ์ของการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพกับกระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย[78]

บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) เป็นนิติบุคคลและเป็นหน่วยงานของรัฐ จัดตั้งขึ้นตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มีวัตถุประสงค์ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ที่สถาบันการเงินหรือบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟู หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แห่งใดแห่งหนึ่งหรือรวมกัน เป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว ให้โอนแก่ บสท. ภายในเวลาที่ บสท. กำหนด รวมทั้งที่ฟ้องคดีอยู่ในศาล โดยยังไม่ได้มีคำพิพากษา เว้นแต่ บสท. จะได้ยื่นคำร้องเป็นอย่างอื่น แต่ไม่รวมถึงกรณีลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือเด็ดขาด หรือให้ความเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการแล้ว กรณียังไม่เห็นชอบด้วยแผน ศาลจะสั่งฟื้นฟูกิจการต่อไปโดยไม่จำหน่ายคดีก็ได้ หากลูกหนี้และผู้ทำแผนร่วมกันร้องขอภายใน 90 วัน นับแต่วันที่พระราชกำหนดใช้บังคับ โดยมีเหตุผลสมควร คดีที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ฟ้องต่อศาลเกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท.รับโอนมา ให้ บสท. สวมสิทธิเป็นคู่ความแทน ถ้าศาลมีคำพิพากษาแล้ว ให้ บสท. สวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา

2. เมื่อมีการอนุมัติแผนการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้แล้ว ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อพิจารณาแผนดังกล่าว โดยให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวเป็นการด่วน เพื่อพิจารณาแผน ถ้าเห็นสมควรให้ดำเนินการตามแผน ให้ศาลมีคำสั่งอนุมัติแผน หากไม่เห็นชอบ ให้มีคำสั่งยกคำร้อง และแจ้ง บสท. ทราบ คำสั่งศาลให้เป็นที่สุด

3. กรณีลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ หรือคณะกรรมการของ บสท. ยุติการปรับโครงสร้างหนี้ และลูกหนี้ไม่เห็นชอบด้วย ให้เลิกกิจการและขายทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันล้มละลาย โดยให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดทันที โดยไม่ต้องไต่สวน

---

[78] วิชา มหาคุณ. (2549). **คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย.** หน้า 51.

3.3 หลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544

ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 7 ให้ บสท. มีวัตถุประสงค์ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน และบริษัทบริหารสินทรัพย์ ปรับโครงสร้างหนี้ และปรับโครงสร้างกิจการ โดยการรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ ทั้งนี้ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยการแก้ปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนด และสามารถดำเนินกิจการได้ต่อไป โดยอำนาจในการปรับโครงสร้างหนี้เป็นไปตามมาตรา 57 พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 และอำนาจในการปรับโครงสร้างกิจการเป็นไปตามมาตรา 59 พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้เกี่ยวข้องกับการให้อำนาจศาลในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างกิจการและการปรับโครงสร้างหนี้ กล่าวคือ นอกจากกำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาแผนปรับโครงสร้างกิจการตามคำร้องของ บสท. และให้มีคำสั่งว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยกับแผนแล้ว ยังได้กำหนดอำนาจศาลในบทบังคับ 2 กรณี

1. กรณีลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 58 วรรคท้าย

"....ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนและให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว"

2. กรณีลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือในเลิกกิจการกรณีปรับโครงสร้างกิจการกับ บสท.ไม่สำเร็จ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 72 (2)

มาตรา 72 เมื่อผู้บริหารแผนหรือผู้กำกับดูแลการบริหารแผนเห็นว่า เงื่อนไขใดๆ ที่กำหนดไว้ในการบริหารแผนมิได้เกิดขึ้นตามที่ กำหนดไว้ หรือการบริหารแผนต่อไปจะทำให้เกิดหนี้สินแก่ลูกหนี้มากขึ้น หรือมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปจนทำให้การปรับโครงสร้างกิจการไม่เกิดประโยชน์ต่อเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ให้รายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริหารโดยเร็ว

เมื่อคณะกรรมการบริหารพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับความเห็นของผู้บริหารแผนหรือผู้กำกับดูแลแผนให้ขออนุมัติต่อคณะกรรมการเพื่อยุติการปรับโครงสร้างกิจการและดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่ลูกหนี้เห็นชอบด้วย ให้ดำเนินการเลิกกิจการของลูกหนี้ และขายทรัพย์สินทั้งปวง เพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่ บสท. ในกรณีนี้ เมื่อ บสท. ได้รับชำระหนี้เท่าใด ให้หนี้ที่เหลือเป็นอับพับไป และให้บุคคลซึ่งค้ำประกันหนี้ดังกล่าวเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

2. ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่เห็นชอบด้วยตาม 1 ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันล้มละลายและให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน เด็ดขาดทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน

เป็นการให้อำนาจศาลสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือในเลิกกิจการกรณีปรับโครงสร้างกิจการกับ บสท.ไม่สำเร็จ โดยไม่ต้องไต่สวน

ซึ่งในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงปัญหาอำนาจศาลที่เกี่ยวข้องกับการยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน กรณีลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ จากการศึกษาพบว่า บสท. ไม่เคยดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการตามมาตรา 59 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย กรณีจึงไม่มีปัญหาตามมาตรา 72 (2)

แนวทางในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. เป็นไปตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 และประกาศคณะกรรมการบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2545 ซึ่งหากลูกหนี้ และ/หรือผู้ค้ำประกันรายใดที่ไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท.ในการปรับโครงสร้างหนี้ ในการปรับโครงสร้างกิจการ บสท.จะต้องมีมติให้ดำเนินการตามมาตรา 58 และหรือมาตรา 74 หรือมาตรา 72 (2) กับลูกหนี้และ/หรือผู้ค้ำประกัน โดยการดำเนินการดังกล่าวนั้น จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และ/หรือผู้ค้ำประกัน

หลักเกณฑ์การยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตามมาตรา 58 วรรคท้าย ซึ่งกำหนดไว้ว่า

"....ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท.สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนและให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว"

3.3.1 ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้

การจะพิจารณาว่าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่นั้น บสท.จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงในการติดต่อลูกหนี้เพื่อทำการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน จะต้องให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ในทุกๆ ด้าน กล่าวคือ เมื่อ บสท. ได้รับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมาจากเจ้าหนี้เดิมแล้ว บสท. ต้องแจ้งลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ให้ทำการปรับโครงสร้างหนี้ ตามวัตถุประสงค์ของการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ และการจัดตั้ง บสท. กรณี ลูกหนี้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ก็จะสามารถปรับโครงสร้างหนี้ได้สำเร็จ ซึ่งจะมีหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ในการปรับโครงสร้างหนี้ให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ แต่หากกรณีปรับโครงสร้างหนี้ไม่สำเร็จ บสท.โดยคณะกรรมการบริหาร จะมีมติให้ดำเนินการบังคับหลักประกันในกรณีมีทรัพย์หลักประกัน และมีมติให้ยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดกับลูกหนี้และผู้ค้ำประกันต่อไป

มูลเหตุของปรับโครงสร้างหนี้ไม่สำเร็จ นั้นแบ่งเป็นหลายประเภท กล่าวคือ

1. ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ไม่ติดต่อกับ บสท. กรณีนี้ เมื่อ บสท. ติดต่อลูกหนี้และผู้ค้ำประกันแล้ว เมื่อเพิกเฉย จึงถือได้ว่า ลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ได้ และส่วนมากเมื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไปแล้ว มักจะไม่ค่อยติดต่อหรือเข้ามาในคดี

2. ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ติดต่อกับ บสท. แต่ไม่ได้เจรจาเสนอเจรจาเงื่อนไขการชำระหนี้แต่อย่างใด กรณีนี้ การที่ติดต่อกับ บสท. แต่ไม่ได้เจรจาเสนอเงื่อนไขใดๆ ก็มีผลเท่ากับการไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ โดยลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน จะอ้างว่า เป็นการให้ความร่วมมือกับ บสท. ไม่ได้

3. ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ติดต่อกับ บสท. โดยได้เสนอเงื่อนไขที่ต่ำกว่าราคารับโอนและตกลงกันไม่ได้ กรณีเช่นนี้เกิดขึ้นจำนวนมาก เนื่องจากสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท.รับโอนมานั้นส่วนใหญ่ เป็นหนี้เสียที่ได้รับโอนมาหลายสถาบัน ทั้งธนาคารและบริษัทบริหารสินทรัพย์ ดังนั้นจึงเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่แก้ไขได้ยาก ซึ่งลูกหนี้แต่ละรายมักจะไม่ค่อยจริงใจหรือสุจริตในการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของตน การติดต่อกับ บสท. และเสนอแผนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ก็อาจเป็นเพียงการถ่วงเวลาในการถูกบังคับชำระหนี้ออกไปเท่านั้น ซึ่งประเด็นนี้เป็นปัญหาสำคัญ ที่ศาลจะพิจารณาว่า เป็นการให้ความร่วมมือหรือไม่

4. ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ติดต่อกับ บสท. แต่ไม่ส่งรายละเอียดเอกสารตามที่ บสท.สั่งให้ส่ง ซึ่งมีลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันจำนวนมาก เมื่อติดต่อกับ บสท. เพื่อทำการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว โดยได้รับทราบหลักการของการปรับโครงสร้างหนี้ แต่ไม่ยอมส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ บสท. หรือไม่

ยอมส่งรายการแสดงทรัพย์สิน ให้ บสท.ได้พิจารณา โดยตนเองยังยืนยันว่ามีความสามารถในการชำระหนี้ จึงทำให้การปรับโครงสร้างหนี้ไม่เป็นผลสำเร็จ

5. ผู้ค้ำประกัน ติดต่อกับ บสท. โดยได้เสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้ แต่ บสท.ไม่รับแผน เนื่องจากแผนปรับโครงสร้างหนี้ที่เสนอไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. กรณีนี้ เป็นกรณีสำคัญที่สุดที่ศาลจะต้องใช้พิจารณา ซึ่งศาลอาจจะพิจารณาได้ว่า ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันได้เสนอแผนโดยให้ความร่วมมือกับ บสท.แล้ว ก็ได้ ซึ่งหากลูกหนี้เสนอแผนหรือจำนวนหนี้ที่จะต้องชำระต่ำเกินไป บสท. ก็ถือว่า ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ แม้ว่า ตามมาตรา 57 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 จะได้ให้อำนาจ บสท. ในการลดเงินต้น ดอกเบี้ย ขยายระยะเวลา ในการชำระหนี้ได้ก็ตาม ก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรม และวิธีการในการบริหารหนี้

6. การที่ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ได้ทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ กับ บสท. แล้ว แต่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งการที่ลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้นั้นถือได้ว่า ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ร้องในการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว กรณีนี้ลูกหนี้จะต่อสู้ได้ว่า ได้ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ จนสามารถทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ได้แล้ว เพียงแต่ผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งถือว่า เป็นการผิดนัดชำระหนี้ตามกฎหมายแพ่ง

3.3.2 ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ต้องอยู่ในฐานะที่ปรับโครงสร้างหนี้ได้

กล่าวคือ สินทรัพย์ด้อยคุณภาพรายนั้น ๆ จะต้อง มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ เช่น ยังคงดำเนินกิจการอยู่ แต่ประสบปัญหาเรื่องหนี้เสียดังกล่าว เมื่อได้รับโอกาสในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. ซึ่งมีการอำนาจในการลดต้นเงิน ดอกเบี้ย และขยายระยะเวลา ในการชำระหนี้ออกไป จึงประสงค์ปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. ซึ่งแสดงถึงการเป็นลูกหนี้ที่สุจริต

ในการติดต่อให้ปรับโครงสร้างหนี้ คือ บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยต้อง กำหนดและแจ้งจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้ต้องชำระตามความสามารถหรือตามที่พระราชกำหนดบรรษัทสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้ให้อำนาจในการลดหนี้ไว้ เมื่อบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยแจ้งมาแล้วลูกหนี้มีข้อโต้แย้งหรือไม่เห็นชอบด้วยกับจำนวนหนี้นั้น และคัดค้าน และการคัดค้านกรณีนี้จะถือเป็นเหตุไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่ เนื่องจากในลักษณะนี้ กฎหมายไม่มีการบัญญัติในประเด็นนี้ไว้ ซึ่ง บสท. ต้องพิจารณาประเด็นเหล่านี้ด้วย

3.3.3 หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน

กรณีนี้ เหมือนกับบทสันนิษฐานว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 8 (4) ค การยักย้ายทรัพย์ไปให้พ้นอำนาจศาล ยักย้ายทรัพย์จากที่หนึ่งไปไว้ยังอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มาตรา 58 ถือว่าเป็นเหตุในการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้

3.3.4 จำนวนหนี้ที่อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์พิทักษ์เด็ดขาดได้

ตามมาตรา 58 วรรคท้ายนี้ ไม่ได้กำหนดเรื่องจำนวนหนี้ที่ให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไว้เช่นพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ไว้ ดังนั้น ในการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หากข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. แต่กรณีลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่เป็นบุคคลธรรมดา มีภาระหนี้ไม่ถึง 1 ล้านบาทและกรณี ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่เป็นนิติบุคคลมีภาระหนี้ไม่ถึง 2 ล้านบาท ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้หรือไม่ เพราะว่าตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ไม่ได้กำหนดจำนวนภาระหนี้ที่เจ้าหนี้สามารถ ฟ้องให้ล้มละลายได้เหมือนกรณีฟ้องล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

3.3.5 ปัญหาการดำเนินกระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย

นอกจากนี้แล้ว ยังมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาอีกกรณี กล่าวคือ การดำเนินกระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กำหนดกระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตายไว้ชัดเจนตามมาตรา 82 ถึง มาตรา 87 โดยกำหนดให้เจ้าหนี้อาจฟ้องขอให้จัดการทรัพย์มรดกของลูกหนี้ได้ตามพระราชบัญญัติฯ ได้ ภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย แต่ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มิได้กำหนดทางแก้ในกรณีนี้ไว้ทำให้มีปัญหาในการดำเนินการ หลังจากพบว่า ในขณะที่ลูกหนี้ยังมีชีวิตอยู่ บสท. อาจยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ได้ก็ตาม ดังนั้น การดำเนินการในส่วนนี้ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ จึงเป็นปัญหาที่ บสท. ต้องพิจารณาว่าทำได้หรือไม่ต่อไป เพราะมีกรณีที่ลูกหนี้ตายเป็นจำนวนไม่น้อย

ซึ่งในการพิจารณาคดีของศาล ย่อมต้องใช้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นพิจารณาว่า มีเหตุให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 หรือไม่ การพิจารณาหลักเกณฑ์และมูลแห่งการยื่นคำร้องในประเด็นดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นประเด็นสำคัญในการพิจารณาคำร้องมาตรา 58

3.4 กระบวนพิจารณาคดียื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกันในชั้นศาล

3.4.1 การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน

ในการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ศาลจะพิจารณาจากลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันว่าให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. หรือไม่ ส่วนการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ศาลจะพิจารณาจากการมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ ดังนั้น การที่ศาลจะสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 จึงทำให้การที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด มีได้ 2 วิธี เป็นการเพิ่มวิธีดำเนินกระบวนการล้มละลาย ทำให้มีการดำเนินคดีล้มละลายได้ 2 มาตรฐาน โดยการฟ้องคดีล้มละลายทั่วไปนั้น ต้องทำเป็นคำฟ้องเพื่อยื่นฟ้องคดีล้มละลาย และในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 ต้องทำเป็นคำร้อง เพื่อยื่นให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

ซึ่งในการฟ้องคดีล้มละลายทั่วๆ ไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 นั้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย มาตรา 14 ได้กำหนดว่ากระบวนพิจารณาในศาลล้มละลาย ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและข้อกำหนดตามมาตรา 19 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการฟ้องคดีล้มละลายทั่ว ๆ ไป นั้น ศาลจะนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในเรื่องการส่งหมายเรียกและสำเนามาใช้ เพื่อส่งสำเนาคำฟ้องให้แก่คู่ความและกำหนดวันนัดไต่สวน ทั้งนี้ เพื่อให้โอกาสคู่ความที่จะต้องได้รับรู้และสามารถต่อสู้คดี โดยการยื่นคำให้การ ต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ แต่ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 58 กำหนดให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องไต่สวน จึงเป็นการบังคับให้ศาลต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดโดยทันที

ตามบทบัญญัติดังกล่าว หาก บสท.ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และหรือผู้ค้ำประกัน โดยอ้างเหตุผลว่า ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่งหรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สิน เมื่อศาลได้รับคำร้องขอดังกล่าวของ บสท. แล้ว การดำเนินกระบวนพิจารณาของศาลจะเป็นอย่างไร กล่าวคือ

ศาลจะต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันทันทีเลย โดยไม่ต้องไต่สวนหรือศาลยังคงมีอำนาจที่จะไต่สวนคำร้องของ บสท.อยู่

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า เมื่อ บสท. ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ตาม มาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ศาลจะมีคำสั่งได้ 3 ประการ

1) เมื่อศาลพิจารณารับคำร้อง ม.58 แล้ว ศาลอาจจะสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในทันทีโดยไม่ต้องไต่สวน ซึ่งกรณีนี้ ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ไม่สามารถทราบถึงการยื่นคำร้องดังกล่าวและไม่มีโอกาสยื่นคำให้การต่อสู้คดีได้

2) เมื่อศาลพิจารณาคำร้อง ม.58 แล้ว ศาลอาจจะสั่งให้ส่งหมายเรียกและสำเนาคำร้อง ม.58 ให้แก่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน หรือให้แก่คู่ความ โดยกำหนดวันนัดไต่สวนคำร้องไว้ หากถึงวันนัด ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ไม่มาศาลตามกำหนดนัด ศาลอาจจะสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในทันทีโดยไม่ต้องไต่สวนได้ กรณี เป็นการให้โอกาสลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ในการต่อสู้คดี ได้

3) เมื่อศาลพิจารณาคำร้อง ม.58 แล้ว ศาลจะสั่งรับคำร้องและให้ส่งหมายเรียกและสำเนาคำร้อง ม.58 ให้แก่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน หรือให้แก่คู่ความ โดยกำหนดวันนัดไต่สวนคำร้องไว้ และให้ดำเนินกระบวนพิจารณาคดีไปตามปกติ ซึ่งกรณีนี้ เป็นการให้โอกาสลูกหนี้ผู้ค้ำประกันในการต่อสู้คดีได้เต็มที่

แต่อย่างไรก็ตาม การให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ไม่ต้องไต่สวน อันเป็นการลดดุลยพินิจของศาล นั้น หากศาลเห็นว่า เพื่อความสุจริตและความยุติธรรมแล้ว ศาลอาจจะถือว่าการดำเนินการสั่งโดยไม่ส่งสำเนาคำร้องให้แก่คู่ความ เพื่อให้โอกาสลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ได้คัดค้านเสียก่อน เป็นการไม่ชอบ และสั่งให้นัดไต่สวนคำร้องและส่งสำเนาคำร้องให้ลูกหนี้คัดค้านภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และทำการไต่สวนคำร้องต่อไป

3.4.2 ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

เกี่ยวกับศาลที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้น ตามมาตรา 58 วรรคท้าย ได้กำหนดว่า

“....ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน

แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนและให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว”

และตาม มาตรา 72. ได้กำหนดว่า “เมื่อผู้บริหารแผนหรือผู้กำกับดูแลการบริหารแผนเห็นว่า เงื่อนไขใดๆ ที่กำหนดไว้ในการบริหารแผนมิได้เกิดขึ้นตามที่ กำหนดไว้ หรือการบริหารแผนต่อไปจะทำให้เกิดหนี้สินแก่ลูกหนี้มากขึ้น หรือมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปจนทำให้การปรับโครงสร้างกิจการไม่เกิดประโยชน์ต่อเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ให้รายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการบริหารโดยเร็ว

เมื่อคณะกรรมการบริหารพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับความเห็นของผู้บริหารแผน หรือผู้กำกับดูแลแผน ให้ขออนุมัติต่อคณะกรรมการเพื่อยุติการปรับโครงสร้างกิจการและดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ในกรณีที่ลูกหนี้เห็นชอบด้วย ให้ดำเนินการเลิกกิจการของลูกหนี้และขายทรัพย์สินทั้งปวง เพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่ บสท. ในกรณีนี้ เมื่อ บสท.ได้รับชำระหนี้เท่าใด ให้หนี้ที่เหลือเป็นอับพับไป และให้บุคคลซึ่งค้ำประกันหนี้ดังกล่าวเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

2) ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่เห็นชอบด้วยตาม 1 ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันล้มละลาย และให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเด็ดขาดทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน ”

เห็นว่า แม้ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ได้กำหนดไว้แต่เพียงว่าให้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ศาลที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันนั้น ก็ต้องเป็นเช่นเดียวกันกับมูลเหตุแห่งการฟ้องคดีล้มละลายทั่วไปตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งเป็นการฟ้องคดีตามภูมิลำเนาของจำเลยซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ซึ่งปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ได้กำหนดให้จัดตั้งศาลล้มละลายกลางมีเขตตลอดกรุงเทพมหานคร แต่บรรดาคดีล้มละลายที่เกิดขึ้นนอกเขตศาลล้มละลายกลางจะยื่นฟ้องต่อศาลล้มละลายกลางก็ได้ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของศาลล้มละลายกลาง ที่จะไม่ยอมรับพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งที่ยื่นฟ้องเช่นว่านั้น

ส่วนมาตรา 150 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กำหนดว่า การยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลาย ให้ยื่นต่อศาลซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขต ไม่ว่าด้วยตนเองหรือโดยตัวแทนในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอหรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น

อย่างไรก็ตาม ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ในบทเฉพาะกาล มาตรา 30 ได้กำหนดว่า

"ในระหว่างที่ศาลล้มละลายภาค ยังมิได้เปิดทำการในท้องที่ใด ให้ศาลล้มละลายกลางมีเขตในท้องที่นั้นด้วย การยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอ จะยื่นต่อศาลจังหวัดซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขตไม่ว่าด้วยตนเองหรือโดยตัวแทนในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือร้องขอหรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้นก็ได้ ให้ศาลจังหวัดแจ้งไปยังศาลล้มละลายกลาง เมื่อศาลล้มละลายกลางรับคดีนั้นไว้แล้ว จะออกไปทำการไต่สวน นั่งพิจารณาและพิพากษาคดี ณ ศาลจังหวัดแห่งท้องที่นั้น หรือจะกำหนดให้ทำการไต่สวน นั่งพิจารณาและพิพากษาคดี ณ ศาลล้มละลายกลางก็ได้ ตามที่ศาลล้มละลายกลางจะเห็นสมควร

ศาลล้มละลายกลาง อาจขอให้ศาลจังหวัดแห่งท้องที่ที่มีการยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอไว้หือศาลจังหวัดอื่นใด ดำเนินกระบวนพิจารณาใด ๆ อันมิใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีได้ตามความจำเป็น ในกรณีเช่นนี้ ให้ศาลจังหวัดนำวิธีพิจารณาคดีในหมวด 3 มาใช้บังคับแก่การดำเนินกระบวนพิจารณาในศาลนั้น "

แสดงให้เห็นว่า[79] ศาลตามมาตรา 150 คงมีอำนาจเฉพาะการรับคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลายไว้เท่านั้น ส่วนศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 คือศาลล้มละลายกลาง หรือศาลล้มละลายภาคเท่านั้น แต่ศาลล้มละลายกลางอาจขอให้ศาลจังหวัดแห่งท้องที่ที่มีการยื่นคำฟ้องหรือคำร้องไว้ หรือศาลจังหวัดอื่นใด ดำเนินกระบวนพิจารณาใดๆ อันมิใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีได้ตามความจำเป็น

และเนื่องจาก บสท. มีที่ตั้งสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเทพมหานคร จึงสามารถยื่นคำร้องขอพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ต่อศาลล้มละลายกลาง ได้ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542

3.4.3 การพิจารณาพิพากษา

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 13 บัญญัติว่า

"เมื่อศาลรับฟ้องคดีล้มละลายแล้ว ให้กำหนดวันนั่งพิจารณาเป็นการด่วนและให้ออกหมายเรียกและส่งสำเนาคำฟ้องไปยังลูกหนี้ให้ทราบก่อนวันนั่งพิจารณาไม่น้อยกว่า 7 วัน"

---

[79] แหล่งเดิม หน้า 58.

เมื่อโจทก์ได้ยื่นคำฟ้องคดีล้มละลายต่อศาลตามมาตรา 150 นั้น ศาลจะตรวจคำฟ้องและสั่งรับไว้พิจารณาหรือไม่สั่งรับหรือยกเสียก็ได้ ซึ่งเป็นบทบัญญัติพิเศษเพื่อให้กระบวนพิจารณาคดีล้มละลายได้ดำเนินการไปอย่างรวดเร็ว โดยไม่จำต้องกำหนดให้จำเลยยื่นคำให้การเสียก่อน ในคดีล้มละลายจำเลยจะยื่นคำให้การก่อนวันนัดพิจารณา แต่บางกรณีอาจมียื่นในวันนัดพิจารณาก็มี

ซึ่งในส่วนการยื่นคำร้องขอต่อศาลของ บสท. เพื่อให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยไม่ต้องไต่สวนตาม พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 นั้น เมื่อกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจน ศาลล้มละลาย จึงใช้ดุลยพินิจในการสั่งคำร้องไม่เหมือนกัน มีทั้งกรณีสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เมื่อรับคำร้อง, สั่งให้ส่งหมายสำเนาคำร้องเสียก่อน และสั่งในวันนัดตลอดจนมีคำสั่งให้ดำเนินคดีไปตามคดีล้มละลายทั่วไป

ส่วนการพิจารณาคดีล้มละลายนั้น ศาลจะต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่กฎหมายล้มละลายกำหนดไว้ ถ้าได้ความจริง ศาลจะสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ถ้าไม่ได้ความจริง หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลจะยกฟ้อง ทั้งนี้ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 การฟ้องล้มละลายทั่วไป เจ้าหนี้จะได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายเช่นเรื่อง การมีหนี้สินล้นพ้นตัว

ซึ่งในส่วนประเด็นเหตุของการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามคำร้องของบสท. นั้น พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 กำหนดเหตุของการไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้โดยอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้, ยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์เพื่อให้ศาลได้พิจารณา แต่กฎหมายกำหนดไว้กว้างๆ ศาลล้มละลาย จึงใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาสั่งคำร้องไม่เหมือนกัน

จึงถือได้ว่า การยื่นคำร้องขอต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยไม่ต้องไต่สวนตาม พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 นั้น แตกต่างจากหลักเกณฑ์ของการพิจารณาคดีล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 โดยสิ้นเชิง

3.4.4 ผลของการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

หลังจากศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 19 กำหนดให้โอนความครอบครองทรัพย์สินของลูกหนี้ไปอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และมาตรา 22 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจจัดการในเรื่องกิจการทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้มีผลเท่ากับเป็นคำพิพากษา จึงสามารถอุทธรณ์ฎีกาต่อไปได้

ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มาตรา 58 วรรคท้าย นั้น กำหนดว่า หลังจากศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว ให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้

ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไป ก็แสดงว่า หลังจากศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว กระบวนการต่อไปในชั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ก็ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เช่นเดียวกับการฟ้องล้มละลายทั่วไป

DPU

บทที่ 4
วิเคราะห์การยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 เปรียบเทียบการฟ้องล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

บทนี้ เป็นการวิเคราะห์กฎหมายเกี่ยวกับบทบังคับของการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพทั้งส่วนของการปรับโครงสร้างกิจการและการปรับโครงสร้างหนี้ตาม พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 โดยพิจารณาในเรื่องของหลักการและผลของการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว โดยเฉพาะการใช้อำนาจของ บสท.ในการร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ในกรณีที่ปรับโครงสร้างกิจการ ปรับโครงสร้างหนี้ไม่สำเร็จ ซึ่งการนำมาตรการต่างๆ ที่กำหนดไว้ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มาใช้ในทางปฏิบัติแล้ว มาตรการบางอย่างที่ไม่ชัดเจนจะไม่สามารถนำมาใช้ให้บรรลุผลในทางปฏิบัติได้ ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการและการปรับโครงสร้างหนี้ของ บสท. ซึ่งจะส่งผลถึงการฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินและเศรษฐกิจของประเทศ และไม่สามารถบรรลุผลได้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 โดยมีข้อต้องพิจารณาในปัญหาดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดอำนาจศาล

ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มาตรา 7 ให้ บสท. มีวัตถุประสงค์ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน และบริษัทบริหารสินทรัพย์ ปรับโครงสร้างหนี้ และปรับโครงสร้างกิจการ โดยการรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ ทั้งนี้ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยการแก้ปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนด และสามารถดำเนินกิจการได้ต่อไป โดยอำนาจในการปรับโครงสร้างหนี้เป็นไปตามมาตรา 57 พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 และอำนาจในการปรับโครงสร้างกิจการเป็นไปตามมาตรา 59 พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้เกี่ยวข้องกับการให้อำนาจศาลในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างกิจการและการปรับโครงสร้างหนี้ กล่าวคือ นอกจากกำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาแผนปรับโครงสร้างกิจการตามคำร้องของ บสท. และให้มีคำสั่งว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยกับแผนแล้ว ยังได้กำหนดอำนาจศาลในบทบังคับ 2 กรณี

1. กรณีลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 58 วรรคท้าย

"....ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันแล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนและให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว"

2. กรณีลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือในเลิกกิจการกรณีปรับโครงสร้างกิจการกับ บสท.ไม่สำเร็จ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 72 (2)

มาตรา 72 เมื่อผู้บริหารแผนหรือผู้กำกับดูแลการบริหารแผนเห็นว่า เงื่อนไขใดๆ ที่กำหนดไว้ในการบริหารแผนมิได้เกิดขึ้นตามที่ กำหนดไว้ หรือการบริหารแผนต่อไปจะทำให้เกิดหนี้สินแก่ลูกหนี้มากขึ้น หรือมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปจนทำให้การปรับโครงสร้างกิจการไม่เกิดประโยชน์ต่อเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ให้รายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริหารโดยเร็ว

เมื่อคณะกรรมการบริหารพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับความเห็นของผู้บริหารแผนหรือผู้กำกับดูแลแผนให้ขออนุมัติต่อคณะกรรมการเพื่อยุติการปรับโครงสร้างกิจการและดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่ลูกหนี้เห็นชอบด้วย ให้ดำเนินการเลิกกิจการของลูกหนี้และขายทรัพย์สินทั้งปวง เพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่ บสท. ในกรณีนี้ เมื่อ บสท.ได้รับชำระหนี้เท่าใด ให้หนี้ที่เหลือเป็นอันพับไป และให้บุคคลซึ่งค้ำประกันหนี้ดังกล่าวเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

2. ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่เห็นชอบด้วยตาม 1 ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันล้มละลาย และให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเด็ดขาดทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน

เป็นการให้อำนาจศาลสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือในเลิกกิจการกรณีปรับโครงสร้างกิจการกับ บสท.ไม่สำเร็จ โดยไม่ต้องไต่สวน

เห็นได้ว่า การใช้อำนาจของศาลที่เกี่ยวข้องกับการปรับโครงสร้างหนี้และปรับโครงสร้างกิจการยังมีข้อจำกัดอยู่มาก แม้ว่าเจตนารมย์ของการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ประสงค์ที่จะต้องดำเนินการ

อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยการแก้ปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนด และสามารถดำเนินกิจการได้ต่อไป แต่ต้องคำนึงถึงพื้นฐานของกฎหมายอื่นๆ หรือความยุติธรรม เพราะการบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวย่อมจะต้องกระทบหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นๆ อีกจำนวนมาก การให้อำนาจศาลดังกล่าว จึงต้องเป็นไปโดยชัดเจนและครอบคลุมตลอดจนไม่ขัดกับพื้นฐานของความยุติธรรมด้วย

โดยทั่วไป หากจะต้องการให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้ได้ ก็ต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลมี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้ ตามกระบวนการวิธีพิจารณาของศาลตามที่กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งลูกหนี้หรือผู้ที่ถูกฟ้องคดีจะได้ยื่นคำให้การต่อสู้คดีได้เต็มที่ หรือเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนมิได้เป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว และยังมีทรัพย์ที่สามารถจะชำระหนี้ได้ การที่มีกฎหมายกำหนดให้ฟ้องดังกล่าวไว้ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหนี้ใช้อำนาจในการบังคับต่อรองที่ปกติเจ้าหนี้ย่อมมีอำนาจในการต่อรองสูงกว่าลูกหนี้อยู่แล้ว เข้ามาทำการบีบบังคับลูกหนี้ให้ลูกหนี้กระทำตามทั้งที่อาจไม่เห็นด้วยซึ่งไม่เป็นธรรมแก่ลูกหนี้ ลักษณะให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้จากเหตุดังกล่าวกฎหมายล้มละลาย จึงเข้ามาควบคุมการดำเนินคดีล้มละลาย โดยมีข้อกำหนดของเหตุล้มละลายไว้ เจ้าหนี้จะกระทำได้ต้องใช้กระบวนการทางการศาลในการขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เท่านั้น ดังนั้นเมื่อกระบวนการดำเนินคดีล้มละลาย ต้องผ่านกระบวนการทางการศาลแล้ว การที่ศาลพิพากษาจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้ เจ้าหนี้จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนเป็น ลูกหนี้เป็นหนี้ตนจริงตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและมีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มีทรัพย์อื่นใดที่จะชำระหนี้ได้ อันถือว่าเป็นการพิจารณาความถูกต้องความเป็นธรรมในการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ในการนี้จึงมักจะไม่ค่อยประสบปัญหาในเรื่องข้อโต้แย้งการดำเนินการดำเนินคดีเท่าไร ซึ่งต่างกับการดำเนินคดีล้มละลายโดยการขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยที่กฎหมายให้อำนาจดำเนินการยื่นคำร้องขอพิทักษ์ทรัพย์ต่อศาลโดยกำหนดให้ศาลไม่ต้องไต่สวน ไม่มีการพิสูจน์ถึงการมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ อันเป็นหลักเกณฑ์สำคัญของการดำเนินคดีล้มละลาย การยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ บสท. จึงเป็นหลักเกณฑ์ที่แตกต่างจากบทบัญญัติกฎหมายล้มละลายทั่วไป และแตกต่างจากการบริหารสินทรัพย์ของต่างประเทศ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

ซึ่งในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงปัญหาอำนาจศาลที่เกี่ยวข้องกับการยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน กรณีลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ จากการศึกษาพบว่า บสท. ไม่เคยดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการตามมาตรา 59 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย กรณีจึงไม่มีปัญหาตามมาตรา 72 (2)

4.2 ปัญหาในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกันโดยไม่ต้องไต่สวน

ตามมาตรา 58 วรรคท้าย "....ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท.สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนและให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว"

การบังคับลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. โดยการยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มาตรา 58 วรรคท้าย พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้กำหนดถึงผลของวิธีการปรับโครงสร้างหนี้ ไว้ในมาตรา 58 โดยได้แบ่งผลของการปรับโครงสร้างหนี้ไว้เป็น 4 ส่วน คือ

1. กรณีที่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้
2. การหลุดพ้นจากหนี้ของผู้ค้ำประกัน
3. การหลุดพ้นจากหนี้ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน
4. กรณีที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท.ในการปรับโครงสร้างหนี้

ผลของการปรับโครงสร้างหนี้ทั้ง 4 ส่วนดังกล่าว ตามข้อ 4. นั้น เป็นวิธีการที่มีปัญหาในข้อกฎหมายและในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก สาเหตุอาจเนื่องมาจาก ผลของบทบังคับดังกล่าว ตามมาตรา 58 วรรคท้าย เป็นเรื่องการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท.ในการปรับโครงสร้างหนี้ โดยไม่ต้องไต่สวนคำร้อง ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าว เสมือนเป็นการกำหนดหรือบังคับให้ศาลสั่ง จึงอาจจะเป็นวิธีการที่ดำเนินการแตกต่างจากวิธีการเดิม ๆ ตามปกติของศาล ที่ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 หรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาล้มละลาย พ.ศ. 2542 รวมทั้ง บทบัญญัติในมาตรา 58 วรรคท้ายแห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ก็มีเหตุแห่งการยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ไม่ชัดเจน ซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่จะต้องพิจารณาต่อไป

4.3 ผลของการปรับโครงสร้างหนี้ ตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัท บริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

4.3.1 กรณีที่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้

พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้กำหนดถึงกรณีที่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ว่า ถ้าหากลูกหนี้ ผู้บริหารของ

ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ได้ให้ความร่วมมือ กับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ และได้มีการชำระหนี้ตามที่ได้ปรับโครงสร้างหนี้แล้วทั้งหมด ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้นั้น ซึ่งการปรับโครงสร้างหนี้นั้น ตาม มาตรา 57 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้ให้อำนาจ บสท.ในการลดเงินต้น อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลา หรือผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้อย่างอื่นให้แก่ลูกหนี้ ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจไว้เบ็ดเสร็จ ในกรณีที่เห็นสมควร เพื่อความเป็นธรรมอย่างทัดเทียมกันและรวดเร็ว จะผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้ดังกล่าว เป็นการทั่วไปให้แก่ลูกหนี้ทั้งหมดหรือบางประเภทก็ได้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีที่จะช่วยให้ลูกหนี้ให้สามารถชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนด เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของ บสท. ที่ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

4.3.2 การหลุดพ้นจากหนี้ของผู้ค้ำประกัน

ในมาตรา 58 วรรคสอง ได้กำหนดให้อำนาจ บสท.ในการกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการปรับโครงสร้างหนี้ โดยลูกหนี้ที่ได้รับผลจากการปรับโครงสร้างหนี้ ให้ชำระหนี้ไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว และในขณะใดขณะหนึ่ง ถ้าลูกหนี้ได้ให้หลักประกันอื่นตามสมควรแล้ว ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ที่ค้างชำระอยู่นั้น การผ่อนชำระหนี้ดังกล่าว บสท. อาจโอนให้บุคคลอื่นรับชำระหนี้ต่อไปได้

4.3.3 การหลุดพ้นจากหนี้ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน

มาตรา 58 วรรคสาม ได้กำหนดต่อไปว่า หากกรณีมีการชำระหนี้แต่เพียงบางส่วน และลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่จะนำมาชำระหนี้ได้อีก ซึ่งกรณีนี้ การที่จะแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่จะนำมาชำระหนี้อีก ต้องอาศัยความสุจริตของลูกหนี้ในการที่จะต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์ที่ตนเองมีอยู่ทั้งหมด เพื่อ บสท. จะได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข ในการปรับโครงสร้างหนี้ให้ และถ้าหากผู้ค้ำประกันได้ยอมตนชำระหนี้ส่วนที่เหลือไม่น้อยกว่าสองในสามหรือในจำนวนที่น้อยกว่านั้น ตามที่คณะกรรมการกำหนด ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้นั้น

4.3.4 ปัญหาการขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชกำหนดบรรษัทสินทรัพย์ไทย มาตรา 58 วรรคท้าย

ถึงแม้ว่าพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยจะได้กำหนดอำนาจในการดำเนินการกับลูกหนี้และผู้ค้ำประกันกรณีไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ โดยการให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไว้เป็นพิเศษ โดยได้กำหนดถึงวิธีการและหลักเกณฑ์ไว้ก็ตาม แต่การดำเนินการนั้นอาจเป็นการดำเนินการใน

ลักษณะการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จตามที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นการดำเนินการนั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาที่น่าพิจารณา ดังนี้

4.4 ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้

จากการศึกษาปัญหาตาม ม. 58 ในเรื่องการให้ความร่วมมือกับ บสท.ในการปรับโครงสร้างหนี้ เห็นว่ามีข้อต้องพิจารณาหลายประการ คือ

1. การที่ลูกหนี้ได้เข้ามาเจรจาหนี้ หรือยื่นเสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้ กับ บสท. แล้วแต่ตกลงกันไม่ได้ หรือ บสท. ไม่รับแผนปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้และ/หรือผู้ค้ำประกัน เนื่องจากเงื่อนไขหรือแผนปรับโครงสร้างหนี้ที่เสนอไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. กรณีเช่นนี้จะถือว่าลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว หรือไม่

2. ข้อเท็จจริงที่จะแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้นั้น การมีหนังสือ แจ้งถึงลูกหนี้และผู้ค้ำประกันแล้วลูกหนี้ผู้ค้ำประกัน เพิกเฉย ย่อมเป็นข้อเท็จจริงที่ชัดเจนและแสดงให้เห็นว่า ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ไม่ให้ความร่วมมือ ในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. แล้ว แต่ข้อความในหนังสือแจ้งนั้น จะต้องระบุวัตถุประสงค์และมีกำหนดนัดว่าให้มาปรับโครงสร้างหนี้ เสียก่อน หรือไม่ กรณีทวงถามให้ชำระหนี้ ศาลจะถือว่าเป็นหนังสือแจ้งให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่

3. หากมีข้อเท็จจริงว่าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันได้พยายามให้ความร่วมมือกับ บสท.โดยนำส่งเอกสารตามที่ บสท. ร้องขอ แก่ บสท. เท่าที่จะสามารถทำให้ได้และยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับ บสท. แต่มีข้อขัดข้องที่ไม่สามารถให้เอกสารทั้งหมดได้ ซึ่งลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเห็นว่าหนี้ของลูกหนี้จึงอยู่ในวิสัยที่ยังสามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ ข้อเท็จจริงอาจรับฟังได้ว่า ลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่งเท่าที่ลูกหนี้อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ หากรับฟังได้ดังกล่าว ศาลอาจสั่งยกคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้

4. ในการดำเนินงานของ บสท. นอกจากต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า บสท. ได้สั่งให้ลูกหนี้ผู้ค้ำประกันทำการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว บสท. จะต้องเสนอหลักเกณฑ์ หรือเงื่อนไข หรือวิธีปรับโครงสร้างหนี้ให้กับลูกหนี้ผู้ค้ำประกัน ได้พิจารณา ซึ่งเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 แค่ไหนหรือไม่ หรือต้องรอข้อเสนอขอชำระหนี้จากลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันเพียงอย่างเดียว และกรณีผู้ค้ำประกัน ซึ่งมีวงเงินค้ำประกัน บสท. ควรกำหนดจำนวนเงินที่ต้องรับผิดให้สอดคล้องกับฐานะทางการเงินหรือศักยภาพของหรือไม่

5. เนื่องจากลูกหนี้ได้โอนทรัพย์ระหว่างจำนองให้กับลูกหนี้ชั้นต้น เพื่อให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท.แล้ว จึงถือว่าลูกหนี้ให้ความร่วมมือบางส่วนแล้ว

6. การที่ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ได้ทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ กับ บสท. แล้ว แต่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งการที่ลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้นั้นถือได้ว่า ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ร้องในการปรับโครงสร้างหนี้แล้วหรือไม่

7. กรณีที่ลูกหนี้ได้เข้ามาเจรจาหนี้และเสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้กับผู้ร้องแล้ว แต่ไม่สามารถตกลงกันได้ในจำนวนหนี้ที่ต้องชำระ ถือว่าลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับผู้ร้องในการปรับโครงสร้างหนี้แล้วหรือไม่ เช่น กรณีมีหนี้ค้างชำระ 10 ล้านบาท ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันขอเสนอชำระหนี้เพียง 1 ล้านบาท เช่นนี้ เป็นการให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่

8. หนี้ขาดอายุความ หนี้ที่รับโอนมาอาจจะเป็นหนี้เก่า อาจขาดอายุความไปแล้ว เช่นนี้ศาลจะสั่งพิทักษ์ทรัพย์โดยถือเหตุไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ได้หรือไม่

ในการพิจารณาคดีของศาล ย่อมต้องใช้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นพิจารณาว่า มีเหตุให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 หรือไม่ ประเด็นดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นประเด็นสำคัญในการพิจารณาคำร้องมาตรา 58 การมีข้อกฎหมายที่ไม่ชัดเจนเช่นนี้ ย่อมส่งผลถึงการปรับโครงสร้างหนี้ การแก้ไขสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง บสท. เพื่อแก้ไขเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ

4.5 ปัญหาเกี่ยวกับฐานะของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันที่อยู่ในฐานะที่สามารถดำเนินการได้

1. ในการติดต่อให้ปรับโครงสร้างหนี้ คือ บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยต้อง กำหนดและแจ้งจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้ต้องชำระ เมื่อบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยแจ้งมาแล้วลูกหนี้มีข้อโต้แย้งหรือไม่เห็นชอบด้วยกับจำนวนหนี้นั้น และคัดค้านได้หรือไม่ และการคัดค้านกรณีนี้จะถือเป็นเหตุไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่ เนื่องจาก ในลักษณะนี้ กฎหมายไม่มีการบัญญัติในประเด็นนี้ไว้

2. หากมีข้อเท็จจริงว่าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันได้พยายามให้ความร่วมมือกับ บสท.โดยนำส่งเอกสารตามที่ บสท. ร้องขอ แก่ บสท. เท่าที่จะสามารถทำให้ได้และยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับ บสท. แต่มีข้อขัดข้องที่ไม่สามารถให้เอกสารทั้งหมดได้ ซึ่งลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเห็นว่าหนี้ของลูกหนี้จึงอยู่ในวิสัยที่ยังสามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ ข้อเท็จจริงอาจรับฟังได้ว่า ลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่งเท่าที่ลูกหนี้อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ หากรับฟังได้ดังกล่าว ศาลอาจสั่งยกคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้

3. นอกจากนี้แล้ว ตามมาตรา 58 วรรคท้ายนี้ ไม่ได้กำหนดเรื่องจำนวนหนี้ที่ให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไว้เช่นพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ไว้ ดังนั้น ในการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หากข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. แต่กรณีลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่เป็นบุคคลธรรมดา

มีภาระหนี้ไม่ถึง 1 ล้านบาทและกรณี ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่เป็นนิติบุคคลมีภาระหนี้ไม่ถึง 2 ล้านบาท ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้หรือไม่ เพราะว่าตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ไม่ได้กำหนดจำนวนภาระหนี้ที่เจ้าหนี้สามารถฟ้องให้ล้มละลายได้เหมือนกรณีฟ้องล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

4.6 ปัญหาเกี่ยวกับยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน

เนื่องจากหลังรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมาจากเจ้าหนี้เดิมแล้ว บสท. จะต้องติดต่อให้ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง ได้ทำการปรับโครงสร้างหนี้ หรือปรับโครงสร้างกิจการ โดยลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง จะต้องแสดงรายการทรัพย์สินหลักประกัน และทรัพย์สินอื่นๆ ที่ไม่ใช้หลักประกัน ให้แก่ บสท. เพื่อที่ บสท. จะได้กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการปรับโครงสร้างหนี้ ให้ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง ได้ทำการปรับโครงสร้างหนี้ ปรับโครงสร้างกิจการกันต่อไป แต่การที่ลูกหนี้จะต้องแสดงรายการทรัพย์สินหลักประกัน และทรัพย์สินอื่นๆ ที่ไม่ใช้หลักประกัน ให้แก่ บสท. หรือแสดงว่าไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่จะนำมาชำระหนี้ได้อีก ซึ่งกรณีนี้การที่จะแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่จะนำมาชำระหนี้อีก ต้องอาศัยความสุจริตของลูกหนี้ในการที่จะต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์ที่ตนเองมีอยู่ทั้งหมด หากลูกหนี้ไม่สุจริต ทำการปิดบังซ่อนเร้น หรือยักย้ายถ่ายเททรัพย์ที่มีอยู่ ไม่ว่าจะได้แสดงรายการให้ บสท. ทราบไว้หรือไม่ก็ตาม อันทำให้บสท. ต้องมีหน้าที่ตรวจตราดูแล หรือทำการสืบทรัพย์อยู่ตลอดเวลาของการบริหารหนี้ ซึ่งเป็นประเด็นที่พิสูจน์ได้ยาก บสท. ต้องจริงใจและควบคุมเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายและเป็นที่ยอมรับของลูกหนี้และผู้เป็นเจ้าของทรัพย์ได้โดยไม่มีข้อโต้แย้ง

4.7 ปัญหาจำนวนหนี้ที่อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้

การที่มาตรา 58 วรรคท้าย ไม่ได้กำหนดเรื่องจำนวนหนี้ที่ให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไว้เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และเมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 88 ผู้ชำระบัญชีของนิติบุคคลนั้นๆ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้สั่งให้นิติบุคคลนั้นล้มละลายได้ ถ้าปรากฏว่าเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้ว สินทรัพย์ก็ยังไม่พอกับหนี้สิน โดยสินทรัพย์ยังไม่พอกับหนี้สิน โดยกฎหมายไม่ได้กำหนดจำนวนไว้ ดังเช่นมาตรา 9 หรือมาตรา 10 แสดงว่า แม้สินทรัพย์ไม่พอกับหนี้สินเพียงจำนวนเล็กน้อย ผู้ชำระบัญชีก็ต้องร้องขอให้นิติบุคคลนั้นล้มละลายได้ ซึ่งคำพิพากษาฎีกาที่ 1172/2521 การที่ผู้ชำระบัญชีร้องขอให้ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลล้มละลาย ตามมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ นั้นไม่จำกัดว่าห้างหุ้นส่วนที่ล้มละลายมีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้มากน้อยเท่าใด การที่ห้างหุ้นส่วนมี

หนี้สินแม้จะไม่ถึง 30,000 บาท (เป็นจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา 9(2) ในขณะนั้น) ก็ถือว่าห้างนั้นมีหนี้สินล้นพ้นตัว

ดังนั้น ในการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หากข้อเท็จจริงสรุปได้ว่าลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. แต่กรณีลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่เป็นบุคคลธรรมดา มีภาระหนี้ไม่ถึง 1 ล้านบาทและกรณี ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่เป็นนิติบุคคลมีภาระหนี้ไม่ถึง 2 ล้านบาท ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้หรือไม่ เพราะว่าตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยพ.ศ. 2544 ไม่ได้กำหนดจำนวนภาระหนี้ที่เจ้าหนี้สามารถ ฟ้องให้ล้มละลายได้เหมือนกรณีฟ้องล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ตามมาตรา 58 วรรคท้าย แต่หากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันเด็ดขาดไม่จำกัดว่าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันมีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้มากน้อยเท่าใด เช่นกรณีผู้ชำระบัญชีร้องขอต่อศาลแล้ว ผลเสียก็จะเกิดกับลูกหนี้และผู้ค้ำประกันทันที เพราะไม่ว่าจะมีหนี้ค้างชำระอยู่เท่าใด บสท. ก็สามารถร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้ การกำหนดภาระหนี้เพื่อเป็นเกณฑ์ไว้ชัดเจน จะทำให้เป็นธรรมแก่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ตลอดจนทำให้การร้องขอพิทักษ์ทรัพย์ต่อศาลเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4.8 ปัญหาการดำเนินกระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย

นอกจากนี้แล้ว ยังมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาอีกกรณี กล่าวคือ การดำเนินกระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กำหนดกระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตายไว้ชัดเจนตามมาตรา 82 ถึง มาตรา 87 โดยกำหนดให้เจ้าหนี้อาจฟ้องขอให้จัดการทรัพย์มรดกของลูกหนี้ได้ตามพระราชบัญญัติฯ ได้ ภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย แต่ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มิได้กำหนดทางแก้ในกรณีนี้ไว้ทำให้มีปัญหาในการดำเนินการ หลังจากพบว่า ในขณะที่ลูกหนี้ยังมีชีวิตอยู่ บสท. อาจยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ได้ก็ตาม ดังนั้น การดำเนินการในส่วนนี้ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ จึงเป็นปัญหา

4.9 ปัญหาการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด โดยไม่ต้องไต่สวน

ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มาตรา 58 วรรคท้ายบัญญัติว่า “.. ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่บสท. สั่ง โดยตนอยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท .ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือ

ผู้ค้ำประกันแล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนและให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว ”

ตามบทบัญญัติดังกล่าว หาก บสท.ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และหรือผู้ค้ำประกัน โดยอ้างเหตุผลว่า ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่งหรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สิน เมื่อศาลได้รับคำร้องขอดังกล่าวของ บสท. แล้ว การดำเนินกระบวนพิจารณาของศาลจะเป็นอย่างไร กล่าวคือ ศาลจะต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันทันทีเลย โดยไม่ต้องไต่สวนหรือศาลยังคงมีอำนาจที่จะไต่สวนคำร้องของ บสท. อยู่

ตามมาตรา 58 วรรคท้าย แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 เป็นการให้อำนาจศาลสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. โดยไม่ต้องไต่สวน

การดำเนินคดีตามมาตรา 58 พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 ในศาลชั้นต้น (ศาลล้มละลายกลาง) ศาลจะต้องพิจารณาถึงการไม่ให้ความร่วมมือของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ในการปรับโครงสร้างหนี้ ตามที่ บสท.สั่ง นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึง ความสามารถของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันในการที่ดำเนินการดังกล่าว ได้หรือมีพฤติการณ์ ยักย้ายถ่ายเทปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์หรือไม่ หากลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันมีพฤติการณ์ตามที่กล่าวมาแล้ว ศาลจึงจะมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดต่อไป ซึ่งเป็น ประเด็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงที่แตกต่าง จากเหตุแห่งการพิทักษ์ทรัพย์ตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งตาม มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 กำหนดให้ลูกหนี้ต้องเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และกำหนดจำนวนหนี้ไว้ บุคคลธรรมดาไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท กรณีนิติบุคคลไม่น้อยกว่าสองล้านบาท โดยเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอน ซึ่งมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายว่า

“เจ้าหนี้จะฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา เป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคน เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า และ

(3) หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม”

จึงถือได้ว่า การยื่นคำร้องขอต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยไม่ต้องไต่สวนตาม พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 นั้น ขัดกับหลักการใน

การพิจารณาคดีล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยหลักเกณฑ์สำคัญในการมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของ บสท. แตกต่างจากหลักเกณฑ์ของการพิจารณาคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยสิ้นเชิง กล่าวคือในการพิจารณาคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 นั้น ศาลต้องพิจารณาให้ได้ความจริงว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับบุคคลธรรมดาและไม่น้อยกว่าสองล้านบาทสำหรับนิติบุคคล และหนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน ถ้าได้ความจริงครบถ้วน ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ถ้าเจ้าหนี้ไม่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ดังกล่าว ศาลก็จะสั่งยกฟ้องต่อไป

ดังนั้น จึงได้เกิดปัญหาหรือข้อโต้เถียง ตลอดจนวิธีปฏิบัติต่างๆ กล่าวคือ ในการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ศาลจะพิจารณาจากลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันว่าให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้กับบสท. หรือไม่ ส่วนการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ศาลจะพิจารณาจากการมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ ดังนั้น การที่ศาลจะสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 จึงทำให้การที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ มีได้ 2 วิธี เป็นการเพิ่มวิธีดำเนินกระบวนการล้มละลาย ทำให้มีการดำเนินคดีล้มละลายได้ 2 มาตรฐาน มีทั้งการทำเป็นคำฟ้องเพื่อยื่นฟ้องคดีล้มละลาย และทำเป็นคำร้อง เพื่อยื่นให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

ซึ่งในการฟ้องคดีล้มละลายทั่วๆ ไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 นั้น ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย มาตรา 14 ได้กำหนดว่า กระบวนพิจารณาในศาลล้มละลาย ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและข้อกำหนดตามมาตรา 19 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการฟ้องคดีล้มละลายทั่วๆ ไปนั้น ศาลจะนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในเรื่องการส่งหมายเรียกและสำเนามาใช้ เพื่อส่งสำเนาคำฟ้องให้แก่คู่ความและกำหนดวันนัดไต่สวน ทั้งนี้ เพื่อให้โอกาสคู่ความที่จะต้องได้รับรู้และสามารถต่อสู้คดี โดยการยื่นคำให้การ ต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ แต่ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 58 กำหนดให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องไต่สวน จึงเป็นการบังคับให้ศาลต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดโดยทันที เป็นการลดอำนาจศาลในการพิจารณาและลดการใช้ดุลยพินิจของศาล

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า เมื่อ บสท. ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ตาม มาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ศาลจะมีคำสั่งได้ 3 ประการ

1. เมื่อศาลพิจารณาคำร้อง ม.58 แล้ว ศาลอาจจะสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในทันทีโดยไม่ต้องไต่สวน ซึ่งกรณีนี้ ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ไม่สามารถทราบถึงการยื่นคำร้องดังกล่าว และไม่มีโอกาสยื่นคำให้การต่อสู้คดีได้

2. เมื่อศาลพิจารณาคำร้อง ม.58 แล้ว ศาลอาจจะสั่งให้ส่งหมายเรียกและสำเนาคำร้อง ม.58 ให้แก่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน หรือให้แก่คู่ความ โดยกำหนดวันนัดไต่สวนคำร้องไว้ หากถึงวันนัด ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ไม่มาศาลตามกำหนดนัด ศาลอาจจะสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในทันทีโดยไม่ต้องไต่สวนได้ กรณี เป็นการให้โอกาสลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ในการต่อสู้คดี ได้

3. เมื่อศาลพิจารณาคำร้อง ม.58 แล้ว ศาลจะสั่งรับคำร้องและให้ส่งหมายเรียกและสำเนาคำร้อง ม. 58 ให้แก่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน หรือให้แก่คู่ความ โดยกำหนดวันนัดไต่สวนคำร้องไว้ และให้ดำเนินกระบวนพิจารณาคดีไปตามปกติ ซึ่งกรณีนี้เป็นการให้โอกาสลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันในการต่อสู้คดีได้เต็มที่

แต่อย่างไรก็ตาม การให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกันตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ไม่ต้องไต่สวน อันเป็นการลดดุลยพินิจของศาล นั้น หากศาลเห็นว่า เพื่อความสุจริตและความยุติธรรมแล้ว ศาลอาจจะถือว่า การดำเนินการสั่งโดยไม่ส่งสำเนาคำร้องให้แก่คู่ความ เพื่อให้โอกาสลูกหนี้และผู้ค้ำประกันได้คัดค้านเสียก่อน เป็นการไม่ชอบและสั่งให้นัดไต่สวนคำร้องและส่งสำเนาคำร้องให้ลูกหนี้คัดค้านภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดและทำการไต่สวนคำร้องต่อไป ซึ่งได้ปรากฏตามคำพิพากษาฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 112/2550

บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ผู้ร้อง

ระหว่าง

บริษัท แฮนลิ่งเวย์ เซอร์วิส จำกัด ลูกหนี้

เรื่องล้มละลาย

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2544 ผู้ร้องได้รับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้เดิมมีต่อลูกหนี้ ต่อมาเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2545 ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ 9760/2545 ให้ลูกหนี้กับพวกอีก 7 คน

ร่วมกันชำระหนี้แก่ผู้ร้องเป็นต้นเงิน 13,167,691.14 บาท พร้อมดอกเบี้ยตามสัญญาเงินกู้สินเชื่อหมุนเวียนและตั๋วสัญญาใช้เงิน แต่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาให้ผู้ร้อง คิดถึงวันยื่นคำร้องลูกหนี้เป็นหนี้ผู้ร้องเป็นเงินทั้งสิ้น 31,264,871.16 บาท ผู้ร้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ลูกหนี้มาเสนอแนวทางในการปรับโครงสร้างหนี้กับผู้ร้อง รวม 2 ครั้งแล้ว แต่ลูกหนี้เพิกเฉย ไม่ติดต่อผู้ร้อง พฤติการณ์ดังกล่าวถือได้ว่า ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ร้องในการปรับโครงสร้างหนี้ โดยที่ลูกหนี้อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ 2544 มาตรา 58 วรรคสี่ ขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดและพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย

ศาลล้มละลายกลางตรวจพิจารณาคำร้องแล้ มีคำสั่งงดการไต่สวนและมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตาม พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มาตรา 58 วรรคสี่ กับให้ลูกหนี้ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนผู้ร้อง โดยหักจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เฉพาะค่าทนายความให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดตามที่เห็นสมควร

ลูกหนี้อุทธรณ์ต่อศาลฎีกา

ศาลฎีกาแผนกคดีล้มละลายตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่ลูกหนี้ไม่อุทธรณ์โต้แย้งฟังได้ว่า ผู้ร้องได้รับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมาจากธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีหนี้สินและสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของลูกหนี้อยู่ด้วย ผู้ร้องได้เข้าสวมสิทธิเป็นโจทก์แทนธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ในคดีหมายเลขแดงที่ 9760/2545 ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และในคดีดังกล่าว ศาลมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2545 ให้ลูกหนี้กับพวกอีก 7 คน ซึ่งเป็นจำเลยในคดีนั้น ร่วมกันชำระหนี้แก่ผู้ร้องเป็นต้นเงิน 13,167,691.14 บาท พร้อมดอกเบี้ยตามสัญญาเงินกู้สินเชื่อหมุนเวียนและตั๋วสัญญาใช้เงิน แต่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ตามคำพิพากษาดังกล่าว คิดถึงวันยื่นคำร้องลูกหนี้เป็นหนี้ผู้ร้องทั้งสิ้น 31,264,871.16 บาท ผู้ร้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ลูกหนี้มาเสนอแนวทางในการปรับโครงสร้างหนี้กับผู้ร้องรวม 2 ครั้ง ส่งให้ลูกหนี้ทางไปรษณีย์ตอบรับตามสำเนาหนังสือบอกกล่าวฉบับลงวันที่ 31 มกราคม 2546 และฉบับลงวันที่ 18 มีนาคม 2546 ผู้ร้องยังมีหนังสือฉบับลงวันที่ 20 สิงหาคม 2547 บอกกล่าวให้ลูกหนี้ชำระหนี้ทั้งหมดแก่ผู้ร้องให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด 1 เดือน โดยส่งให้ลูกหนี้ทางไปรษณีย์ตอบรับและได้ประกาศทางหนังสือพิมพ์รายวันสื่อโฆษณาฉบับลงวันที่ 16 กันยายน 2547 แจ้งให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ผู้ร้องยื่นคำร้องคดีนี้วันที่ 10 มิถุนายน 2548 ศาลล้มละลายกลางตรวจพิจารณาคำร้องของผู้ร้องในวันที่ 16 มิถุนายน 2548 แล้วมีคำสั่งงดการไต่สวนและมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดในวันเดียวกัน โดยไม่ปรากฏว่า ได้มีการส่งสำเนาคำร้องฉบับดังกล่าวให้ลูกหนี้แต่อย่างใด ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของลูกหนี้มีว่า การที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งงดการไต่สวนและมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดทันที โดยยังมิได้ส่งสำเนาคำร้องและให้โอกาสลูกหนี้คัดค้านก่อนเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่าตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.

2544 มาตรา 58 วรรคสี่ บัญญัติว่า "ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ ตามที่ บสท.สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนและให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว" นั้น แม้กฎหมายดังกล่าวบัญญัติไว้โดยเฉพาะเป็นพิเศษให้บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) ผู้ร้องมีสิทธิดำเนินกระบวนพิจารณากับลูกหนี้สินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินที่ผู้ร้องรับโอนมา โดยยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้สั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดได้นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ทั่วไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แต่คำร้องของผู้ร้องย่อมมีผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของลูกหนี้โดยตรง จึงสมควรสำเนาคำร้องของผู้ร้องให้ลูกหนี้ทราบก่อนด้วย และบทกฎหมายดังกล่าวมิได้บังคับให้ศาลต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยทันทีแต่อย่างใด ทั้งปรากฏตามสำเนาหนังสือและสำเนาใบตอบรับ เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข 5, 8 และ 9 แล้วว่า ก่อนยื่นคำร้องคดีนี้ ผู้ร้องได้ส่งหนังสือบอกกล่าวฉบับลงวันที่ 31 มกราคม 2546 และวันที่ 18 มีนาคม 2546 ไปยังภูมิลำเนาของลูกหนี้จำนวน 2 ครั้ง เพื่อให้ลูกหนี้มาเสนอแนวทางในการปรับโครงสร้างหนี้กับผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ตามใบตอบรับไปรษณีย์เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข 9 ระบุเพียงว่า พนักงานรักษาความปลอดภัยของอาคารเป็นผู้รับแทน ส่วนสำนักงานที่ทำการตามหนังสือรับรองของบริษัทของลูกหนี้ตั้งอยู่เฉพาะบนชั้นที่ 6 กรณีจึงยังไม่อาจนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาฟังยุติเพื่อให้ได้ความแน่ชัดตามคำร้องและเอกสารท้ายคำร้องแล้วว่า ลูกหนี้ได้รับหนังสือหารือเรื่องการปรับโครงสร้างหนี้ของผู้ร้องแล้ว เพิกเฉยไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ร้องในการปรับโครงสร้างหนี้โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ ดังนั้น การที่ศาลล้มละลายกลางตรวจพิจารณาคำร้องของผู้ร้องแล้ว มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดทันที โดยมิได้กำหนดนัดไต่สวนคำร้องและดำเนินการส่งสำเนาคำร้องเพื่อให้โอกาสลูกหนี้ได้คัดค้านก่อนนั้น จึงไม่ชอบด้วยพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ 2544 มาตรา 58 วรรคสี่ อุทธรณ์ของลูกหนี้ฟังขึ้น กรณีไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหาข้ออื่นอีกต่อไป

พิพากษายกคำสั่งศาลล้มละลายกลา ให้ศาลล้มละลายกลางนัดไต่สวนคำร้องและส่งสำเนาคำร้องให้ลูกหนี้คัดค้านภายในระยะเวลาที่ศาลล้มละลายกลางกำหนด และทำการไต่สวนคำร้องต่อไปจนสิ้นกระแสความแล้วมีคำสั่งใหม่ตามรูปคดี ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นนี้ให้เป็นพับ

จากการศึกษาพบว่า เมื่อมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันการยื่นคำร้องตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ศาลจึงต้องทำการไต่สวนทุกคดี จึงทำให้มาตรา 58 วรรคท้าย ที่กำหนดให้ศาลไม่ต้องเนินการไต่สวนในทางปฏิบัติ

จึงใช้บังคับไม่ได้ ทำให้การดำเนินคดีตามมาตรา 58 มิได้มีความสะดวกและรวดเร็ว กว่าการดำเนินคดีล้มละลายธรรมดาแต่อย่างใด

ถึงแม้ตามพระราชกำหนดดังกล่าวจะบัญญัติในลักษณะเป็นการบังคับให้ศาลต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันได้โดยไม่ต้องทำการไต่สวน แต่ศาลเป็นอำนาจตุลาการที่อิสระจากการใช้ดุลยพินิจ เพื่อความเป็นธรรม ศาลจึงอาจเห็นว่า ไม่เป็นการตัดอำนาจของศาลที่จะไต่สวนก่อนจะมีคำสั่งในคำร้องขอของ บสท. ด้วยเหตุผล [77] ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ประเด็นหรือปัญหาที่ว่าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันแล้วแต่กรณี ไม่ให้ความร่วมมือกับบสท. หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินจริงหรือไม่ เป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องมีการพิสูจน์กันด้วยพยานหลักฐานว่า ข้อเท็จจริงเป็นดังที่บสท. กล่าวอ้างหรือไม่ การที่บสท. กล่าวอ้างข้อเท็จจริงมาในคำร้องแล้วให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเลย โดยไม่ให้มีการตรวจสอบหรือไต่สวนหาข้อเท็จจริงเสียก่อนนั้น จะทำให้ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ไม่ได้รับความยุติธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ กล่าวคือ ข้ออ้างของ บสท.ที่กล่าวไว้ในคำร้องอาจจะไม่เป็นจริงก็ได้ เช่น บสท.เคยเสนอเงื่อนไขให้ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันชำระหนี้เกินกว่าความสามารถของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้กันได้ เป็นต้น ศาลซึ่งจะต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดก็ควรจะต้องมีการตรวจสอบว่าข้อเท็จจริงเป็นดังที่ บสท. กล่าวอ้างจริงหรือไม่เสียก่อน หากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันเลยทันทีเมื่อได้รับคำร้องขอโดยไม่ต้องทำการไต่สวนก็เท่ากับให้ศาลเป็นตรายางคอยประทับหรือรับรองการกระทำของ บสท. เท่านั้น

ประการที่สอง การเสนอคดีล้มละลายต่อศาลตามกฎหมายนั้น อาจจะเริ่มต้นคดีโดยทำเป็นฟ้องหรือเป็นคดีมีข้อพิพาท หรืออาจจะเริ่มต้นคดี โดยทำเป็นคำร้องขอหรือเป็นคดีไม่มีข้อพิพาทก็ได้ เช่น กรณีที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่า เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่ตาม มาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งเมื่อมีการยื่นคำร้องขอเข้ามาและศาลได้รับไว้แล้ว ศาลจะนัดไต่สวนและส่งสำเนาคำร้องขอให้บุคคลที่ถูกอ้างว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดได้มีโอกาสโต้แย้งคัดค้านแล้ว ศาลก็จะไต่สวน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงครบถ้วนว่าเป็นไปตามที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กล่าวอ้างหรือไม่ ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายได้

---

[77] อดุลย์ ญาณกิตติ์กูร ผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง. (2550) **จุลสารของศาลล้มละลายกลาง**

นอกจากนี้ในคดีแพ่งทั่วไป ที่เสนอคดีต่อศาลแบบคดีไม่มีข้อพิพาท เมื่อผู้ร้องขอยื่นคำร้องต่อศาลแล้ว ศาลก็จะประกาศนัดไต่สวน หากมีผู้เกี่ยวข้องก็จะส่งหมายแจ้งวันนัดไต่สวนให้ทราบด้วย เช่น คำร้องขอให้ศาลสั่งแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินมีโฉนดโดยอ้างว่าตนได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ คำร้องขอให้เลิกบริษัท คำร้องขอให้ถอนถอนผู้จัดการมรดก เป็นต้น

การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 58 วรรคท้ายแห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ ก็เป็นการเริ่มต้นคดีแบบคดีไม่มีข้อพิพาทเช่นกัน และเป็นการร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน อันเป็นการดำเนินกระบวนพิจารณาที่กระทบต่อความสามารถในการใช้สิทธิในการทำนิติกรรมต่างๆ ตามกฎหมายของบุคคลและเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว บุคคลดังกล่าวจะไม่สามารถทำนิติกรรมใดๆ ที่เป็นการผูกพันทรัพย์สินได้เป็นชั่วระยะเวลาหนึ่ง คือกลายเป็นคนไม่มีความสามารถยิ่งกว่าทารกอีก กอรปกับคำพิพากษาของศาลที่ให้บุคคลใดเป็นบุคคลล้มละลายนั้นไม่ได้มีผลผูกพันเฉพาะแต่คู่ความ แต่มีผลผูกพันบุคคลภายนอกด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 145 วรรคสอง (2) ดังนั้น การที่ศาลจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องขอที่ยื่นตามมาตรา 58 วรรคท้ายแห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ ศาลจะต้องทำการไต่สวนก่อนและเปิดโอกาสให้ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี ได้คัดค้านข้อกล่าวอ้างในคำร้องขอของ บสท.ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งว่ามีข้อเท็จจริงครบถ้วนที่จะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันหรือไม่

เพราะฉะนั้นจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการตามวิธีการของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย อันถือว่าเป็นการบังคับดำเนินการตามบทบังคับว่าด้วยการยื่นคำร้องขอให้ศาลล้มละลายมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ใช้วิธีการฟ้องล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ถึงแม้วิธีการดังกล่าว ดูเหมือนว่าจะมีความคล่องตัวในการดำเนินการ และรวดเร็ว คือไม่ต้องผ่านการไต่สวนตามที่พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 58 วรรคท้าย บัญญัติไว้ก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาในการดำเนินการและปัญหาข้อกฎหมายอีกมากมายเช่นกัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไข หรือกำหนดแนวป้องกันไว้ เพื่อให้วิธีการบังคับตามมาตรา 58 วรรคท้ายดังกล่าว เป็นที่ยอมรับและเกิดความเป็นธรรมที่คู่ความทุกฝ่ายพึงพอใจอันนำมาสู่การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการในบทบังคับเรื่องการปรับโครงสร้างหนี้ในอนาคต และนำมาสู่การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

ที่ผ่านมา แนวทางในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. เป็นไปตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ตลอดจน หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ซึ่งหากลูกหนี้ และ หรือผู้ค้ำประกันรายใดที่ไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ ในการปรับโครงสร้างกิจการ บสท. จะต้องมีมติให้ดำเนินการตามมาตรา 58 และหรือมาตรา 74 หรือมาตรา 72 (2) กับลูกหนี้และ หรือ

ผู้ค้ำประกัน โดยการดำเนินการดังกล่าวนั้น จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และ/หรือผู้ค้ำประกัน โดยข้อมูล ณ วันที่ 30มิถุนายน 2551 มีบัญชีลูกหนี้ที่จะต้องดำเนินการตามมติ มาตรา 58 และ 58,74 และเข้าหลักเกณฑ์การยื่นฟ้องล้มละลาย ตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มากกว่า 4,000 ราย

4.10 ปัญหาในการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของ บสท.

การยื่นคำร้องตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 และการฟ้องคดีล้มละลายธรรมดา ตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แม้ว่าศาลจะใช้วิธีพิจารณาความอย่างเดียวกัน แต่มีองค์ประกอบของกฎหมายแตกต่างกัน ซึ่งองค์ประกอบของกฎหมายตามมาตรา 58 สามารถตีความได้หลายนัย ทำให้ที่ผ่านมา ศาลจึงใช้ดุลพินิจวินิจฉัยคดีเป็นคุณแก่ลูกหนี้ ด้วยเหตุที่ว่า

1) คำร้องมาตรา 58 ศาลจะพิจารณาว่า ลูกหนี้และ หรือผู้ค้ำประกันได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้ หรือยักย้ายถ่ายเท หรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตนหรือไม่ นอกจากนี้ศาลยังได้นำหลักเกณฑ์การฟ้องล้มละลายธรรมดา ตาม พระราชบัญญัติบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาบังคับใช้โดยอนุโลม เช่น ลูกหนี้ต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัวอีกด้วย

2) คำฟ้องล้มละลายธรรมดา ศาลจะพิจารณาว่า บุคคลหรือนิติบุคคลที่ถูกฟ้องมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ กล่าวคือ กรณีบุคคลธรรมดาเป็นหนี้ไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาท กรณีนิติบุคคลเป็นหนี้ไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท และหนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ซึ่งตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ จะมีบทสันนิษฐานตามกฎหมายว่า ถ้ามีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้นแล้ว ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าลูกหนี้หนี้มีสินล้นพ้นตัว เช่น ลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ให้ชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ซึ่งมีระยะห่างกันไม่น้อยกว่า 30 วัน และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ หรือลูกหนี้แจ้งให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดของตนทราบว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือ ลูกหนี้แถลงต่อศาลในคดีใด ๆ ว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือ ลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี หรือไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ เป็นต้น

3) ตามมาตรา 58 ไม่มีบทสันนิษฐานของกฎหมายกำหนดไว้ว่า พฤติการณ์อย่างใดของลูกหนี้ที่จะเข้าข้อสันนิษฐานว่า ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่ง ดังนั้น หากลูกหนี้และ หรือผู้ค้ำประกันต่อสู้คดี และนำสืบเพียงว่าได้เคยเจรจาหนี้หรือเสนอเงื่อนไขปรับโครงสร้างหนี้ต่อ บสท. แล้ว แนวคำวินิจฉัยของศาลที่ผ่านมา ศาลจะมีคำสั่งยกคำร้อง โดยถือว่า ลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้แล้วทั้งสิ้น

ซึ่งต่างกับคดีล้มละลายธรรมดา ตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เจ้าหนี้จะได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ฝ่ายลูกหนี้จึงมีภาระการพิสูจน์หักล้างว่า ไม่เป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว กล่าวคือ มีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน และมีเหตุที่ลูกหนี้ไม่ควรล้มละลาย เนื่องจากคดีล้มละลายธรรมดามีหลักกฎหมายบัญญัติไว้แจ้งชัด ไม่คลุมเครือ ประกอบกับมีแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาไว้เป็นกรณีศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งในทางปฏิบัติของศาลชั้นต้นเองก็จะใช้แนวคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นแนวทางในการพิจารณาพิพากษาคดีด้วย ดังนั้น ในคดีล้มละลายธรรมดาแนวทางพิจารณาพิพากษาคดีของศาล จึงมีความชัดแจ้งด้วยข้อกฎหมายมากกว่าในคดีตามมาตรา 58 และดุลพินิจของศาลจึงใช้ได้น้อยกว่าการดำเนินคดีตามมาตรา 58

4) ตามข้อมูลคดีมาตรา 58 หากพิจารณารายละเอียดของคดีร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตาม มาตรา 58 แล้วปรากฏว่า มีคดีจำนวน 46 คดี ที่ศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด โดยเป็นคดีซึ่ง บสท. ได้ยื่นคำร้องต่อศาลในระยะเริ่มแรก ประมาณกลางปี 2548 ถึงปี 2549 โดยคดีเกือบทั้งหมดเป็นกรณีที่ลูกหนี้และ หรือผู้ค้ำประกันไม่เคยติดต่อ หรือเจรจาหนี้ หรือ เสนอเงื่อนไขปรับโครงสร้างหนี้แต่อย่างใด เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏเช่นนี้ ศาลจึงถือว่า ลูกหนี้และ หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้าง หนี้ตามที่ บสท. สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้ จึงมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และ หรือผู้ค้ำประกันได้ตามคำร้อง

5) ได้มีการวินิจฉัยในประเด็นเรื่องหนังสือบอกกล่าวไว้ว่า หนังสือบอกกล่าวต้องมีลักษณะเป็นการกำหนดนัดให้ลูกหนี้เข้ามาเจรจา เพื่อเสนอแนวทางปรับโครงสร้างหนี้ มิใช่มีวัตถุประสงค์เพียงทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้ การที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาตามที่กำหนดในหนังสือทวงถาม ก็เป็นเพียงได้ชื่อว่าผิดนัดเท่านั้น แต่จะถือว่าลูกหนี้ไม่ให้ความรวมมือในการปรับโครงสร้างหนี้มิได้

การที่ได้มีการวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวแล้ว ซึ่งจะเป็นแนวทำให้ศาลล้มละลายกลางได้ยึดถือตามแนววินิจฉัยดังกล่าว เป็นผลให้ บสท. จะต้องตรวจสอบเอกสารหลักฐานของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันทุกรายว่า มีหนังสือกำหนดนัดให้ลูกหนี้เข้ามาเจรจา เพื่อเสนอแนวทางปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. หรือไม่ หากไม่มีเอกสารหลักฐานดังกล่าว ก่อนยื่นคำร้องมาตรา 58 ต่อศาล บสท. จะต้องออกหนังสือกำหนดนัดให้มีลักษณะข้อความตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวไปยังภูมิลำเนาของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันทุกรายก่อนด้วย

อย่างไรก็ตามประเด็นนี้ เป็นเพียงประเด็นส่วนหนึ่งเท่านั้น แม้ บสท.จะสามารถนำสืบและแสดงหนังสือกำหนดนัดประชุมหรือเชิญประชุมต่อศาลได้ แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าลูกหนี้ได้เคยเข้ามาเจรจาหนี้ หรือเสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. แล้ว แต่ตกลงกันไม่ได้ไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม แนวทางพิจารณาคดีของศาลล้มละลายกลางก็จะยกประเด็นว่าลูกหนี้ให้

ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้แล้วมาเป็นเหตุผลในการสั่งยกคำร้องได้อยู่ดี ด้วยเหตุที่ยังไม่มีแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีว่า การกระทำ หรือพฤติการณ์ของลูกหนี้อย่างใด ที่จะถือว่า ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้

DPU

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ในบทที่ 2 บทที่ 3 และบทที่ 4 เกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ เพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ซึ่งมีการกำหนดอำนาจแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อบริหารหนี้ และกำหนดบทบังคับ เพื่อให้ได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ โดยเฉพาะการให้อำนาจยื่นคำร้องขอพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด กับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขหนี้ รวมถึงศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการฟ้องคดีล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

ทำให้ทราบได้ว่าปัจจุบันนี้บทบังคับโดยการยื่นคำร้องขอพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด กับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขหนี้ ได้กระทำกันอย่างไร ต่างจากการฟ้องคดีล้มลายทั่วไปอย่างไร และมีข้อดีข้อเสีย และปัญหาในการดำเนินการอย่างไรบ้าง ซึ่งในบทนี้จะเป็นการสรุปเนื้อหาต่างๆ ที่ได้ศึกษามาแล้ว ขอเสนอแนะแนวทางเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาในเรื่องการยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มาตรา 58 วรรคท้ายนั้น พิจารณาสรุปได้ตามแนวหัวข้อในบทที่ 4 ได้ดังนี้

5.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดอำนาจศาลประเด็นการสั่งคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 และส่งหมายเรียกและสำเนาคำร้องแก่คู่ความ

ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 วัตถุประสงค์ของ บสท. ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน และบริษัทบริหารสินทรัพย์ ปรับโครงสร้างหนี้ และปรับโครงสร้างกิจการ โดยการรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยการแก้ปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนดและสามารถดำเนินกิจการได้ต่อไป โดยอำนาจในการปรับโครงสร้างหนี้ เป็นไปตามมาตรา 57 และ

อำนาจในการปรับโครงสร้างกิจการ เป็นไปตามมาตรา 59 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

ซึ่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้เกี่ยวข้องกับการให้อำนาจศาลในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างกิจการและการปรับโครงสร้างหนี้ กล่าวคือ กำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาแผนปรับโครงสร้างกิจการตามคำร้องของ บสท. และให้มีคำสั่งว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยกับแผน และยังได้กำหนดอำนาจศาลในบทบังคับ 2 กรณี

1. กรณีลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 58 วรรคท้าย

"....ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท.สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันแล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนและให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว"

2. กรณีลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือในเลิกกิจการกรณีปรับโครงสร้างกิจการกับ บสท. ไม่สำเร็จ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 72 (2) "ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่เห็นชอบด้วยกับดำเนินการเลิกกิจการของลูกหนี้และขายทรัพย์สินทั้งปวง เพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่บสท. ให้บสท. ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันล้มละลาย และให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน เด็ดขาดทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน"

เป็นการให้อำนาจศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือ กับ บสท. โดยไม่ต้องไต่สวนคำร้องขอ

ซึ่งสรุปได้ว่า การใช้อำนาจของศาลที่เกี่ยวข้องกับการปรับโครงสร้างหนี้และปรับโครงสร้างกิจการยังมีข้อจำกัดอยู่มาก แม้ว่าเจตนารมย์ของการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ประสงค์ที่จะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยการแก้ปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนดและสามารถดำเนินกิจการได้ต่อไป แต่ต้องคำนึงถึงพื้นฐานของกฎหมายอื่นๆ หรือความยุติธรรม เพราะการบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวย่อมจะต้องกระทบหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นๆ อีกจำนวนมาก การให้อำนาจศาลดังกล่าว จึงต้องเป็นไปโดยชัดเจนและครอบคลุมตลอดจนไม่ขัดกับพื้นฐานของความยุติธรรมด้วย

โดยทั่วไป หากจะต้องการให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้ได้ ก็ต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลมี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้ ตามกระบวนการวิธีพิจารณาของศาล

ตามที่กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งลูกหนี้หรือผู้ที่ถูกฟ้องคดีจะได้ยื่นคำให้การต่อสู้คดีได้เต็มที่ หรือเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนมิได้เป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว และยังมีทรัพย์ที่สามารถจะชำระหนี้ได้ การที่มีกฎหมายกำหนดให้ฟ้องดังกล่าวไว้ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหนี้ใช้อำนาจในการบังคับต่อรองที่ปกติเจ้าหนี้ย่อมมีอำนาจในการต่อรองสูงกว่าลูกหนี้อยู่แล้ว เข้ามาทำการบีบบังคับลูกหนี้ให้ลูกหนี้กระทำตามทั้งที่อาจไม่เห็นด้วยซึ่งไม่เป็นธรรมแก่ลูกหนี้ ลักษณะให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้จากเหตุดังกล่าวกฎหมายล้มละลาย จึงเข้ามาควบคุมการดำเนินคดีล้มละลาย โดยมีข้อกำหนดของเหตุล้มละลายไว้ เจ้าหนี้จะกระทำได้ต้องใช้กระบวนการทางการศาลในการขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เท่านั้น ดังนั้นเมื่อกระบวนการดำเนินคดีล้มละลาย ต้องผ่านกระบวนการทางการศาลแล้ว การที่ศาลพิพากษาจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้ เจ้าหนี้จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนเป็น ลูกหนี้เป็นหนี้ตนจริงตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและมีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มีทรัพย์อื่นใดที่จะชำระหนี้ได้ อันถือว่าเป็นการพิจารณาความถูกต้องความเป็นธรรมในการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ในการนี้จึงมักจะไม่ค่อยประสบปัญหาในเรื่องข้อโต้แย้งการดำเนินการดำเนินคดีเท่าไร ซึ่งต่างกับการดำเนินคดีล้มละลายโดยการขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยที่กฎหมายให้อำนาจดำเนินการยื่นคำร้องขอพิทักษ์ทรัพย์ต่อศาลโดยกำหนดให้ศาลไม่ต้องไต่สวน ไม่มีการพิสูจน์ถึงการมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ อันเป็นหลักเกณฑ์สำคัญของการดำเนินคดีล้มละลาย

การยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 มาตรา 58 วรรคท้าย เป็นวิธีการที่มีปัญหาในข้อกฎหมายและในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก สาเหตุอาจเนื่องมาจากผลของบทบังคับดังกล่าว ตามมาตรา 58 วรรคท้าย เป็นเรื่องการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท.ในการปรับโครงสร้างหนี้ โดยไม่ต้องไต่สวนคำร้อง ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าว เสมือนเป็นการกำหนดหรือบังคับให้ศาลสั่ง จึงอาจจะเป็นวิธีการที่ดำเนินการแตกต่าง

จากวิธีการเดิมๆ ตามปกติของศาล ที่ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 หรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาล้มละลาย พ.ศ. 2542 รวมทั้งบทบัญญัติในมาตรา 58 วรรคท้ายแห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ก็มีเหตุแห่งการยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ไม่ชัดเจน แม้ว่าจะได้กำหนดถึงวิธีการและหลักเกณฑ์ไว้ก็ตาม แต่การดำเนินการนั้นอาจเป็นการดำเนินการในลักษณะการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จตามที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นการดำเนินการนั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาที่ต้องพิจารณา

การดำเนินคดีตามมาตรา 58 พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ในศาลล้มละลาย ศาลจะต้องพิจารณาถึงการไม่ให้ความร่วมมือของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันในการปรับโครงสร้างหนี้ ตามที่ บสท. สั่ง นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึง ความสามารถของลูกหนี้

หรือผู้ค้ำประกันในการที่ดำเนินการดังกล่าวได้หรือมีพฤติการณ์ ยักย้ายถ่ายเทปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์หรือไม่ หากลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันมีพฤติการณ์ตามที่กล่าวมาแล้ว ศาลจึงจะมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดต่อไป ซึ่งเป็น ประเด็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงที่แตกต่าง จากเหตุแห่งการพิทักษ์ทรัพย์ตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งตาม มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 กำหนดให้ลูกหนี้ต้องเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และกำหนดจำนวนหนี้ไว้บุคคลธรรมดาไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท กรณีนิติบุคคลไม่น้อยกว่าสองล้านบาท โดยเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอน ซึ่งมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายว่า

" เจ้าหนี้จะฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา เป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคน เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า และ

(3) หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม "

จึงถือได้ว่า การยื่นคำร้องขอต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยไม่ต้องไต่สวนตาม พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 นั้น ขัดกับหลักการในการพิจารณาคดีล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยหลักเกณฑ์สำคัญในการมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของ บสท. แตกต่างจากหลักเกณฑ์ของการพิจารณาคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยสิ้นเชิง กล่าวคือในการพิจารณาคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 นั้น ศาลต้องพิจารณาให้ได้ความจริงว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับบุคคลธรรมดาและไม่น้อยกว่าสองล้านบาทสำหรับนิติบุคคล และหนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน ถ้าได้ความจริงครบถ้วน ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ถ้าเจ้าหนี้ไม่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ดังกล่าว ศาลก็จะสั่งยกฟ้องต่อไป

ดังนั้น จึงได้เกิดปัญหาหรือข้อโต้เถียง ตลอดจนวิธีปฏิบัติต่างๆ กล่าวคือ ในการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ศาลจะพิจารณาจากลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันว่าให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. หรือไม่ ส่วนการสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ศาลจะพิจารณาจากการมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ ดังนั้น การที่ศาลจะสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 จึงทำให้การที่จะ

ขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ มีได้ 2 วิธี เป็นการเพิ่มวิธีดำเนินกระบวนการล้มละลาย ทำให้มีการดำเนินคดีล้มละลายได้ 2 มาตรฐาน มีทั้งการทำเป็นคำฟ้องเพื่อยื่นฟ้องคดีล้มละลาย และทำเป็นคำร้อง เพื่อยื่นให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

ซึ่งในการฟ้องคดีล้มละลายทั่วๆ ไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 นั้น ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย มาตรา 14 ได้กำหนดว่า กระบวนพิจารณาในศาลล้มละลาย ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและข้อกำหนดตามมาตรา 19 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยศาลจะนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในเรื่องการส่งหมายเรียกและสำเนามาใช้เพื่อส่งสำเนาคำฟ้องให้แก่คู่ความ และกำหนดวันนัดไต่สวน ทั้งนี้ เพื่อให้โอกาสคู่ความที่จะต้องได้รับรู้และสามารถต่อสู้คดี โดยการยื่นคำให้การ ต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ แต่ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 58 กำหนดให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องไต่สวน จึงเป็นการบังคับให้ศาลต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดโดยทันที เป็นการลดอำนาจศาลในการพิจารณาและลดการใช้ดุลยพินิจของศาล

5.1.2 ประเด็นเรื่องการให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้

1) การให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้

ในการพิจารณาคดีของศาลล้มละลาย ย่อมต้องใช้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นพิจารณาว่า มีเหตุให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 หรือไม่ ประเด็นอย่างไรเป็นการให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นประเด็นสำคัญในการพิจารณาคำร้องมาตรา 58 การมีข้อกฎหมายที่ไม่ชัดเจนเช่นนี้ ย่อมส่งผลถึงการปรับโครงสร้างหนี้ การแก้ไขสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง บสท. เพื่อแก้ไขเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ซึ่งประเด็นนี้ มีข้อต้องพิจารณาหลายประการ คือ

(1) การที่ลูกหนี้ได้เข้ามาเจรจาหนี้ หรือยื่นเสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้ กับ บสท. แล้วแต่ตกลงกันไม่ได้ หรือ บสท. ไม่รับแผนปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้และ/หรือผู้ค้ำประกัน เนื่องจากเงื่อนไขหรือแผนปรับโครงสร้างหนี้ที่เสนอไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. จะถือว่าลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้แล้วหรือไม่

(2) หลักฐาน ที่จะแสดงให้เห็นว่า ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ ต้องเป็นอย่างไร กรณีทวงถามให้ชำระหนี้ ศาลจะถือว่าเป็นหนังสือแจ้งให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่

(3) ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันได้พยายามให้ความร่วมมือกับ บสท.โดยนำส่งข้อมูลเอกสารตามที่ บสท. ร้องขอ แต่มีข้อขัดข้องที่ไม่สามารถให้เอกสารทั้งหมดได้ ซึ่งลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเห็นว่าหนี้ของตน อยู่ในวิสัยที่ยังสามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ จะถือว่าลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่งเท่าที่ลูกหนี้อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ หรือไม่

(4) ในการดำเนินงานของ บสท. นอกจากต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า บสท. ได้สั่งให้ลูกหนี้ผู้ค้ำประกันทำการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว บสท. จะต้องเสนอหลักเกณฑ์ หรือเงื่อนไข หรือวิธีปรับโครงสร้างหนี้ให้กับลูกหนี้ผู้ค้ำประกัน ได้พิจารณา ซึ่งเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 แค่ไหนหรือไม่ หรือต้องรอข้อเสนอขอชำระหนี้จากลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันเพียงอย่างเดียว และกรณีผู้ค้ำประกัน ซึ่งมีวงเงินค้ำประกัน บสท. ควรกำหนดจำนวนเงินที่ต้องรับผิดให้สอดคล้องกับฐานะทางการเงินหรือศักยภาพของหรือไม่

(5) เนื่องจากลูกหนี้ได้โอนทรัพย์ระหว่างจำนองให้กับลูกหนี้ชั้นต้น เพื่อให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. แล้ว จึงถือว่าลูกหนี้ให้ความร่วมมือบางส่วนแล้ว

(6) การที่ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ได้ทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ กับ บสท. แล้ว แต่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งการที่ลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้นั้นถือได้ว่า ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ร้องในการปรับโครงสร้างหนี้แล้วหรือไม่

(7) กรณีที่ลูกหนี้ได้เข้ามาเจรจาหนี้และเสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้กับผู้ร้องแล้ว แต่ไม่สามารถตกลงกันได้ในจำนวนหนี้ที่ต้องชำระ ถือว่าลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับผู้ร้องในการปรับโครงสร้างหนี้แล้วหรือไม่ เช่น กรณีมีหนี้ค้างชำระ 10 ล้านบาท ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันขอเสนอชำระหนี้เพียง 1 ล้านบาท เช่นนี้ เป็นการให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่

(8) หนี้ขาดอายุความ หนี้ที่รับโอนมาอาจจะเป็นหนี้เก่า อาจขาดอายุความไปแล้ว เช่นนี้ ศาลจะสั่งพิทักษ์ทรัพย์โดยถือเหตุไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ได้หรือไม่

2) ปัญหาเกี่ยวกับฐานะของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่อยู่ในฐานะที่สามารถดำเนินการได้

(1) ในการติดต่อให้ปรับโครงสร้างหนี้ คือ บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยต้องกำหนดและแจ้งจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้ต้องชำระ เมื่อบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยแจ้งมาแล้วลูกหนี้มี

ข้อโต้แย้งหรือไม่เห็นชอบด้วยกับจำนวนหนี้นั้น และคัดค้านได้หรือไม่ และการคัดค้านกรณีนี้จะถือเป็นเหตุไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่ เนื่องจากในลักษณะนี้กฎหมายไม่มีการบัญญัติในประเด็นนี้ไว้

(2) หากมีข้อเท็จจริงว่าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันได้พยายามให้ความร่วมมือกับ บสท. โดยนำส่งเอกสารตามที่ บสท. ร้องขอ แก่ บสท. เท่าที่จะสามารถทำให้ได้และยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับ บสท. แต่มีข้อขัดข้องที่ไม่สามารถให้เอกสารทั้งหมดได้ ซึ่งลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเห็นว่าหนี้ของลูกหนี้จึงอยู่ในวิสัยที่ยังสามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ ข้อเท็จจริงอาจรับฟังได้ว่าลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่งเท่าที่ลูกหนี้อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ หากรับฟังได้ดังกล่าว ศาลอาจสั่งยกคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้

(3) นอกจากนี้แล้ว ตามมาตรา 58 วรรคท้ายนี้ ไม่ได้กำหนดเรื่องจำนวนหนี้ที่ให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไว้เช่นพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ไว้ ดังนั้น ในการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หากข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. แต่กรณีลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่เป็นบุคคลธรรมดา มีภาระหนี้ไม่ถึง 1 ล้านบาทและกรณี ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ที่เป็นนิติบุคคลมีภาระหนี้ไม่ถึง 2 ล้านบาท ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้หรือไม่ เพราะว่าตามมาตรา 58 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยพ.ศ.2544 ไม่ได้กำหนดจำนวนภาระหนี้ที่เจ้าหนี้สามารถ ฟ้องให้ล้มละลายได้เหมือนกรณีฟ้องล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

3) ปัญหาเกี่ยวกับยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน

เนื่องจากหลังรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมาจากเจ้าหนี้เดิมแล้ว บสท. จะต้องติดต่อให้ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง ได้ทำการปรับโครงสร้างหนี้ หรือปรับโครงสร้างกิจการโดยลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง จะต้องแสดงรายการทรัพย์สินหลักประกัน และทรัพย์สินอื่นๆ ที่ไม่ใช้หลักประกัน ให้แก่ บสท. เพื่อที่ บสท. จะได้กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการปรับโครงสร้างหนี้ ให้ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง ได้ทำการปรับโครงสร้างหนี้ ปรับโครงสร้างกิจการกันต่อไป แต่การที่ลูกหนี้จะต้องแสดงรายการทรัพย์สินหลักประกัน และทรัพย์สินอื่นๆ ที่ไม่ใช้หลักประกัน ให้แก่ บสท. หรือแสดงว่า ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่จะนำมาชำระหนี้ได้อีก ซึ่งกรณีนี้ การที่จะแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่จะนำมาชำระหนี้อีก ต้องอาศัยความสุจริตของลูกหนี้ในการที่จะต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์ที่ตนเองมีอยู่ทั้งหมด หากลูกหนี้ไม่สุจริต ทำการปิดบังซ่อนเร้น หรือยักย้ายถ่ายเททรัพย์ที่มีอยู่ ไม่ว่าจะได้แสดงรายการให้บสท. ทราบไว้หรือไม่ก็ตาม อันทำให้บสท.ต้องมีหน้าที่ตรวจตราดูแล หรือทำการสืบทรัพย์อยู่ตลอดเวลาของการ

บริหารหนี้ ซึ่งเป็นประเด็นที่พิสูจน์ได้ยาก บสท.ต้องจริงใจและควบคุมเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และเป็นที่ยอมรับของลูกหนี้และผู้เป็นเจ้าของทรัพย์ได้โดยไม่มีข้อโต้แย้ง

5.2 ข้อเสนอแนะประเด็นอำนาจศาล

จึงสรุปประเด็นปัญหาหลักของการดำเนินการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตาม พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้ดังนี้

5.2.1 พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ควรกำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาสั่งคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ตามที่บสท. ยื่น เช่นกรณีฟ้องล้มละลายทั่วไป เช่น สั่งรับและให้ส่งหมาย กำหนด นัดวันพิจารณา โดยกำหนดเพิ่มเติมว่า "...ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน โดยส่งสำเนาแจ้งลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันทราบโดยเร็ว..." แนวเดียวกับ มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

5.2.2 ควรให้เป็นดุลยพินิจของศาลที่จะพิจารณาคำร้องขอ ตามมาตรา 58 หากเห็นว่ากรณีมีข้อเท็จจริงครบถ้วน ศาลอาจจะสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในทันทีโดยไม่ต้องไต่สวน แต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัย ศาลอาจสั่งนัดไต่สวนคำร้องและส่งสำเนาคำร้องให้ลูกหนี้คัดค้านภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และทำการไต่สวนคำร้องต่อไป

5.2.3 ดังนั้นเพื่อเป็นการให้อำนาจและไม่เป็นการลดดุลยพินิจของศาล จึงควรตัดคำว่า "โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน" ออกไป

5.2.4 แต่ทั้งนี้ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับเหตุตามกฎหมายที่ชัดเจน เช่น การกำหนดว่า กรณีเช่นไร จึงเป็นการให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ ทั้งนี้ เพื่อความชัดเจนของหลักเกณฑ์ในการมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของศาล

5.2.5 นอกจากนี้ เพื่อความเป็นธรรม ควรกำหนดให้ศาลใช้ดุลยพินิจ ว่าสมควรพิทักษ์ทรัพย์หรือไม่

5.3 ข้อเสนอแนะประเด็นการให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้

ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ บสท. ควรต้องแก้ไขดังนี้

5.3.1 ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ควรกำหนดให้ลูกหนี้ สามารถพิสูจน์นำสืบได้ว่า ลูกหนี้อาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือมีเหตุผลข้อโต้แย้งว่าไม่ควรถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ซึ่งเป็นผลดีให้ความยุติธรรมแก่ลูกหนี้

5.3.2 ควรกำหนดหลักเกณฑ์ของการ ให้ความร่วมมือว่า กรณีเช่นไร เป็นการให้ความร่วมมือกับ บสท.ในการปรับโครงสร้างหนี้ อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับการกำหนดคำว่าหนี้สินล้นพ้นตัวในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

5.3.3 ควรกำหนดเรื่อง หลักเกณฑ์การเสนอและการต่อรองในการชำระหนี้ เพื่อจะได้กำหนดเป็นเหตุของการให้ร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ว่า ต้องชำระจำนวนเท่าใด ร้อยละเท่าใด เช่นกรณีลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระจำนวนมากแต่เสนอชำระหนี้ต่ำเกินไป ซึ่งจะถือเป็นการให้ความร่วมมือได้หรือไม่

5.3.4 ควรกำหนดสถานะของลูกหนี้ที่มีความสามารถดำเนินการต่อไปได้ บริษัทร้างหรือไม่ ดำเนินธุรกิจอยู่หรือไม่ หากดำเนินธุรกิจอยู่ ไม่เป็นบริษัทร้าง ก็สามารถที่จะให้ความร่วมมือกับ บสท. เพื่อทำการปรับโครงสร้างหนี้ อันเป็นการให้ความร่วมมือกับ บสท. ได้ต่อไป

5.3.5 ควรกำหนดจำนวนทุนทรัพย์หรือจำนวนหนี้ที่สามารถร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับจำนวนหนี้ตามมาตรา 9 หรือกรณีนิติบุคคลตามมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มิฉะนั้นแล้ว จะทำให้การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือการยื่นฟ้องล้มละลายทั่วไป มีสองมาตรฐาน และเป็นกฎหมายที่ขัดกัน

5.3.6 กรณีลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันถึงแก่ความตาย ไปแล้ว ในพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ ควรจะต้องกำหนดถึงแนวทางการดำเนินคดีในส่วนนี้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กำหนดกระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตายไว้ชัดเจนตามมาตรา 82 ถึงมาตรา 87 มิฉะนั้นแล้ว การดำเนินการในส่วนนี้ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ กับลูกหนี้ที่ถึงแก่ความตาย จึงเป็นปัญหา กรณีจึงควรกำหนดให้ชัดเจนว่าในขณะที่ลูกหนี้ยังคงมีชีวิตอยู่ บสท. อาจร้องขอให้ศาลพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้แล้ว เมื่อลูกหนี้ตาย บสท.สามารถร้องขอให้จัดการทรัพย์มรดกได้ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ภายในกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย และให้กำหนดเงื่อนไขในกระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตายตามที่ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กำหนดไว้

5.3.7 ควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เช่น ในวันนัดพิจารณากำหนดให้ศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้ เมื่อศาลได้พิจารณาคำร้องขอแล้วเห็นว่าในคำร้องขอมีรายการแสดงครบถ้วนเข้าข้อสันนิษฐานที่แสดงว่า ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ และ จำนวนหนี้ที่อยู่ในหลักเกณฑ์ของการยื่นคำร้อง ทั้งนี้เพื่อความรวดเร็วเช่นกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการ ตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/58

5.3.8 เมื่อการพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ต่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่สุจริต และคุ้มครองเจ้าหนี้ให้ได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้มากที่สุด โดยการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและเป็นธรรม อันมีผลถึงเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ ต่างก็เปิดโอกาสให้ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายโดยตัวลูกหนี้เองได้ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ และกฎหมายล้มละลายของประเทศมาเลเซีย ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ควรจะต้องพิจารณาถึงลูกหนี้ที่สุจริต โดยการให้ทาง เลือกกับลูกหนี้ในการที่ยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายโดยตัวลูกหนี้เองด้วย

ดังที่ผู้เขียน ได้นำเสนอไว้ดังกล่าวข้างต้น หากมีการปรับปรุงและแก้ไขหลักเกณฑ์มีมาตรฐานได้ชัดเจนดังกล่าวแล้ว ย่อมแสดงเห็นได้ว่า บทบังคับโดยการขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 ได้มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพได้อย่างรวดเร็ว เพราะเป็นการให้อำนาจ บสท.ไว้อย่างเบ็ดเสร็จ มีการให้อำนาจและดุลยพินิจในการบริหารหนี้ได้อย่างเต็มที่ และเป็นธรรม ทำให้สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง บสท. และลูกหนี้ที่สุจริตยังสามารถที่แก้ไขหนี้ได้สำเร็จและดำเนินธุรกิจได้ต่อไป อันเป็นประโยชน์แก่การฟื้นฟูเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ อีกทั้งจะได้เป็น แนวให้ศึกษาแก้ไขในการออกกฎหมายเพื่อแก้ไขสินทรัพย์ด้อยคุณภาพในฉบับอื่นๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

DPU

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กิติพงศ์ อุรพีพัฒนพงศ์ และคณะ. (2544). **คู่มือกฎหมายบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย.** กรุงเทพฯ : การเงินการธนาคาร.

ปรีชา พานิชวงศ์. (2518). **คู่มือกฎหมายล้มละลาย**. กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ.

ไพโรจน์ อาจรักษา. (2544). **คำอธิบายกฎหมายบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย**. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.

วิชา มหาคุณ. (2549). **คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย.** กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ.

หลวงสารกิจปรีชา. (2506) คำสอนปริญญาตรี **กฎหมายลักษณะล้มละลาย** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัจฉรา ประจันนวล. (2540) **ปัญหาความล่าช้าในการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทความ

กิติพงศ์ อุรพีพัฒนพงศ์. (2544). “บริษัทบริหารสินทรัพย์ (AMC) กับการแก้ปัญหา NPL ของสถาบันการเงินในประเทศไทย : อุปสรรคกฎหมายและทางเลือก. **วารสาร TAX & BUSINESS LAW MAGAZINE 7, 76.** หน้า 23 – 26.

จอมทรัพย์ โลจายะ. (2544, สิงหาคม). “การเตรียมการเข้าสู่ บสท.” **ดอกเบี้ยธุรกิจ.** หน้า 15.

รุ่งเรือง พิทยศิริ. (2544, 15 มกราคม). รุ่งเรือง พิทยศิริ กับ แนวคิดเอ เอ็ม ซี แห่งชาติ. **มติชน,** หน้า 8.

วิทยานิพนธ์

ชูชาติ ศิรินิล. (2528). ขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎหมาย

พระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483

พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

เอกสารอื่นๆ

อดุลย์ ญาณกิตติ์กูร. (2550) “บทบาทของกฎหมายล้มละลาย” **จุลสารของศาลล้มละลายกลาง.** หน้า 5-6.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

American Jurisprudence. (1991). **Vol. 9. (2 nd ed.). St. Paul,** Minn :Law Cooperative.

Andrew Keay and Peter Walton. (2003). **Insolvent Law.** (Great Britain : Pearson Education 2003)

Commission on the bankruptcy law of the united states Report part II (Proposed Bankruptcy Act) (1973).

David L.Buchbinder. (1994). **Basic Bankrupcy Law for Paralegals Second Edition.** Boston :Little.

David G.Epstein. (1991). **Debtor Creditor law** St. paul, Minn : West.

Daniel R.Cowans. (1989). **Bankruptcy Laws and Practice, Vol. 2**. St. Paul, Minn : West. pp. 124-125.

Harold F. Lusk. (1960). **Business Law.** Illinois: Richard D. Irwin.

I.F. Fletcher. **Law of Bankruptcy** 1978. p. 453. Richard Clay (The Chaucer Press) Ltd. Bungay, Suffolk.

Vern Countryman Bankruptcy Act Boston : Little, Brown.

ELECTRONIC SOURCES

About KAMCO (Online). Available URL :

http://www.Kamco.or.kr/eng/feedback/ir_01.htm

Asset Management Investment >> IBRA (Online) Available URL :

http://www.bppn.go.id/ai_ami_divestment.asp

Malaysia's National Asset Management Company (Online). Available URL :

http://www.Danaharta.com .my/leg/bg.html

Publications Malaysia's National Asset Management Company (Online). Available URL :

http://www.Danaharta.com.my/pubs/index.html

Real Estate Public Auction Procedure (Online). Available URL :

http://www.Kamco.or.kr./eng/real/overview 2_4_02.htm

LAWS

Bonkruptcy Act 1978

Insovency Act 1986

ภาคผนวก

DPU

พระราชกำหนด

บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

พ.ศ. 2544

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2544

เป็นปีที่ 56 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

พระราชกำหนดนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 48 มาตรา 50 และมาตรา 87 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 218 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกำหนดนี้เรียกว่า "พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544"

มาตรา 2 พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (แก้ไขเพิ่มเติมวันที่ 25 กันยายน พ.ศ.2544)

มาตรา 3 ในพระราชกำหนดนี้

"สถาบันการเงิน" หมายความว่า

(1) ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ แต่ไม่รวมถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศ

(2) บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และให้หมายความรวมถึงบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ด้วย

(3) นิติบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

"บริษัทบริหารสินทรัพย์" หมายความว่า บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

"สินทรัพย์" หมายความว่า สิทธิเรียกร้องของสถาบันการเงินที่มีต่อลูกหนี้ของตนในมูลหนี้อันเกิดจากการให้สินเชื่อ การให้กู้ยืมเงิน หรือการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน และสิทธิเรียกร้องในลักษณะดังกล่าวที่บริษัทบริหารสินทรัพย์รับโอนมาจากสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

"สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ" หมายความว่า สินทรัพย์ที่มีลักษณะเป็นสินทรัพย์ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ หรือเป็นสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

"กองสินทรัพย์" หมายความว่า กองสินทรัพย์ที่มีการจัดแบ่งตามมาตรา 54

"กองทุนฟื้นฟู" หมายความว่า กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

"แผน" หมายความว่า แผนปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้

"ผู้บริหารของลูกหนี้" ในกรณีบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด หมายความว่า คณะกรรมการของบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด และรวมตลอดถึงที่ปรึกษาและพนักงานที่คณะกรรมการดังกล่าวเป็นผู้แต่งตั้งการดำเนินงานของบริษัทนั้น และในกรรีห้างหุ้นส่วนจำกัด หมายความว่า หุ้นส่วนผู้จัดการ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

"กรรมการผู้จัดการ" หมายความว่า กรรมการผู้จัดการบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกำหนดนี้

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกำหนดนี้

หมวด 1
การจัดตั้งและเงินทุน

มาตรา 5 ให้จัดตั้งบรรษัทขึ้นเรียกว่า "บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย" เรียกโดยย่อว่า "บสท."

ให้ บสท. เป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น

มาตรา 6 ให้ บสท. ตั้งสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียง และจะตั้งสาขา ณ ที่ใดภายในราชอาณาจักรก็ได้ แต่การตั้งสาขาต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีก่อน

มาตรา 7 ให้ บสท. มีวัตถุประสงค์ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ ปรับโครงสร้างหนี้ และปรับโครงสร้างกิจการ ทั้งนี้ โดยการรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ รวมตลอดทั้งสิทธิอื่นใดเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันการชำระหนี้สำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพนั้น หรือโดยการใช้มาตรการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การฟื้นฟูเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ

มาตรา 8 ให้ บสท. มีอำนาจกระทำกิจการต่างๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 อำนาจเช่นว่านี้ ให้รวมถึง

(1) ถือกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองหรือมีทรัพยสิทธิต่างๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม รับจำนำ รับจำนอง แลกเปลี่ย โอน รับโอน หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน ทั้งในและนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้

(2) จัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบธุรกิจใดๆ อันเกี่ยวกับลูกหนี้ซึ่งรับโอนมา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

(3) เข้าร่วมกิจการกับบุคคลอื่นหรือถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดหรือนิติบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

(4) ค้ำประกันสินเชื่อแก่ลูกหนี้ซึ่งรับโอนมา หรือรับรอง รับอาวัลหรือสอดเข้าแก้หน้าในตั๋วเงิน

(5) กู้หรือยืมเงิน

(6) ออกหุ้นกู้ ตั๋วเงิน หรือตราสารหนี้

(7) ให้กู้ยืมเงินแก่ลูกหนี้ซึ่งรับโอนมา

(8) ลงทุนในพันธบัตรหรือตราสารของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือในหน่วยลงทุนในกองทุนรวมที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(9) ซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตราสารแห่งหนี้ หรือรับโอนสิทธิเรียกร้อง

(10) กระทำการอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของ บสท.

มาตรา 9 ให้กำหนดทุนประเดิมของ บสท. เป็นจำนวนหนึ่งพันล้านบาท แบ่งเป็นหุ้นสามัญจำนวนหนึ่งร้อยล้านหุ้น มีมูลค่าหุ้นละสิบบาท โดยให้กองทุนฟื้นฟูเป็นผู้ซื้อหุ้นดังกล่าวทั้งหมด

มาตรา 10 การเพิ่มทุนของ บสท. ให้กระทำได้โดยการออกหุ้นใหม่ ทั้งนี้ โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี

บสท. อาจเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนต่อประชาชนหรือบุคคลใดๆ ก็ได้ การเข้าชื่อซื้อหุ้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ บสท. กำหนด ทั้งนี้มิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มาใช้บังคับ

เพื่อประโยชน์ในการเสนอขายหุ้นตามวรรคสอง บสท. อาจกำหนดราคาหุ้นที่จำหน่ายสูงกว่ามูลค่าหุ้นก็ได้ และให้ บสท. ลงโฆษณารายละเอียดเกี่ยวกับการเสนอขายหุ้นในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน

ในกรณีที่มีผู้ซื้อหุ้นเพิ่มทุนไม่หมด เหลือเท่าใดให้กองทุนฟื้นฟูซื้อไว้

มาตรา 11 ไม่ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. ตามพระราชกำหนดนี้ และการออกระเบียบหรือข้อบังคับ คำสั่ง คำวินิจฉัย การอนุญาต และการกระทำอื่นใดของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหาร อันเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามพระราชกำหนดนี้

หมวด 2
คณะกรรมการและการบริหาร

มาตรา 12 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย" ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่ง กรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบเอ็ดคนซึ่งรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี โดยในจำนวนนี้ต้องแต่งตั้งจากผู้แทนของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหนึ่งคน สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหนึ่งคน สมาคมธนาคารไทยหนึ่งคน และประธานกรรมการบริหารเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

คณะกรรมการจะแต่งตั้งบุคคลใดทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการก็ได้

มาตรา 13 ผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้เป็นกรรมการ

(1) เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย

(2) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(3) เป็นข้าราชการการเมือง หรือเป็นผู้มีตำแหน่งใดๆ ในพรรคการเมือง หรือเป็นสมาชิก หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

(4) เป็นหรือเคยเป็นลูกหนี้ในสินทรัพย์ด้อยคุณภาพและยังไม่พ้นสิบปีนับแต่สถานะเช่นนั้นยุติลง

(5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

มาตรา 14 กรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละหกปี

ในวาระเริ่มแรกเมื่อกรรมการดำรงตำแหน่งครบสามปี ให้ออกจากตำแหน่งกึ่งหนึ่งโดยวิธีจับสลาก ถ้าจำนวนกรรมการจะแบ่งออกให้ตรงเป็นกึ่งหนึ่งไม่ได้ ให้ออกโดยจำนวนใกล้เคียงที่สุดแต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ ซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระดังกล่าวในวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา 15 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่อง หรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

(4) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13

มาตรา 16 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานชั่วคราว

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 17 กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องซึ่งที่ประชุมพิจารณาให้แจ้งการมีส่วนได้เสียของตนให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้าก่อนการประชุม และห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าร่วมประชุมพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

มาตรา 18 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและกำกับดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของ บสท. ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(1) กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เงินตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นของ บสท.

(2) กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การเงิน ทรัพย์สิน และการบัญชี รวมทั้งการตรวจสอบและสอบบัญชีภายในของ บสท.

(3) กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานและการดำเนินกิจการของ บสท.

(4) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเข้าร่วมกิจการกับบุคคลอื่น หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น

(5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

(6) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการรับรู้และคำนวณผลกำไรหรือผลขาดทุนของการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท.

(7) พิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณของ บสท.

(8) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการเพื่อดำเนินการใด ๆ แทนคณะกรรมการ

(9) ออกข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการบริหารงานหรือดำเนินกิจการของ บสท.

มาตรา 19 ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการบริหาร และกรรมการบริหารอื่นอีกไม่เกินสามคน และให้กรรมการผู้จัดการเป็นกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง

ในการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร ให้กระทรวงการคลังเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งสองคน ธนาคารแห่งประเทศไทย กองทุนฟื้นฟู สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เสนอชื่อหน่วยงานละหนึ่งคน และสถาบันการเงินเอกชนร่วมกันเสนอชื่อสองคน ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13

มาตรา 20 ให้คณะกรรมการพิจารณาแต่งตั้งกรรมการบริหารจากรายชื่อของผู้ได้รับการเสนอตามมาตรา 19 โดยจะต้องแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ประธานกรรมการบริหารหนึ่งคน ให้แต่งตั้งจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือกองทุนฟื้นฟู

(2) กรรมการบริหารอื่น

(ก) ให้แต่งตั้งจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทยและกองทุนฟื้นฟูหนึ่งคน

(ข) ให้แต่งตั้งจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหนึ่งคน และ

(ค) ให้แต่งตั้งจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากสถาบันการเงินเอกชนหนึ่งคน

ให้กรรมการบริหารที่คณะกรรมการแต่งตั้งตามวรรคสามมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี และให้นำบทบัญญัติมาตรา 14 วรรคสาม และวรรคสี่ มาตรา 15 มาตรา 16 และมาตรา 17 มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่ และการประชุมของคณะกรรมการบริหารด้วยโดยอนุโลม

นอกจากประธานกรรมการบริหารซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการ จะดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารหรือกรรมการผู้จัดการในเวลาเดียวกันมิได้

การแต่งตั้งกรรมการผู้จัดการให้เป็นไปตามมาตรา 21

มาตรา 21 ให้คณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกผู้ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในกิจการของ บสท. เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ

กรรมการผู้จัดการตามวรรคหนึ่ง นอกจากจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13 แล้ว ต้องไม่เป็นพนักงาน ลูกจ้าง หรือกรรมการของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์

ที่โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่ บสท. ตามพระราชกำหนดนี้ และต้องไม่เป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ พนักงานหรือลูกจ้างของบุคคลใด

การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การกำหนดเงื่อนไขอื่นในการทดลองปฏิบัติงานหรือการทำงาน และการประเมินผลการทำงานในหน้าที่กรรมการผู้จัดการให้เป็นไปตามสัญญาจ้างที่คณะกรรมการกำหนดโดยให้มีอายุการจ้างคราวละไม่เกินสี่ปี และเมื่อครบกำหนดอายุสัญญาจ้าง คณะกรรมการจะต่ออายุสัญญาจ้างอีกก็ได้ แต่ต้องไม่เกินสองคราวติดต่อกัน

ในการว่าจ้างกรรมการผู้จัดการ ให้ประธานกรรมการเป็นผู้ลงนามในสัญญาจ้างในนามของบสท.

มาตรา 22 ให้คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ตลอดจนกำหนดกรอบและวิธีการในการบริหารงานตามนโยบายของคณะกรรมการในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) อนุมัติหรือวินิจฉัยสั่งการในการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้และการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ การจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน การชำระบัญชีของลูกหนี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

(2) ติดตามและประเมินผลการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพและการดำเนินงานทั่วไปเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย กรอบและวิธีการที่วางไว้

(3) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติการใด ๆ แทนคณะกรรมการบริหาร

(4) อนุมัติการแต่งตั้งพนักงานระดับบริหาร

(5) ว่าจ้างบุคคลอื่นเพื่อดำเนินการในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

(6) จัดให้มีระบบข้อมูลและจัดหาข้อมูลที่จำเป็นให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

(7) จัดหาแหล่งเงินทุนและพันธมิตรร่วมทุน เพื่อประโยชน์ในการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้

(8) รายงานผลการดำเนินงานในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพต่อคณะกรรมการทุกรอบสามเดือน

(9) รับผิดชอบและดำเนินการต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ

มาตรา 23 ให้กรรมการผู้จัดการรับผิดชอบในการบริหารงานของบสท. และมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กำหนดในระเบียบหรือข้อบังคับของคณะกรรมการ รวมทั้งปฏิบัติการอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการหรือคณะกรรมการบริหาร

มาตรา 24 ให้กรรมการผู้จัดการเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานและลูกจ้างของบสท. และมีอำนาจบรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน ตลอดจนลงโทษทางวินัยแก่พนักงานและลูกจ้าง ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

มาตรา 25 ในกิจการของ บสท. ที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้กรรมการผู้จัดการเป็นผู้แทนของบสท. และเพื่อการนี้ กรรมการผู้จัดการจะมอบอำนาจให้พนักงานหรือลูกจ้างของบสท. กระทำกิจการเป็นการทั่วไปหรือเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 26 เพื่อประโยชน์แก่การกำกับควบคุมและการตรวจสอบกิจการภายในของบสท. ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่เกินห้าคน เพื่อตรวจสอบการดำเนินกิจการของบสท. และการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการผู้จัดการ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 27 ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ประธานกรรมการบริหาร กรรมการบริหาร กรรมการผู้จัดการ กรรมการตรวจสอบ ที่ปรึกษาและอนุกรรมการ ได้รับเงินเดือนหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 28 ให้บุคคลตามมาตรา 27 ตลอดจนพนักงานและลูกจ้างของบสท. ซึ่งดำเนินการตามพระราชกำหนดนี้ ไม่ต้องรับผิดในการกระทำของตน เมื่อได้ใช้ความระมัดระวังตามวิสัยของผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีฝ่าฝืนกฎหมาย ทุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

มาตรา 29 การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหาร รวมตลอดทั้งกรรมการผู้จัดการ ต้องคำนึงถึงความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ต้นทุนในการดำเนินการของบสท. ประกอบกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ที่สุจริต และการเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเริ่มต้นประกอบกิจการใหม่ หรือประกอบกิจการเดิมต่อไป เพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนรวม

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง และนอกจากที่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในพระราชกำหนดนี้แล้ว การโอนทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของบสท. ให้แก่บุคคลใดหรือรับโอนทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของบุคคลใดมาเป็นของบสท. การที่บสท. มีรายได้จากการใดๆ หรือการดำเนินการของบสท. ก่อให้เกิดรายได้แก่บุคคลใด อันมิได้มีลักษณะเป็นเงินเดือน ค่าจ้างหรือรายได้อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ถ้ามีกฎหมาย เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศใดๆ กำหนดให้ต้องเสียภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือค่าฤชาธรรมเนียมใดๆ ให้ บสท. และบุคคลดังกล่าว ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือค่าฤชาธรรมเนียมนั้น

หมวด 3
การโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่ บสท.

ส่วนที่ 1
หลักเกณฑ์การโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

มาตรา 30 ให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟู หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่งหรือรวมกันเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว โอนสินทรัพย์ที่จัดเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ทั้งหมดให้แก่ บสท. ภายในเวลาที่ บสท. กำหนด

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ต้องโอนมาตามวรรคหนึ่ง ได้แก่สินทรัพย์ดังต่อไปนี้

(1) สินทรัพย์จัดชั้นสูญ

(2) สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ

(3) สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย

(4) สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพตาม (1) และ (2) คณะกรรมการบริหารโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จะกำหนดให้โอนมาแต่เฉพาะสินทรัพย์ที่มีเจ้าหนี้เกินหนึ่งรายก็ได้ แต่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้หรือผู้รับโอนหนี้จากสถาบันการเงิน แล้วแต่กรณีต้องรายงานการดำเนินการเกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่เหลือให้ บสท. ทราบตามเวลาที่ บสท. กำหนด และ บสท. จะสั่งให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวโอนสินทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือบางรายให้แก่ บสท. เมื่อใดก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรจะกำหนดให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ตามวรรคหนึ่งโอนสินทรัพย์ตาม (3) และ (4) เฉพาะบางส่วน และโอนสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษเฉพาะรายให้แก่ บสท. ก็ได้

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพตาม (1) ที่โอนมา หากเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญที่ตัดออกจากบัญชีแล้ว หรือที่ไม่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกัน ให้ถือว่าไม่มีมูลค่า และให้ บสท. ตรวจสอบการดำเนินการของสถาบันการเงินที่โอนสินทรัพย์เช่นว่านั้นว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของสถาบันการเงินนั้นหรือของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือไม่ เพื่อรายงานให้ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินคดีต่อผู้รับผิดชอบต่อไป

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ต้องโอนมาตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงสินทรัพย์ที่มีการฟ้องคดีอยู่ในศาลโดยศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาด้วย โดยให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เว้นแต่ บสท. จะยื่นคำร้องขอเป็นอย่างอื่น แต่ไม่รวมถึงสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือเด็ดขาดหรือให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ลูกหนี้ถูกศาลล้มละลายสั่งฟื้นฟูกิจการแต่ยังไม่ได้ให้ความเห็นชอบ แผนฟื้นฟูกิจการนั้น ถ้าลูกหนี้และผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการร่วมกันร้องขอโดยมีเหตุอันสมควร ศาลจะสั่งให้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการต่อไปโดยไม่สั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความก็ได้ แต่ต้องยื่นคำร้องขอเสียภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ

คดีที่ศาลสั่งจำหน่ายออกจากสารบบความตามวรรคหก ถ้าอายุความฟ้องร้องยังเหลืออยู่ไม่ถึงห้าปีนับแต่วันที่จำหน่ายคดี ให้ขยายอายุความออกไปเป็นห้าปีนับแต่วันที่ศาลสั่งจำหน่ายคดี

มาตรา 31 บสท. จะรับโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์อื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา 30 ก็ได้ แต่ต้องเป็นสินทรัพย์ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามมาตรา 30 วรรคสอง (1) (2) (3) หรือ (4) ที่มีอยู่ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 เฉพาะที่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกันการชำระหนี้

(2) เป็นสินทรัพย์ที่มีลูกหนี้เป็นนิติบุคคลและมีเจ้าหนี้เป็นสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ตั้งแต่ สองรายขึ้นไป ไม่ว่าจะมีบุคคลธรรมดาเป็นลูกหนี้ในฐานะผู้ค้ำประกันด้วยหรือไม่ก็ตาม

(3) มูลค่าของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบัญชีของทุกสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์รวมกันสำหรับลูกหนี้แต่ละรายเป็นจำนวนเงินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป และ

(4) สินทรัพย์ด้อยคุณภาพนั้นยังมิได้มีความตกลงเป็นหนังสือปรับโครงสร้างหนี้ใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ และมิได้เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟู กิจการของลูกหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายแล้วก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ

ในการรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจะกำหนดให้รับโอนเฉพาะสินทรัพย์ ด้อยคุณภาพตามมาตรา 30 วรรคสอง (1) หรือ (2) หรือสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามมาตรา 30 วรรคสอง (3) และ (4) ซึ่งเปลี่ยนไปเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามมาตรา 30 วรรคสอง (1) หรือ (2) ในวันหรือก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับก็ได้

มาตรา 32 สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ใดประสงค์จะโอนสินทรัพย์ตามมาตรา 31 ให้แก่บสท. ต้องมีหนังสือแจ้งให้ บสท. ทราบและโอนสินทรัพย์ให้ บสท. ภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อแจ้งความประสงค์การโอนสินทรัพย์ตามวรรคหนึ่งแล้ว จะเพิกถอนมิได้

การโอนสินทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง สถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องโอนสินทรัพย์ที่มีลักษณะตามมาตรา 31 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี ทั้งหมดให้แก่ บสท. และให้นำความในมาตรา 30 วรรคหก วรรคเจ็ด และวรรคแปด มาใช้บังคับกับสินทรัพย์ที่ต้องโอนมาด้วยโดยอนุโลม

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ต้องโอนมาตามวรรคสาม ให้รวมถึงหนี้ของนิติบุคคลอื่นที่นิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ตามมาตรา 31 (2) หรือผู้ถือหุ้นส่วนข้างมากของนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ดังกล่าวมีหุ้นอยู่เกินร้อยละห้าสิบ และหนี้ที่ผู้บริหารของลูกหนี้หรือบุคคลอื่นยอมตนเข้าเป็นหนี้เพื่อประโยชน์ของลูกหนี้หรือของนิติบุคคลอื่นนั้น หรือเพื่อชำระหนี้หรือดอกเบี้ยของลูกหนี้หรือของนิติบุคคลอื่นนั้นด้วย

มาตรา 33 ลูกหนี้ของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ผู้ใดเห็นว่าหนี้ที่ตนมีอยู่กับสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์มีลักษณะตามมาตรา 31 และสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ซึ่งโอนสินทรัพย์มาให้ บสท. มิได้โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพรายของตนมาด้วย ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาสั่งการให้ บสท. ดำเนินการแจ้งให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพดังกล่าวมาภายในเวลาที่ บสท. กำหนด

สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ใดไม่โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามคำสั่งของบสท. ตามวรรคหนึ่ง ให้จ่ายค่าชดเชยเป็นรายวันๆ ละห้าแสนบาท เงินจำนวนดังกล่าวให้นำมาลดหย่อนหนี้ของลูกหนี้นั้น

มาตรา 34 การโอนสินทรัพย์ให้แก่ บสท. ตามมาตรา 30 ไม่ทำให้ความผิดที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ได้กระทำไว้เป็นอันลบล้างไป

ในการดำเนินการตามพระราชกำหนดนี้ หาก บสท. พบว่าสินทรัพย์รายใดเกิดขึ้นโดยการกระทำความผิดหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ให้แจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ เพื่อดำเนินการสอบสวนและดำเนินการต่อไปตามอำนาจหน้าที่

มาตรา 35 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยแจ้งข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 30 และมาตรา 31 ให้แก่ บสท. และสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา 36 เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 32 วรรคหนึ่งแล้ว ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งการให้สถาบันการเงินที่มิได้โอนสินทรัพย์ให้แก่ บสท. ตามมาตรา 31 ดำเนินการประเมินราคาหลักประกันที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพโดยผู้ประเมินราคาอิสระที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว และดำเนินการให้สถาบันการเงินกันเงินสำรองไว้สำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพทุกประเภทตามมาตรา 30 ให้ครบร้อยละร้อยของมูลค่าสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบัญชีเมื่อหักราคาหลักประกันดังกล่าวออกแล้ว ทั้งนี้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาการประเมินดังกล่าว

ในกรณีที่หลักประกันรายใดได้รับการประเมินราคาไม่ถึงหนึ่งปี ธนาคารแห่งประเทศไทยจะผ่อนผันให้ไม่ต้องประเมินราคาใหม่ก็ได้

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับบริษัทบริหารสินทรัพย์ ในส่วนที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่บริษัทบริหารสินทรัพย์นั้นรับโอนมาภายหลังเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2543 ด้วย โดยอนุโลม เว้นแต่เป็นบริษัทบริหาร สินทรัพย์ที่กองทุนฟื้นฟูมีสัญญาร่วมรับผิดชอบในผลกำไรหรือขาดทุนของบริษัทบริหารสินทรัพย์นั้น ก่อนปี พ.ศ. 2543

มาตรา 37 ในการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่ บสท. ให้สิทธิเรียกร้อง สิทธิหรือภาระผูกพันอื่นใดทั้งหมดที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์มีต่อลูกหนี้โอนไปเป็นของ บสท. ด้วย โดยสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องแจ้งข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้อง สิทธิหรือภาระผูกพันอื่นใดให้ บสท. ทราบโดยละเอียด

ถ้าข้อมูลที่แจ้งตามวรรคหนึ่งไม่ครบถ้วนและเป็นเหตุให้ บสท. ได้รับความเสียหายในภายหลัง สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าวตามสัดส่วนแห่งการกระทำ โดย บสท. จะหักกลบลบหนี้จากเงินกำไรที่จัดสรรให้แก่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ในส่วนของสินทรัพย์นั้นก็ได้

มาตรา 38 ก่อนที่จะมีการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพใดให้แก่บสท. ให้บสท. ลงโฆษณารายการหรือรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวันหรือจะบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้แต่ละรายก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการบอกกล่าวการโอนตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว

มาตรา 39 เมื่อมีการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพใดให้แก่ บสท. แล้ว ให้บสท. ออกหลักฐานการรับโอน สินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ และให้ถือว่าการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมีผลผูกพันบุคคลภายนอก ผู้จำนอง ผู้จำนำและผู้ค้ำประกัน นับแต่วันที่ บสท. ออกหลักฐานดังกล่าว

ในการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ บสท. จะดำเนินการรับโอนทำเป็นเอกสารการโอน พร้อมทั้งรายละเอียดแห่งสินทรัพย์ที่โอนและรายการเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งปวง ตามแบบที่ บสท. กำหนด โดยมอบหมายให้สถาบันการเงินผู้โอนยังคงเก็บรักษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าวไว้ที่สถาบันการเงินนั้นก็ได้

ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ได้รับมอบหมายให้เก็บรักษาเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องดูแลรักษาเอกสารดังกล่าวให้เรียบร้อยในสภาพที่ดีตามวิสัยของวิญญูชนพึงกระทำกับทรัพย์สินของตน และในกรณีที่ บสท. จ่ายค่าดูแลรักษาเอกสารให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือเสียหายของเอกสารเหล่านั้น และหนี้ที่ไม่อาจเรียกเก็บได้อันเนื่องมาจากการสูญหายหรือเสียหายของเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยเต็มจำนวน

มาตรา 40 สิทธิเรียกร้องเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียน เมื่อ บสท. แสดงสำเนาหลักฐานการรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามมาตรา 39 ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนให้แก่ บสท. ทันที และให้ถือว่ามีผลผูกพันบุคคลภายนอกนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียน ทั้งนี้ โดยให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนดังกล่าว

มาตรา 41 ภายใต้บังคับมาตรา 30 ในคดีที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ฟ้องเป็นคดีต่อศาลเกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่บสท. รับโอนมาตามพระราชกำหนดนี้ ให้ บสท. เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทน ในการนี้บสท. อาจคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านหรือคัดค้านพยานที่สืบไปแล้วได้

ในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับคดีตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บสท. เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น

ให้ บสท. ได้รับยกเว้นบรรดาค่าธรรมเนียมที่เกิดขึ้นหรือเกี่ยวเนื่องกับการยึด การขายทอดตลาด หรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา 42 ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่จำนองหรือจำนำไว้เป็นประกันหนี้ในสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. รับโอนมา ลูกหนี้และบสท. อาจตกลงตีราคาโอนชำระหนี้ให้แก่บสท. โดยไม่

ต้องมีการฟ้องบังคับคดีก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีเช่นนี้ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นความรับผิดจากหนี้รายนั้น

มาตรา 43 ให้การโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ การโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ และการโอนทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการปรับโครงสร้างหนี้หรือการปรับโครงสร้างกิจการตามพระราชกำหนดนี้ที่ บสท. เป็นผู้รับโอนหรือเป็นผู้โอน ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษีอากรตามกฎหมายทั้งปวง

มาตรา 44 บสท. จะมอบหมายให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้เดิมเป็นตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้ที่ปรับโครงสร้างหนี้หรือที่มีการปรับโครงสร้างกิจการแล้วได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้เป็นบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เจ้าหนี้เดิม ให้ บสท. แจ้งให้ลูกหนี้ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งตัวแทนดังกล่าว ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้เดิมไปแล้วก่อนได้รับแจ้ง ให้ถือว่าบสท. ได้รับชำระหนี้แล้ว และให้บสท. ดำเนินการเรียกเงินคืนจากเจ้าหนี้เดิมต่อไป

ส่วนที่ 2
ราคาของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

มาตรา 45 มูลค่าของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบัญชี ให้ถือเอาจำนวนหนี้เงินต้นค้างชำระ ณ วันโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ รวมกับดอกเบี้ยค้างชำระเป็นระยะเวลาไม่เกินสามเดือนก่อนวันโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

ราคาที่ บสท. จะชำระให้แก่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์สำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพแต่ละรายที่รับโอนมา ให้เป็นดังนี้

(1) ในกรณีเป็นการโอนตามมาตรา 30 ให้มีราคาเท่ากับมูลค่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพดังกล่าว โดยไม่รวมการประกันด้วยบุคคล ในกรณีไม่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกันให้มีราคาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(2) ในกรณีเป็นการโอนตามมาตรา 31 ให้มีราคาเท่ากับมูลค่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพดังกล่าว โดยไม่รวมการค้ำประกันด้วยบุคคล แต่ทั้งนี้ราคาดังกล่าวต้องไม่เกินมูลค่าสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบัญชีตามวรรคหนึ่งหักด้วยเงินสำรองที่ต้องตั้งไว้ตามกฎหมายหรือตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

การประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ในกรณีสถาบันการเงินเป็นผู้โอนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และในกรณีบริษัทบริหารสินทรัพย์เป็นผู้โอน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหน

สถาบันการเงิน บริษัทบริหารสินทรัพย์ หรือบสท. อาจขอให้มีการประเมินราคาตามวรรคสามใหม่ โดยยื่นเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งราคา และคณะกรรมการจะกำหนดให้ทำการประเมินราคาใหม่โดยผู้ประเมินราคาอิสระที่ บสท. เห็นชอบก็ได้ โดยให้ผู้ขอให้มีการประเมินราคาเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการประเมิน

มาตรา 46 ให้บสท. ชำระราคาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ โดยออกตราสารหนี้ซึ่งเปลี่ยนมือไม่ได้และมีกำหนดใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ออกตราสารหนี้นั้น แต่ทั้งนี้บสท. อาจใช้สิทธิไถ่ถอนก่อนกำหนดให้

ให้กองทุนฟื้นฟูค้ำประกันตราสารหนี้ตามวรรคหนึ่ง และให้บสท. กำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับตราสารหนี้ดังกล่าวไม่เกินอัตราเฉลี่ยของเงินฝากทุกประเภทของธนาคารพาณิชย์ห้าแห่ง ตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้ชำระดอกเบี้ยทุกสิ้นปี

ส่วนที่ 3
การแบ่งปันผลกำไรและการรับผิดชอบในผลขาดทุน

มาตรา 47 ให้มีการรับรู้ผลกำไรหรือขาดทุนจากการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. ตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด โดยคำนวณผลกำไรหรือขาดทุนจากราคาของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่บสท. รับโอนมา หักด้วยต้นทุนในการรับโอนและค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการดำเนินการของบสท. รวมทั้งดอกเบี้ยของตราสารหนี้ โดยให้คำนวณแยกตามสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่รับโอนมาจากแต่ละสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์หรือแยกตามลูกหนี้แต่ละราย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 48 ให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ผู้โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมีความรับผิดชอบ ร่วมกับ บสท. ในผลกำไรหรือขาดทุนจากการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพโดยคำนวณตามมาตรา 47 เมื่อสิ้นปีที่ห้าและสิ้นปีที่สิบนับแต่วันที่ บสท. เปิดทำการ ทั้งนี้ ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในมาตรา 50 และมาตรา 51

มาตรา 49 ในการคำนวณผลกำไรหรือขาดทุนตามมาตรา 48 สำหรับสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์แต่ละรายให้รวมผลการบริหารจัดการสินทรัพย์สำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์นั้นทุกรายการที่สามารถนำมาคำนวณได้

เมื่อได้กำไรหรือขาดทุนแล้วจึงให้ดำเนินการแบ่งปันผลกำไรหรือรับผิดชอบในผลขาดทุนตามมาตรา 50 หรือมาตรา 51 แล้วแต่กรณี

มาตรา 50 ในกรณีที่การบริหารจัดการสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมีผลกำไร ให้จัดสรรผลกำไรดังนี้

(1) ผลกำไรส่วนแรกจำนวนไม่เกินร้อยละยี่สิบของราคาของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. รับโอนมา ให้แบ่งกันคนละครึ่งระหว่าง บสท. และสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์

(2) ผลกำไรส่วนที่สอง ให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ผู้โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพรับไปทั้งหมด แต่เมื่อรวมกับผลกำไรตาม (1) แล้วต้องไม่เกินส่วนต่างระหว่างราคามูลค่าสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบัญชีและราคาของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. รับโอนมา

(3) กำไรส่วนที่เหลือจาก (2) ให้ บสท. รับไปทั้งหมด

มาตรา 51 ในกรณีที่การบริหารจัดการสินทรัพย์มีผลขาดทุน ให้บสท. และสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ ร่วมกันรับผิดชอบ ดังนี้

(1) ผลขาดทุนส่วนแรกจำนวนไม่เกินร้อยละยี่สิบของราคาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. รับโอนมา ให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ผู้โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพรับไปทั้งหมด

(2) ผลขาดทุนส่วนที่สองที่เหลือจาก (1) จำนวนไม่เกินร้อยละยี่สิบของราคาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่บสท. รับโอนมา ให้แบ่งกันคนละครึ่งระหว่างบสท. และสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์

(3) ผลขาดทุนส่วนที่เหลือจาก (2) ให้ บสท. รับไปทั้งหมด

มาตรา 52 ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องรับผลขาดทุนตามมาตรา 51 บสท. อาจยอมให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์นั้นชดเชยผลขาดทุนให้แก่บสท. โดยการหักกลบลบหนี้กับจำนวนเงินที่จะต้องชำระตามตราสารหนี้ที่บสท. ออกตามมาตรา 46 หรือโดยการออกหุ้นสามัญให้แก่บสท. ในกรณีที่เป็นสถาบันการเงิน ตามราคาที่บสท. และสถาบันการเงินตกลงร่วมกัน

หมวด 4
การบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

มาตรา 53 ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ให้บสท. มีอำนาจปรับโครงสร้างหนี้ ปรับโครงสร้างกิจการ จำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือจำหน่ายหนี้สูญ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันตามที่เห็นสมควร ตามบทบัญญัติแห่งหมวดนี้

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้มาใช้บังคับ

(1) มาตรา 237 มาตรา 700 มาตรา 1185 มาตรา 1220 มาตรา 1222 มาตรา 1224 มาตรา 1225 มาตรา 1226 และมาตรา 1240 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(2) มาตรา 50 มาตรา 51 มาตรา 52 มาตรา 54 มาตรา 102 ประกอบกับมาตรา 33 วรรคสอง มาตรา 137 มาตรา 139 วรรคหนึ่ง มาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 147 มาตรา 148 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

(3) มาตรา 114 และมาตรา 115 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

มาตรา 54 เพื่อประโยชน์ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ บสท. จะพิจารณาจัดแบ่งสินทรัพย์ด้อยคุณภาพออกเป็นกองสินทรัพย์ก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 55 เมื่อมีการจัดแบ่งกองสินทรัพย์แล้ว ให้บสท. ดำเนินการบริหารกองสินทรัพย์ดังกล่าว โดย บสท. จะดำเนินการบริหารกองสินทรัพย์เอง หรือจะว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญให้เป็นผู้บริหารกองสินทรัพย์แต่ละกองก็ได้ และ บสท. จะแต่งตั้งที่ปรึกษาทางการเงินสำหรับกองสินทรัพย์แต่ละกองตามที่เห็นสมควรก้ได้

ผู้เชี่ยวชาญที่ บสท.จะจ้างให้เป็นผู้บริหารกองสินทรัพย์ ถ้าบุคคลผู้มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลที่มีผู้มีสัญชาติไทยถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของทุนจดทะเบียนและไม่มีคนต่างด้าวเป็นผู้มีอำนาจจัดการนิติบุคคล มีความสามารถที่จะทำได้ ให้พิจารณาจ้างบุคคลดังกล่าวเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ นิติบุคคลที่จะจ้างให้เป็นผู้บริหารสินทรัพย์ต้องไม่เป็นสถาบันการเงินที่โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้ บสท. เว้นแต่จะรับบริหารกองสินทรัพย์โดยไม่ค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายใดๆ จาก บสท. และยอมปฏิบัติตนตามเงื่อนไขพิเศษที่คณะกรรมการกำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองลูกหนี้และเพื่อประโยชน์ในการปรับโครงสร้างหนี้ให้ลุล่วงไปโดยเร็วตามพระราชกำหนดนี้

ความในวรรคสองไม่เป็นการตัดสิทธิสถาบันการเงินที่เป็นเจ้าหนี้ที่เป็นผู้บริหารกองสินทรัพย์ จะคิดค่าใช้จ่ายจากเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์อื่นที่เป็นเจ้าหนี้เดิมอยู่ด้วยตามอัตราส่วนแห่งหนี้ที่ตนเคยมีอยู่

มาตรา 56 เพื่อประโยชน์ในการบริหารกองสินทรัพย์ ให้พนักงานขาย บสท. หรือผู้บริหารกองสินทรัพย์จัดทำความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานะการเงินของลูกหนี้แต่ละราย พร้อมทั้งข้อเสนอแนะว่าจะสมควรดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้หรือปรับโครงสร้างกิจการ หรือควรจำหน่ายทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการ ดำเนินกิจการต่อไปของลูกหนี้ ความสุจริต ความร่วมมือและความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ประกอบกัน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหาร

ส่วนที่ 1
การปรับโครงสร้างหนี้

มาตรา 57 การปรับโครงสร้างหนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนด และสามารถดำเนินกิจการเดิมหรือเริ่มกิจการใหม่ได้ต่อไป

ในการปรับโครงสร้างหนี้ให้ บสท. มีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ลดเงินต้น ดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาที่คำนวณดอกเบี้ย ขยายระยะเวลาการชำระหนี้ หรือผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้อย่างอื่นให้แก่ลูกหนี้ และในกรณีที่เห็นสมควร เพื่อความเป็นธรรมอย่างทัดเทียมกันและความรวดเร็ว จะผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้ดังกล่าวเป็นการทั่วไปให้แก่ลูกหนี้ทั้งหมดหรือบางประเภทก็ได้

(2) แปลงหนี้ของลูกหนี้เป็นทุนในกิจการของลูกหนี้

(3) รับโอนทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องจากลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ หรือจำหน่ายทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้อง บางส่วนของลูกหนี้ดังกล่าวให้แก่บุคคลภายนอก แต่ในกรณีที่ทรัพย์สินที่จะโอนหรือจำหน่ายไม่ใช่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแห่งหนี้ ต้องได้รับความยินยอมของลูกหนี้ก่อน

(4) รับโอนหุ้นหรือซื้อหุ้นเพิ่มทุนของลูกหนี้เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงกิจการของลูกหนี้

(5) ใช้มาตรการอื่นใดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

การดำเนินการตามวรรคสอง คณะกรรมการจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขให้บสท. ปฏิบัติก็ได้

ในการรับโอนหุ้นหรือเพิ่มทุนตาม (4) หรือใช้มาตรการที่ บสท. กำหนดตาม (5) ถ้าเป็นกรณีที่มีกฎหมายหรือข้อบังคับใดกำหนดให้ต้องได้รับการอนุมัติหรือความเห็นชอบ หรือมีมติ

พิเศษของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นหรือ แจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ทราบ ให้ถือว่าความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารเป็นการอนุมัติเห็นชอบรับทราบ หรือเป็นมติพิเศษของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ตามกฎหมายหรือข้อบังคับดังกล่าวแล้ว

มาตรา 58 ถ้าลูกหนี้ ผู้บริหารของลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ถ้าหากมีได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ และได้มีการชำระหนี้ตามที่ได้ปรับโครงสร้างแล้วทั้งหมด ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้นั้น

ในการปรับโครงสร้างหนี้ และผลจากการปรับโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้ได้รับการผ่อนระยะเวลาการชำระหนี้ ให้ลูกหนี้ดำเนินการชำระหนี้ต่อไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ บสท. กำหนด และในขณะใดขณะหนึ่ง ถ้าลูกหนี้ได้ให้หลักประกันอื่นตามสมควรแล้ว ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ที่ยังค้างชำระอยู่นั้น การผ่อนชำระหนี้ดังกล่าว บสท. อาจโอนหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นรับชำระหนี้ต่อไปก็ได้

ถ้าได้มีการชำระหนี้แต่เพียงบางส่วน และลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่จะนำมาชำระหนี้ได้อีก หากผู้ค้ำประกันได้ยอมตนชำระหนี้ส่วนที่เหลือไม่น้อยกว่าสองในสามหรือในจำนวนที่น้อยกว่านั้น ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้นั้น

ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ หรือยักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน และให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว

ส่วนที่ 2
การปรับโครงสร้างกิจการ

มาตรา 59 เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้ บสท. จะดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ก็ได้

(1) ลูกหนี้เป็นบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ไม่ว่าจะมีบุคคลเป็นผู้ค้ำประกันด้วยหรือไม่ก็ตาม

(2) บสท. เป็นเจ้าหนี้ซึ่งมีจำนวนหนี้เกินร้อยละห้าสิบของมูลหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ที่ปรากฏในงบดุลปีหลังสุดที่ลูกหนี้ยื่นต่อนายทะเบียน

(3) มีหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่ากิจการของลูกหนี้อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการต่อไปได้ หรือการดำเนินกิจการต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อการฟื้นฟูหรือพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และ

(4) ลูกหนี้ให้ความยินยอมหรือแสดงความจำนงเป็นหนังสือให้มีการปรับโครงสร้างกิจการ โดยยินยอมรับพันธะตามบทบัญญัติในส่วนนี้

การปรับโครงสร้างกิจการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีรายได้ที่จะนำมาชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ในแผน การจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ใช้ประโยชน์ในการประกอบกิจการของลูกหนี้ ต้องเป็นไปเพื่อประสิทธิภาพในการประกอบกิจการของลูกหนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด การดำเนินการใดๆ ที่มิใช่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะกระทำมิได้

การปรับโครงสร้างกิจการอาจกระทำก่อนหรือหลังการปรับโครงสร้างหนี้ หรือจัดทำเป็นแผนเดียวกันก็ได้

มาตรา 60 เมื่อคณะกรรมการบริหารอนุมัติให้มีการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้แล้ว ให้ บสท. ดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้โดยทันที

มาตรา 61 ในการปรับโครงสร้างกิจการ ให้คณะกรรมการบริหารแต่งตั้งบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้จัดทำแผน และให้ผู้จัดทำแผนเสนอแผนต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติ โดยต้องจัดทำให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่ คณะกรรมการบริหารกำหนด

ก่อนลงมือทำแผน ให้ผู้จัดทำแผนจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้จัดทำแผนลูกหนี้และเจ้าหนี้อื่น โดยแจ้งเป็นหนังสือให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้แต่ละรายตามหลักฐานเท่าที่มีอยู่ทราบ และลงโฆษณาในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน โดยระบุวัน เวลา และสถานที่ที่จะจัดให้มีการประชุม พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานที่เจ้าหนี้จะต้องนำมาแสดง

มาตรา 62 แผนต้องมีรายละเอียดของรายการ วิธีการ และเป้าหมาย ระยะเวลาในการบริหารแผนและ รายละเอียดอื่น ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด และต้องกำหนดความรับผิดของผู้บริหารแผนตามมาตรา 66 วรรคสามด้วย

ระยะเวลาในการบริหารแผนต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ผู้บริหารแผนรับมอบกิจการจากผู้บริหารของลูกหนี้ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งการปรับโครงสร้างกิจการให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ คณะกรรมการบริหารจะอนุมัติให้ขยายระยะเวลาการบริหารแผนต่ออีกได้ไม่เกินสามปี

ถ้าลูกหนี้เห็นว่าแผนที่เสนอต่อคณะกรรมการบริหารมิได้เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 59 วรรคสอง ลูกหนี้มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อสั่งให้ผู้ทำแผนแก้ไขปรับปรุงแผนใหม่เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ และในกรณีที่คณะกรรมการบริหารอนุมัติแผนโดยมิได้ดำเนินการแก้ไขหรือในกรณีที่ลูกหนี้พบกรณีดังกล่าวเมื่อคณะกรรมการบริหาร

อนุมัติแผนแล้ว ให้ลูกหนี้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี วินิจฉัยสั่งการโดยเร็ว

มาตรา 63 เมื่อคณะกรรมการบริหารอนุมัติแผน หรือคณะกรรมการวินิจฉัยให้ความเห็นชอบแผนที่คณะกรรมการบริหารอนุมัติตามมาตรา 62 แล้ว ให้บสท. ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายเพื่อพิจารณาแผนดังกล่าว

เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวเป็นการด่วนเพื่อพิจารณาแผน และถ้าเห็นสมควรให้มีการดำเนินการตามแผน ให้ศาลมีคำสั่งอนุมัติแผน และให้บสท. ลงโฆษณาคำสั่งนั้นในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน หากไม่เห็นชอบด้วย ให้มีคำสั่งยกคำร้องและแจ้งให้ บสท. ทราบ คำสั่งศาลให้เป็นที่สุด

การร้องขอต่อศาลตามมาตรานี้ ให้ บสท. ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งปวง

มาตรา 64 ในการบริหารแผน ให้ บสท. มีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ควบหรือรวมกิจการของลูกหนี้ เพื่อประโยชน์ในการประกอบกิจการของลูกหนี้

(2) ยุบเลิกกิจการบางส่วนของลูกหนี้

(3) ดำเนินการเพื่อให้เจ้าหนี้อื่นของลูกหนี้ซึ่งเข้าร่วมในการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ได้รับชำระหนี้

(4) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

มาตรา 65 ถ้าผู้จัดทำแผนเสนอให้มีการควบหรือรวมกิจการของลูกหนี้ เพื่อประโยชน์ร่วมกันในการดำเนินกิจการหรือธุรกิจ ให้คณะกรรมการบริหารเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่ออนุมัติให้มีการดำเนินการควบหรือรวมกิจการได้ ทั้งนี้ มิให้นำบทบัญญัติในลักษณะ 22 หุ้นส่วนและบริษัทหมวด 4 ส่วนที่ 9 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบทบัญญัติในหมวด 12 การควบบริษัท แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาใช้บังคับแก่กรณีดังกล่าว

ถ้าการดำเนินการตามวรรคหนึ่งมีปผลกระทบอย่างสำคัญต่อการแข่งขันโดยเสรีประโยชน์ของผู้บริโภค หรือการพัฒนาภาคการผลิตที่เกี่ยวข้อง ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน และให้ บสท. ดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 66 เมื่อศาลมีคำสั่งอนุมัติแผนแล้ว ให้ บสท. แต่งตั้งผู้บริหารแผนและผู้กำกับดูแลการบริหารแผน และลงโฆษณาในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน

ในกรณีที่ลูกหนี้ให้ความร่วมมือในการดำเนินการของ บสท. และไม่ปรากฏพฤติการณ์อันแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารของลูกหนี้กระทำการใดอันไม่สุจริต ให้บสท. ดำเนินการให้ผู้จัดทำแผนปรึกษาหารือกับผู้บริหารของลูกหนี้อย่างใกล้ชิด และพิจารณาแต่งตั้งให้ผู้บริหารของลูกหนี้

เป็นผู้บริหารแผนที่จัดทำขึ้น ทั้งนี้ ภายในความกำกับดูแลของบุคคลซึ่ง บสท. แต่งตั้งตามเงื่อนไขที่ บสท. กำหนด

ในกรณีที่ผู้จัดทำแผนได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารแผน ถ้าการบริหารกิจการตามแผนที่ได้กำหนดขึ้นไม่เป็นผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน ผู้บริหารแผนต้องรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในแผน

ในกรณีที่ผู้จัดทำแผนเป็นนิติบุคคล ถ้าประธานกรรมการ กรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษาหรือพนักงานของ นิติบุคคลนั้น หรือนิติบุคคลอื่นที่นิติบุคคลผู้จัดทำแผนหรือบุคคลดังกล่าวถือหุ้นอยู่แต่ละรายหรือหลายรายรวมกันตั้งแต่ร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไป ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารแผน ให้ถือว่าเป็นกรณีที่ผู้จัดทำแผนได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารแผนตามวรรคสาม

มาตรา 67 เมื่อคณะกรรมการบริหารแต่งตั้งผู้บริหารแผนแล้ว ให้ผู้บริหารของลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์สิน ดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสารเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน และกิจการของลูกหนี้แก่ผู้บริหารแผนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้บริหารแผน เพื่อการนี้ให้ผู้บริหารแผนมีอำนาจเรียกให้ผู้ครอบครองส่งมอบทรัพย์สิน ดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสารข้างต้นแก่ตนได้ด้วย

มาตรา 68 เมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา 67 แล้ว ให้ผู้บริหารของลูกหนี้เป็นอันหมดอำนาจในการกระทำกิจการใดๆ ในนามของลูกหนี้ โดยให้ผู้บริหารแผนมีอำนาจในการบริหารจัดการทั้งปวงที่เป็นของผู้บริหารของลูกหนี้เสมือนหนึ่งเป็นผู้บริหารของลูกหนี้

ให้ผู้บริหารของลูกหนี้ยังคงอยู่ในตำแหน่งตลอดระยะเวลาของการบริหารแผน แต่ไม่มีอำนาจกระทำการใดๆ ในนามหรือเป็นการผูกพันลูกหนี้ และไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนใดๆ

ผู้บริหารของลูกหนี้มีสิทธิตั้งผู้แทนเพื่อทำหน้าที่ติดตามการทำงานของผู้บริหารแผน แต่จะกระทำการใดเป็นการขัดขวางการทำหน้าที่ของผู้บริหารแผนไม่ได้ และต้องให้ความช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกตามที่ผู้บริหารแผนร้องขอ ในกรณีที่ผู้แทนดังกล่าวขัดขวาง ไม่ช่วยเหลือหรือไม่อำนวยความสะดวก โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ผู้บริหารแผนโดยความเห็นชอบของบสท. จะสั่งห้ามไม่ให้ผู้แทนดังกล่าวเข้ามาในที่ทำการหรือสถานที่อันอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ และขอให้มีการตั้งบุคคลอื่นเป็นตัวแทนก็ได้ ในระหว่างที่ยังไม่มีตัวแทนดังกล่าวไม่เป็นการตัดอำนาจของผู้บริหารแผนที่จะบริหารแผนต่อไป

มาตรา 69 ในระหว่างระยะเวลาของการบริหารแผน นอกจากอำนาจในการบริหารจัดการตามมาตรา 68 วรรคหนึ่งแล้ว ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ตามที่กำหนดไว้ในแผน ให้ผู้บริหารแผนโดยอนุมัติของ บสท. มีอำนาจ

(1) ลดทุน เพิ่มทุน หรือจัดสรรหุ้นเพิ่มทุน

(2) ปรับปรุงแก้ไขการบริหารงาน

(3) แต่งตั้งหรือถอดถอนพนักงานของลูกหนี้ทุกระดับ

(4) ดำเนินการควบกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนของลูกหนี้

(5) โอนสิทธิตามสัญญา โอนหลักประกัน หรือโอนทรัพย์สินให้บุคคลอื่น

(6) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็น เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก บสท. แล้ว

การกระทำใดตามวรรคหนึ่ง หากมีกฎหมายกำหนดให้ต้องมีมติหรือมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น ให้ถือว่าการอนุมัติของคณะกรรมการบริหารเป็นมติหรือมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้การดำเนินการนั้นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้หรือแจ้งให้เจ้าหนี้หรือบุคคลอื่นใดทราบก่อน มิให้นำกฎหมายเช่นว่านั้นมาใช้บังคับ แต่ผู้บริหารแผนต้องลงโฆษณาการดำเนินการนั้นในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน

มาตรา 70 ในกรณีที่ผู้กำกับดูแลการบริหารแผนหรือผู้แทนของผู้บริหารของลูกหนี้ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา 68 เห็นว่า ผู้บริหารแผนมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามแผน หรือกระทำการใดอันจะเป็นการเสียหายต่อลูกหนี้หรือเป็นการผิดวัตถุประสงค์ในการปรับโครงสร้างกิจการให้มีสิทธิทักท้วงเป็นหนังสือต่อผู้บริหารแผน โดยระบุพฤติกรรมแห่งการกระทำอันเป็นมูลเหตุแห่งการทักท้วงนั้น

ให้ผู้บริหารแผนพิจารณาคำทักท้วงโดยปรึกาหารือร่วมกันกับผู้กำกับดูแลการบริหารแผนและ ผู้แทนของผู้บริหารของลูกหนี้ ในกรณีที่ไม่อาจตกลงกันได้ ให้เสนอเรื่องให้บสท. วินิจฉัย คำวินิจฉัยของ บสท. ให้เป็นที่สุด ในกรณีที่ บสท. เห็นว่าคำทักท้วงของผู้กำกับดูแลการบริหารแผนหรือผู้แทนผู้บริหารของลูกหนี้มีเหตุผลอันสมควร และการให้ผู้บริหารแผนปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจะเป็นการเสียหายต่อการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ ให้บสท. ดำเนินการให้มีการถอดถอนผู้บริหารแผนและแต่งตั้งผู้บริหารแผนใหม่

ผู้บริหารแผนที่ถูกถอดถอนตามวรรคสอง ไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายหรือค่าชดเชยใดๆ ไม่ว่าจะมีระบุไว้ในสัญญาตั้งผู้บริหารแผนหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิ บสท. ที่จะเรียกค่าเสียหายจากผู้บริหารแผน ค่าเสียหายที่เรียกได้ เมื่อหักค่าใช้จ่ายของบสท. ตามที่บสท. กำหนดแล้ว ให้จ่ายชดเชยให้แก่ลูกหนี้

มาตรา 71 นับแต่มีคำสั่งศาลตามมาตรา 63 อนุมัติแผนจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือวันที่ยุติการปรับโครงสร้างกิจการ

(1) ให้ศาลระงับการพิจารณาคดีที่มีผู้ฟ้องลูกหนี้สำหรับสิทธิเรียกร้องใดต่อศาลไว้ก่อนจนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาการบริหารแผน ทั้งนี้ โดยไม่เป็นการตัดสิทธิเจ้าหนี้ที่จะยื่นขอรับชำระหนี้จากผู้บริหารแผน

(2) ห้ามมิให้มีการเลิกหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้

(3) ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้ หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจาก บสท.

(4) มิให้ถือว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวอันจะเป็นมูลเหตุในการขอฟื้นฟูกิจการ หรือฟ้องคดีล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

(5) ให้ระงับการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นหลักประกันแห่งหนี้หรือไม่ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้มีการบังคับคดีไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการบังคับคดีนั้นไว้ เว้นแต่การบังคับคดีได้สำเร็จบริบูรณ์แล้ว

(6) ห้ามมิให้เจ้าของทรัยพ์สินที่ใช้ในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขาย หรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์ดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าว ถ้ามีการฟ้องคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้วให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้ก่อน เว้นแต่ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวไม่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้และผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ คณะกรรมการจะอนุญาตให้ดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวตามที่เห็นสมควรก็ได้

(7) ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินกิจการตามปกติของลูกหนี้ดังกล่าวสามารถดำเนินต่อไปได้

(8) บรรดาคำสั่งที่ใช้บังคับวิธีการชั่วคราวของศาล ไม่ว่าจะเป็นการยึด อายัด ห้ามจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินของลูกหนี้ ที่มีอยู่ก่อนวันที่มีการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมาให้แก่ บสท. ให้ศาลระงับผลบังคับไว้หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ บสท. ร้องขอ

(9) ห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ งดให้บริการแก่ลูกหนี้

การดำเนินการใดอันเป็นการฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง ให้เป็นโมฆะ

ข้อห้ามตามวรรคหนึ่ง ไม่ใช้บังคับกับการดำเนินการของ บสท. และผู้บริหารแผน

มาตรา 72 เมื่อผู้บริหารแผนหรือผู้กำกับดูแลการบริหารแผนเห็นว่า เงื่อนไขใดๆ ที่กำหนดไว้ในการบริหารแผนมิได้เกิดขึ้นตามที่กำหนดไว้ หรือการบริหารแผนต่อไปจะทำให้เกิดหนี้สินแก่ลูกหนี้มากขึ้น หรือมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปจนทำให้การปรับโครงสร้างกิจการไม่เกิดประโยชน์ต่อเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ ให้รายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริหารโดยเร็ว

เมื่อคณะกรรมการบริหารพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับความเห็นของผู้บริหารแผนหรือผู้กำกับดูแลการบริหารแผน ให้ขออนุมัติต่อคณะกรรมการเพื่อยุติการปรับโครงสร้างกิจการ และดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่ลูกหนี้เห็นชอบด้วย ให้ดำเนินการเลิกกิจการของลูกหนี้และขายทรัพย์สินทั้งปวงเพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่ บสท. ในกรณีนี้ เมื่อบสท. ได้รับชำระหนี้เท่าใด ให้หนี้ที่เหลือเป็นอันพ้นกันไป และให้บุคคลซึ่งค้ำประกันหนี้ดังกล่าวไว้เป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

(2) ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่เห็นชอบด้วยตาม (1) ให้บสท. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันล้มละลาย และให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเด็ดขาดทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน

มาตรา 73 เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาตามแผน หรือการปรับโครงสร้างกิจการแล้วเสร็จสุดแต่ระยะเวลาใดจะถึงก่อน ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันในหนี้รายนั้นเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวง เว้นแต่บรรดาหนี้ที่ บสท. เห็นว่าควรผ่อนระยะเวลาให้ลูกหนี้ชำระต่อไปภายหลังจากระยะเวลาดังกล่าวในกรณีเช่นนั้น คงให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกันที่ทำไว้เดิม

ส่วนที่ 3
การจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

มาตรา 74 ในกรณีที่ บสท. ประสงค์จะบังคับจำนองหรือบังคับจำนำกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ให้บสท. มีหนังสือบอกกล่าวให้ลูกหนี้และผู้จำนองหรือผู้จำนำชำระหนี้ภายในเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกกล่าว โดยจะต้องระบุด้วยว่า หากบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด บสท. จะบังคับชำระหนี้ในสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดนี้

มาตรา 75 ถ้าลูกหนี้ ผู้จำนอง หรือผู้จำนำ ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 74 ให้ บสท. มีอำนาจดำเนินการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นได้

มาตรา 76 ในการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ให้บสท. ดำเนินการโดยวิธีการขายทอดตลาด แต่ถ้าบสท. เห็นว่าการจำหน่ายโดยวิธีอื่นจะเป็นประโยชน์กับบสท. และลูกหนี้มากกว่า ก็ให้จำหน่ายโดยวิธีอื่นได้ หรือจะรับโอนทรัพย์สินนั้นไว้ในราคาไม่น้อยกว่าราคาที่จะพึงได้รับจากการขายทอดตลาดแทนการจำหน่ายก็ได้

มาตรา 77 การจำหน่ายทรัพย์สินตามมาตรา 76 ให้บสท. ประกาศล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันจำหน่าย โดยลงโฆษณาในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน

การประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการบอกกล่าวการโอนทรัพย์สินแก่ลูกหนี้ ผู้จำนอง ผู้จำนำ ผู้ค้ำประกัน และบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้น

มาตรา 78 บุคคลใดมีข้อต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะจำหน่าย ให้ยื่นคำคัดค้านและชี้แจงเหตุผลในการคัดค้าน พร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อ บสท. ก่อนวันจำหน่ายทรัพย์สินไม่น้อยกว่าสามวันทำการ

ให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาคำคัดค้านตามวรรคหนึ่งโดยเร็ว และถ้าเห็นว่าคำคัดค้านมีเหตุผลสมควร ให้คณะกรรมการบริหารสั่งยุติการจำหน่ายทรัพย์สินไว้ก่อนจนกว่าจะมีการพิสูจน์สิทธิในทรัพย์สินที่จะจำหน่ายให้เสร็จสิ้น แต่ถ้าเห็นว่าไม่มีเหตุผลสมควร ให้สั่งยกคำคัดค้านพร้อมทั้งแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบและดำเนินการจำหน่ายทรัพย์สินนั้นต่อไป

เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งแล้ว ให้ถือว่าบุคคลตามมาตรา 77 วรรคสอง ซึ่งมิได้ยื่นคำคัดค้าน ได้ให้ความยินยอมการจำหน่ายทรัพย์สินนั้นแล้ว

มาตรา 79 ผู้เสียหายจากการจำหน่ายทรัพย์สินซึ่งคณะกรรมการบริหารได้ยกคำคัดค้านตามมาตรา 78 อาจเรียกร้องให้บสท.ชดใช้ค่าเสียหายจากเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายทรัพย์สินได้ หากพิสูจน์ได้ว่าตนมีสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นดีกว่าลูกหนี้ ผู้จำนอง หรือผู้จำนำ และไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดในหนี้ของลูกหนี้

การเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อศาลภายในกำหนดสามเดือนนับแต่วันที่ได้มีการจำหน่ายทรัพย์สินนั้น

มาตรา 80 เงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สิน ให้บสท. หักค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายทรัพย์สินได้ก่อนที่จะชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับ บสท.

ถ้ามีเงินคงเหลือสุทธิเท่าใด ให้ส่งคืนให้แก่ลูกหนี้ ผู้จำนอง หรือผู้จำนำ แล้วแต่กรณี แต่ถ้ายังมีหนี้ที่ทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกันคงค้างอยู่เท่าใด ให้นำความในมาตรา 58 วรรคสาม มาใช้บังคับกับหนี้ที่ยังคงค้างอยู่นั้นด้วย โดยอนุโลม

มาตรา 81 ในกรณีที่มีการจำหน่ายทรัพย์สินหรือบสท. รับโอนทรัพย์สินตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา 76 แล้ว

(1) สิทธิของผู้ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตหรือบสท. ไม่เสียไป ถึงแม้ภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมิใช่ของลูกหนี้

(2) ห้ามมิให้บุคคลใดขอหักกลบลบหนี้ที่มีอยู่กับลูกหนี้จากจำนวนเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินนั้น

มาตรา 82 การเพิกถอนการจำหน่ายทรัพย์สินตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา 76 จะกระทำมิได้

หมวด 5
การกำกับ การดำเนินงานและการควบคุม

มาตรา 83 รัฐมนตรีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ บสท. เพื่อการนี้ มีอำนาจสั่งให้ บสท. ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของ บสท. ที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะ รัฐมนตรี

เพื่อประโยชน์แก่การกำกับการดำเนินงานของ บสท. รัฐมนตรีอาจมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบกิจการ สินทรัพย์และหนี้สินของ บสท. ได้ ในการนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะแต่งตั้งพนักงานของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือบุคคลอื่นให้ดำเนินการก็ได้

ให้พนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยหรือบุคคลซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยแต่งตั้งตามวรรคสอง นอกจากจะมีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ แล้ว ให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(1) เข้าไปในสถานที่ทำการของ บสท. หรือในสถานที่ซึ่งรวบรวมหรือประมวลข้อมูลของ บสท. ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือด้วยเครื่องมืออื่นใด ในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบกิจการสินทรัพย์ และหนี้สินของ บสท. รวมทั้งเอกสารหลักฐานหรือข้อมูลเกี่ยวกับ บสท.

(2) เข้าไปตรวจสอบฐานะการดำเนินงานในสถานที่ทำการของลูกหนี้ในสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ รวมทั้งสั่งให้ลูกหนี้หรือบุคคลผู้เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือส่งสำเนาหรือแสดงสมุดบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องได้

มาตรา 84 ห้ามมิให้ บสท. เข้าทำสัญญาหรือกระทำการใดอันมีผลให้ บสท. ไม่อาจเปิดเผยข้อมูลใดๆ ต่อสาธารณะ เว้นแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความลับทางการค้าของลูกหนี้

ข้อความในสัญญาหรือการกระทำใดที่มีผลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นโมฆะ

สัญญาใดๆ ที่มีข้อห้ามระหว่างคู่สัญญาไม่ให้มีการเปิดเผยข้อความในสัญญาหรือข้อมูลอื่นใด เว้นแต่ข้อมูลอันมีลักษณะเป็นความลับทางการค้า ไม่มีผลบังคับกับบสท. หรือการเปิดเผยต่อบสท.

มาตรา 85 ในกรณีที่กองทุนฟื้นฟูได้รับความเสียหาย เนื่องจากการที่ต้องลงทุนในการจัดตั้งหรือดำเนินกิจการของ บสท. การค้ำประกันหรือรับรองหรือรับอาวัลตราสารที่บสท. ออก หรือเนื่องจากการจ่ายดอกเบี้ยแทน บสท. ให้กระทรวงการคลังชดเชยให้กองทุนฟื้นฟูเท่าจำนวนที่เสียหายภายในเวลาที่กระทรวงการคลังเห็นว่ากองทุนฟื้นฟู มีความจำเป็น เว้นแต่ฐานะโดยรวมของกองทุนฟื้นฟูอยู่ในเกณฑ์ดีแล้ว แต่ในกรณีที่กองทุนฟื้นฟูได้กำไรจากการดังกล่าว ให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามจำนวนที่กระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา 86 เพื่อปฏิบัติการตามพระราชกำหนดนี้ บสท. อาจขอทราบชื่อและจำนวนหนี้ของลูกหนี้แต่ละราย หรือกิจการของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ หรือรายละเอียดเกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ จากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ในการนี้มิให้นำมาตรา 46 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับแก่การเปิดเผยรายละเอียดของธนาคารแห่งประเทศไทยในเรื่องดังกล่าวให้แก่ บสท.

หมวด 6
การสอบและตรวจบัญชี

มาตรา 87 ให้ บสท. วางและรักษาไว้ซึ่งระบบบัญชีอันถูกต้อง และจัดให้มีระบบการควบคุมและตรวจสอบภายใน

มาตรา 88 ให้ บสท. จัดทำงบดุลและบัญชีกำไรและขาดทุนทุกงวดหกเดือน

มาตรา 89 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลอื่นเป็นผู้สอบบัญชีของ บสท. ทำการตรวจสอบบัญชีรวมทั้งการเงินทุกประเภท และเสนอรายงานผลการตรวจสอบบัญชีต่อรัฐมนตรีทุกหกเดือน

มาตรา 90 ให้ บสท. รายงานกิจการ งบดุล บัญชีกำไรและขาดทุน ซึ่งผู้สอบบัญชีตามมาตรา 89 รับรองแล้วต่อรัฐมนตรีภายในสี่เดือนนับแต่วันสิ้นงวดการบัญชี เพื่อรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

รายงานกิจการตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องสรุปผลการดำเนินงานและอุปสรรค รวมตลอดทั้งผลสำเร็จที่คาดว่าจะได้รับในปีถัดไป

ให้ บสท. เปิดเผยและเผยแพร่รายงานกิจการ งบดุล และบัญชีกำไรและขาดทุนตามวรรคหนึ่งให้ประชาชนทราบ

หมวด 7
การยุบเลิก

มาตรา 91 ภายใต้บังคับมาตรา 95 เมื่อบสท. ได้ดำเนินการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามอำนาจหน้าที่เสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการรายงานรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีมีมติยุบเลิก บสท. ต่อไป

มาตรา 92 เมื่อครบระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำรายงานประเมินผลการดำเนินการของ บสท. และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาว่า จะสมควรยุบเลิกหรือปรับปรุงการดำเนินกิจการของ บสท. หรือไม่เพียงใด

มาตรา 93 เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ยุบเลิก บสท. ตามมาตรา 91 หรือตามมาตรา 92 ให้กำหนดการแต่งตั้งคณะกรรมการชำระบัญชี วิธีการชำระบัญชี ระยะเวลาการชำระบัญชี เงื่อนไขในการโอนทรัพย์สินและหนี้สินของ บสท. และเงื่อนไขอื่นใดที่จำเป็น โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 94 ให้การชำระบัญชีดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา 93 ใช้บังคับ แต่ทั้งนี้จะต้องเสร็จสิ้นภายในเวลาไม่เกินสิบสองปีนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ และเมื่อได้ดำเนินการชำระบัญชีเสร็จสิ้นแล้ว ให้รัฐมนตรีรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นวันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชีและวันยุบเลิก บสท.

บรรดาทรัพย์สินของ บสท. ที่ยังคงเหลืออยู่ ให้จัดโอนแก่กระทรวงการคลังภายในเวลาหกสิบวันนับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี

ให้คณะกรรมการผู้ชำระบัญชีมอบสมุด บัญชี และเอกสารทั้งหมดของ บสท. ให้แก่กระทรวงการคลังภายในเวลาสิบสี่วันนับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี

สมุด บัญชี และเอกสารตามวรรคสาม ผู้มีส่วนได้เสียอาจขอตรวจดูได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา 95 เมื่อครบเจ็ดปีนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ ให้ บสท. เตรียมการเพื่อเลิกดำเนินกิจการ โดยให้ยุบเลิก บสท. เมื่อสิ้นปีที่สิบ และชำระบัญชีให้แล้วเสร็จภายในเวลาไม่ช้ากว่าปีที่สิบสองนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ และให้พระราชกำหนดนี้เป็นอันยกเลิกเมื่อครบสิบสองปีนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ทั้งนี้ ไม่เป็นการลบล้างความผิดตามพระราชกำหนดนี้ที่ได้กระทำก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ถูกยกเลิก

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 93 และมาตรา 94 มาใช้บังคับแก่การชำระบัญชีตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

หมวด 8

บทกำหนดโทษ

มาตรา 96 ผู้บริหารกองสินทรัพย์ พนักงานหรือลูกจ้าง หรือบุคคลใดซึ่งบสท. มอบหมายให้ดำเนินการใดตามพระราชกำหนดนี้ผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากลูกหนี้หรือบุคคลอื่นใด เพื่อให้ลูกหนี้รายใดชำระหนี้น้อยลงกว่าที่ควรจะเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท เว้นแต่ในกรณีที่ผู้กระทำผิดเป็นนิติบุคคลให้ระวางโทษปรับเท่าจำนวนมูลค่าของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของลูกหนี้รายนั้น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

<u>หมายเหตุ</u> :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง ทำให้ลูกหนี้ของสถาบันการเงินไม่สามารถชำระสินเชื่อที่ตนมีกับสถาบันการเงินได้ และสินเชื่อเหล่านี้ได้กลายเป็นสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้แก่สถาบันการเงินเป็นจำนวนมาก หากปล่อยเวลาให้เนิ่นช้าต่อไป ฐานะของสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องจะเกิดปัญหาอย่างรุนแรงและกระทบต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจต่อไปได้ เป็นการสมควรที่จะเร่งแก้ปัญหาเพื่อรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์แห่งชาติขึ้น เพื่อให้เป็นหน่วยงานของรัฐที่จะทำหน้าที่แก่ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ ของสถาบันการเงินของรัฐและเอกชนให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ด้วยการรับโอนสินทรัพย์ที่จัดเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมาจากสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์เพื่อนำมาบริหารจัดการตามวิธีการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ จะต้องพยายามให้ลูกหนี้ซึ่งรับโอนมาอยู่ในฐานะที่สามารถชำระหนี้ที่ค้างชำระได้ และให้ลูกหนี้นั้นสามารถดำเนินกิจการของตนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หมดสิ้นลงหรือเหลือน้อยที่สุด

ในขณะเดียวกันไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันการเงินจนไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ อันจะเป็นการสร้างเสถียรภาพให้แก่เศรษฐกิจและระบบสถาบันการเงินโดยรวม ซึ่งหากการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์แห่งชาติล่าช้า ความเสียหายทางเศรษฐกิจจะเพิ่มมากขึ้นจนกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

DPU

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล สุมิตร เวชวิมล

ประวัติการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปีการศึกษา 2525

สถานที่ทำงาน บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย
ตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการส่วน ฝ่ายกฎหมายและคดี

DPU